Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы

АБАЙ МЕКТЕПТЕРІ ЖЕЛІСІН ДАМЫТУДЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

Нұр-Сұлтан, 2021

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесінде (2021 жылғы 12 наурыздағы № 1 хаттама) талқыланып баспаға ұсынылды.

Абай мектептері желісін дамытудың тұжырымдамалық негіздерін әзірлеу, тұжырымдама, – Нұр-Сұлтан: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2021. – 92 б.

Абай мектептері желісін дамытудың тұжырымдамалық негіздерін әзірлеу, тұжырымдама

Тұжырымдама Абай мектептері желісін дамытудың мақсаты мен міндеттері, әдіснамалық негіздері, Абай мектептері желісін дамытудан күтілетін нәтижелер бөлімдерінен тұрады.

Тұжырымдама «Абай» мектептерінің мұғалімдері мен білім беру ұйымдарының қызметкерлеріне, әдіскерлерге арналады.

© Ы. Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы,
© Национальная академия образования
им. И. Алтынсарина,

Кіріспе

Тұжырымдаманың өзектілігі. Қазақстандағы білім беру реформаларының жалпы мақсаты еліміздің білім беру жүйесін жаңа әлеуметтік-экономикалық жағдайға бейімдеу болып табылады. Білім беру жүйесін жетілдіру әлемдегі дамыған 30 елдің қатарына енуге қол жеткізуде маңызды рөл атқарады. Демек, бүгінгі таңда еліміздің экономикалық өсуі үшін білім беру жүйесінде де жаңа технологиялық жетістіктер мен инновацияларды енгізу, ІТ-технологиялардың қарқынды дамуына ілесе отырып бәсекеге қабілетті адами капиталды дамыту өткір мәселелердің бірі [1].

Елбасы Н.Ә. Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламалық мақаласында білім беруде тек полиглот, цифрлы қаруланған, бәсекеге қабілетті тұлғаны емес, өз тілі мен әдебиетін сүйетін, туған жерінің тарихын білетін, ұлттық коды сақталған, ұлтжанды тұлғаны тәрбиелеуді атап көрсеткен [2].

Әртүрлі бағытта балалардың ерекше қабілетін ерте анықтау және дамыту ісін ғылыми-әдістемелік, ұйымдастырушылық тұрғыдан жолға қою мақсатында 2018 жылғы 16 қазандағы №574 бұйрығымен Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрі «Дарынды балалар мен талантты жастарды анықтаудың, дамытудың және қолдаудың қазақстандық ұлттық жүйесінің тұжырымдамалық негіздерін» бекітті. Еліміздің мектептеріндегі дарынды балалардың іргелі ғылым негіздері бойынша, шығармашылық қабілеттері негізінде бәсекеге қабілетін шыңдау мақсатында республикалық ғылыми-практикалық «Дарын» орталығының, орталықтың өңірлік құрылымдарының басшылығымен жұмыс істейтін 134 мамандырылған мектептер желісі жұмыс істейді. Сонымен бірге жаратылыстану-математика пәндер бағытындағы «Білім-инновация лицейлері» білім беру ұйымдарының желісі 30 жылға жуық уақыт жоғары нәтижелі жұмыс істеп келеді. Бұл мектептердің оқушылары көптеген халықаралық олимпиадалар мен шығармашылық байқаулардың жеңімпаздары.

Еліміздің «Назарбаев зияткерлік мектептері» желісі орта білім берудің халықаралық үлгісі негізінде қазақсандық білімнің бәсекеге қабілетін дәлелдеп келеді. Бүгінгі таңда елімізде 22 «Назарбаев зияткерлік мектебі» жұмыс істейді.

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың «Семей тезистерінде» «екінші тезис – туған тіліміз бен әдебиетіміздің қадірін балаларға мектеп жасынан сіңірту. Алматыдағы Абай атындағы тіл-әдебиетті тереңдете оқытатын мектепке айрықша көңіл бөліп, келешекте «Абай мектебі» желісін қалыптастыру», – деп айтылған [3].

Осыған орай, бүгінгі таңда ұлттық сананы жаңғырту қазақ тілінің қоғамдық-әлеуметтік қызметін түсінетін, тілдік нормасын сақтап жаза алатын, лингвоэтика, сөйлеу мәдениеті заңдылықтарын білетін және қазақ тілін функционалды-коммуникативті аспектіде талдап, ұлттық тіл деңгейінде қолдана алатын тұлғаны қалыптастыру қажеттілігі туындап отыр. Еліміздің барлық өңірінде қазақ тілі мен әдебиетін тереңдетіп оқытатын

мамандандырылған гимназиялар, мектеп-гимназиялар табысты жұмыс істеп келеді. Солардың қатарында Алматы қаласының Ш.Уәлиханов атындағы №12 мамандандырылған гимназия, М.Мақатаев атындағы №140 мектеп-гимназия тағы сол сияқты әрбір өңірде көптеген нәтижелі мектептер бар. Мәселе, осы қазақ тілі мен әдебиетін тереңдетіп оқытатын мектептердің жүйесін құру.

Ағымдағы жағдай. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында «Мемлекеттік тілді басым дамыту білім беруді әдіснамалық және ғылыми-әдістемелік сүйемелдеу, оның ішінде қазақ тілі мен әдебиетін тереңдетіп оқыту есебінен күшейтілетін болады. Ол үшін гуманитарлық пәндерді тереңдетіп оқытатын Абай атындағы мектептер мен мектеп-интернаттарының желісі құрылатын болады» [4], – делінген. Мемлекеттік бағдарламаны жүзеге асыру аясында 11 облыс орталығы мен 3 қалада Абай атындағы мектептер ашылды. Абай атындағы мектептер желісі одан әрі кеңееді. Алматы қаласындағы Абай атындағы Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернаты осы мектептердің ұйымдық және әдістемелік орталығы қызметін атқарады.

Әлемдегі үздік халықаралық мектептер балаға беделді колледжге немесе әлемдік деңгейдегі университетке түсуге мүмкіндік береді. Солардың қатарында қазақстандық «Мирас» мектептері, «Білім-Инновация» мектептері бар.

Дарынды балаларға арналған арнайы білім беру ұйымдары көптеген елдерде де жұмыс жасайды.

Халықаралық тәжірибе. Бүгінгі таңда көпке мәлім Ресейдің гуманитарлық бағыттағы үздік мектептерінің саны өсуде [5].

Еуропалық орта білім беру бағдарламалары да әлемге танымал халықаралық білім стандартына айналып отыр. Еуропадағы оқу орындары ұзақ уақыт бойы басқа елдерден білім алушыларды қабылдап келеді. Еуропаның бай тарихи мәдени мұрасымен байланысты заманауи және жоғары сапалы өмір салтының ерекше үйлесімімен ЕО елдері халықаралық білім алу үшін жоғары оқу стандарттарын ұсынады. 2016 жылдың қорытындысы бойынша [6] АҚШ-тағы үздік халықаралық мектептердің рейтингінде 13 мектеп болса, 2017 жылдың қорытындысы бойынша Еуропа мен АҚШ-тағы үздік халықаралық мектептердің рейтингінде оның саны 55-ке өскен [7]. 2020 жылғы қорытынды бойынша әлемге әйгілі мектептер саны да артқан [8].

Америка Құрама Штаттарында 400-ден астам халықаралық білім беру мекемелері бар, олардың әрқайсысы ерекше. Білім алушылар әлемнің түкпір-түкпірінен оқу орындарына келеді.

Қазір балалар мен жасөспірімдерге арналған халықаралық оқу орындарын әртүрлі елдерден кездестіруге болады.

Әлемдегі элиталы мектептерді не біріктіреді? – деген сұраққа жауап беріп көрелік:

- олардың оқу, шығармашылық, спорт және жайлы өмір сүру үшін: оқу ғимараттары, кітапханалар, зертханалар, студиялар, стадиондар, резиденциялар секілді инфрақұрылымы бар;
- заманауи техникалық жабдықтар мен оқу материалдарын, оқытудың тиімді әдістерін қолданады;
- теңгерімді білім беру бағдарламаларын ұсынады;
- жоғары академиялық нәтижелер көрсетеді;
- балалардың қауіпсіздігі мен қамқорлығына кепілдік береді;
- білімге деген сүйіспеншілікті және өзін-өзі жетілдіруге деген ұмтылысты оятады;
- әр оқушының жеке басын бағалайды, оның амбициясын құрметтейді және әлеуетін ашуға көмектеседі;
- рухани құндылықтар мен дене дамуына назар аудара отырып, тұлғалық қалыптасуына жағдай жасайды;
- онда болашақ әлемдік элита білім алады.

Осы тәрізді Абай мектептері де элиталық мектеп деңгейіне көтерілу үшін жоғарыдағы талаптарды басшылыққа алған жөн.

Атаулары әлемге әйгілі мектептер жайлы сөз қозғағанда Конфуций [9], Монтессори [10] және Макаренко [11] есімдері еске түседі. Төменде берілген кестеде тарихта есімдері қалған әлемге әйгілі мектептерге сипаттама берілген (1-кесте. Тарихта есімдері қалған әлемге әйгілі атаулы мектептер).

1-кесте. Тарихта есімдері қалған әлемге әйгілі атаулы мектептер

№	Атақты мектептер	Бағыты	Ерекшелігі	Нәтижесі
1	Конфуций мектептері	Конфуций мектебінде, негізінен, төрт пәннен дәріс оқытылатын. Олар – тіл, ахлақ, саясат және әдебиет. Әлеуметтік нормалар мен әдет-ғұрыптарды толықтай сақтау	Адамгершілік мәселелерін алға қою. Үлгі тұтуға жарайтын ер адамның адамгершілігі (жэнь), үлкенді сыйлауы (сяо), әдет-ғұрып, дәстүрді құрмет тұту (ли) жоғарғы дәрежеде болу	
2	Монтессори мектебі	Балаларды өзін-өзі тәрбиелеуге, білім алуға және дамытуға бағыттау	Баланы «оқы, оқы» деп күштеп емес, ойын арқылы оқыту және баламен дербес тіл табысуға негізделген жаттығуларды таңдап алу	Монтессори мектебіндегі өзін-өзі дамытудың нәтижесі өмірде өзін тапқан, өз істегендерін жақсы көретін және айналасында болып жатқан барлық нәрселер үшін жауапкершілікті

				түсінетін бақытты адамдар деп санауға болады
3	Макаренко мектептері	Балаларды командада тәрбиелеу	Белсенді, өмірлік ұстанымдарды жүзеге асыру	

Баланың жеке қабілеті мен даралық ерекшеліктеріне аса назар аударып, соған сәйкес білім беру мазмұны мен оқыту технологияларын жүйелеп белгілі бір бағытта терең білім беретін мектептер желісі алыс, жақын шетелдерде де, елімізде де мол жиналған тәжірибенің бар екенін көріп отырмыз. Сондықтан қазақ тілі мен әдебиетін терең оқытатын, баланың жоғары ұлттық рухани құндылығы мен ұлттық кодын қалыптастыратын, шешендік өнерге баулып еліміздің жас көшбасшыларын дайындайтын мектептер желісін құруға әдіснамалық, ғылыми-әдістемелік, оқу-әдістемелік және ұйымдастырушылық негіздер бар.

Абай мектептері желісін дамытудың тұжырымдамалық негіздерін әзірлеу еліміздің білім беру жүйесінің заманауи, әлемдік білім беру кеңістігіне енуде білім алушыларымыздың, еліміздің бәсекеге қабілетінің өсуімен дәлелденеді. Сондықтан қазіргі заманғы білім берудің маңызды міндеті дарынды балалардың толыққанды дамуы мен одан әрі өзінің көрнекті қасиеттерін сақтап, дамыту үшін жасалатын педагогикалық жағдайларын анықтау және іске асыру болып табылады.

1. АБАЙ МЕКТЕПТЕРІ ЖЕЛІСІН ДАМЫТУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Абай мектептерінің әдіснамалық тұғыры Абайдың Құнанбайұлының «Толық адам» пікіріне негізделеді.

Белгілі Абайтанушы, профессор М.Мырзахметұлы қазақ халқының ой-санасының, дүниетанымының шыңы Абайдың шығармаларында жатқандығын, сол дүниетаным негізінде құрылған тәрбие арқылы қазақ халқының жарқын болашағын қалыптастыру қажеттігін айтады [12].

Абай Құнанбайұлының шығармашылығын меңгерте отырып бүгінгі ұрпақтың азаматтық ұстанымын қалыптастыруымыз қажет. Білім алушыларды мектеп қабырғасынан бастап ұлтжандылыққа тәрбиелеп, ұлттық сана-сезімді бойларына сіңіру, қазақ халқының төл мәдениеті мен рухани мұрасын құндылық ретінде сақтап, бәсекеге қабілетті зияткер тұлғаны қалыптастыру – біздің парызымыз.

Абай мектептері желісін дамытудың мақсаты – Абай Құнанбайұлының әдеби мұраларындағы адами құндылықтарды негізге алып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын «Абай мектептері» білім беру ортасын құру.

Абай мектептері желісін дамытудағы міндеттер:

- Абай мектептері білім беру ортасының әдіснамалық негіздерін анықтау;
- Абай мектептері білім беру ортасын қалыптастыру мен жүзеге асырудың Тұжырымдамасын әзірлеу;
- Абай мектептері желісінің нормативтік-құқықтық негіздерін әзірлеу;
- Абай мектептері желісінің қызметін ұйымдастырудың ұйымдастыру-әдістемелік нұсқаулығын әзірлеу;
- Абай мектептерінің білім беру бағдарламасын, Үлгілік оқу жоспарын әзірлеу;
- Абай мектептері білім беру бағдарламасының негізін құрайтын пәндерді анықтап, оқу бағдарламаларын әзірлеу;
- Абай мектептерінің негізін құраушы пәндерді оқытудың әдістемелік ұсынымдарын әзірлеу;
- Абай мектептері желісінің инфрақұрылымын құру;
- Абай мектептерінің, желісінің моделін құру.

2. АБАЙ МЕКТЕПТЕРІ ЖЕЛІСІН ДАМЫТУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

2.1 Абай мектептері білім беру ортасының әдіснамалық негіздері

Жоғарыда көрсеткеніміздей, Абай мектептерінің әдіснамалық тұғыры Абай Құнанбайұлының «Толық адам» пікіріне негізделеді. Абай мектептері білім алушыларының тұлғасы, азаматтық ұстанымы, адами құндылықтары Абай шығармалары негізіндегі дүниетаным мен ой-сана қасиеттерін қалыптастыруға бағытталған білім мен тәрбие ортасында қалыптасады.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласында қазақ халқының тағылымы мол тарихы мен ықылым заманнан арқауы үзілмеген ұлттық салт-дәстүрлерін алдағы өркендеудің берік діңі ете отырып, тұтас қоғамның және әрбір қазақстандықтың санасын жаңғыртудың бірнеше бағытын атап өтті. Олар:

1. Бәсекелік қабілет.
2. Прагматизм.
3. Ұлттық бірегейлікті сақтау.
4. Білімнің салтанат құруы.
5. Қазақстанның революциялық емес, эволюциялық дамуы.
6. Сананың ашықтығы.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Egemen Qazaqstan» газетінде жарияланған (5 қаңтар 2021 жыл) «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» атты мақаласында Қазақстанның мемлекеттік тілі қазақ тілі екені Ата заңымызда 90-жылдардағы күрделі кезеңнің өзінде нақты жазылғандығын, осы аралықта қазақ тілінде білім беретін мектептер мен оқу орындарының, балабақшалардың санының еселеп көбейгендігін, елімізде тілдерді дамытудың екі мемлекеттік бағдарламасының қабылданғанын қадап айтты.

«Қазақ тілін, шын мәнінде, бүкіл халқымызды біріктіруші факторға айналдырудың барлық құқықтық тәсілдері және кепілдіктері қалыптасты. Мәселе – ниетте. Ниеттің дұрыс болуы қазақ тілін меңгергісі келетін адамдарға да, осы мақсатқа жетуге жағдай жасайтын Үкіметке де байланысты» [13]. Сондықтан мемлекеттік тілді білу – Қазақстанның әрбір азаматының парызы. Тілді үйрену мен сөйлеу мәселесі – әдістемеде де, тілді үйретуде де емес, мәселе – қажеттілікте.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің отырысында электронды дәуірдегі дәстүрлі кітапхананың ағартушылық рөліне тоқталып, мектеп кітапханаларындағы кітап қорына жаңартулар мен толықтырулар енгізудің аса маңызды екеніне тоқталды. Осыған орай, мектеп кітапханаларын қайта жаңғырту мен оқушыларды кітап оқуға баулу мақсатындағы 2020-2025 жылдарға арналған республикалық «Кітап құмар мектеп» жобасы бастау алды.

Жоба білім беру ұйымдарының кітапханаларын келешекте дамыту жөніндегі 2020-2025 жылдарға арналған жол картасы аясында жүзеге асады. Нәтижесінде мектеп кітапханаларының жұмысына түбегейлі өзгерістер жасалмақ.

Абай мектептері білім беру ортасының әдіснамалық негіздері осы құжаттардың негізгі тұжырымдары болып табылады.

2.2 Абай мектептері желісінің нормативтік құқықтық негіздері

Абай мектептерінің білім беру негіздерін құратын қазақ тілі мен әдебиеті пәні Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 27 қарашадағы №496 бұйрығының 7-қосымшасы «Негізгі және жалпы орта білім беру деңгейінің қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті», «Абайтану» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы» негізінде оқытылады [14].

Қосымша тіл үйрену мақсатында түрік тілі пәні бейіндік пәндер есебінен оқытылады.

Абай мектептері желісінің білім алушылары қазақ тілін жетік білумен қатар, әдеби сөйлеп, сауатты жазып, шешендік қырын, ақындық, журналистік қырларын да танытуы тиіс. Осыған орай, «Қазақ тілі» пәні аптасына 4 сағат, «Қазақ әдебиеті» пәні аптасына 5, 6 сағат, «Абайтану» пәні 5-7 сыныптарда аптасына 1 сағат және 8-11 сыныптарда 2 сағаттан оқытылады. Білім алушылардың гуманитарлық, лингвистикалық білімдерін толықтырып, тереңдете түсу мақсатында танымдық-теориялық бағыттағы («Тіл мәдениеті», «Мәтін талдау», «Медиасауаттылық», «Журналистика негіздері», «Әдебиеттануға кіріспе», «Халық ауыз әдебиеті», «Ұлы дала даналығы», «Когнитивтік лингвистика», «Академиялық жазылым», «Әлем әдебиеті», тарих және дипломатия бағытындағы («Мәдени мұра» курсы, «Әлемдік мәдениет», «Дипломатия негіздері»), шығармашылық бағыттағы («Шешендік сөз өнері», «Айтыс өнері», «Поэзия әлемі», «Домбыра», «Дебат», «Вокал», «Сәндік қолданбалы өнер») жүргізіледі.

Абай мектептері желісін дамыту мақсатында төмендегі бағдарламалық-стратегиялық және нормативтік-құқықтық құжаттарға сүйенеді:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы (2017 жылғы 10 наурыздағы өзгерістермен және толықтыруларымен 1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды) [15];
- Қазақстан Республикасының «Білім туралы Заңы» 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-ІІІ (2018 жылғы 04 шілдедегі өзгерістер мен толықтырулармен) [16];
- Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-ІІ «Қазақстан Республикасындағы Баланың құқықтары туралы» Заңы) [17];

- Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-ІІ Қазақстан Республикасының Заңы (2018 жылдың 2 шілдеде берілген өзгерістер мен толықтырулармен) [18];

- Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары (2012 жылғы 14 желтоқсан) [19];

- Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан жолы-2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» (17 қаңтар 2014 жыл) [20];

- Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан Халқына Жолдауы «Нұрлы жол – болашаққа бастар жол» (11 қараша 2014 жыл) [21];

- Қазақстан Республикасының білім және ғылым саласын дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 24 шілдедегі №460 қаулысы [22].

- «Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын, оның ішінде балаларға арналған қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 17 мамырдағы №499 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 7 сәуірдегң №181 қаулысы (2017 жылғы 07 сәуірдегі өзгерістер мен толықтырулармен) [23] басшылыққа алынды.

2.3 Абай мектептері желісінің қызметін ұйымдастырудың ұйымдастыру-әдістемелік негіздері

Абай мектептері пәндерінің оқу бағдарламалары Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 23 қарашадағы №493 бұйрығымен «Мамандандырылған білім беру ұйымдарының желісін және дарынды балалармен жұмыс жөніндегі оқу-әдістемелік кеңес туралы ережені бекіту туралы» [24] бұйрықтың негізінде жасақталады.

Қазақ тілін дамытып, ұлттық құндылығымызды дәріптеу мақсатында және Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөнінде құрылған Абай мектептері желісінің оқу бағдарламалары бекітілді.

Қазақстандағы педагогикалық-әдіснамалық ой-пікірдің қалыптасу тарихына, елдегі ағарту жұмыстарының дамуына, халықтың сауатын ашып, білім беру ісіне, бастауыштағы пәндерді оқыту мәселелеріне халқымыздың озық ойлы, ұлтын сүйген азаматтары А.Байтұрсынұлы, М.Дулатұлы, М.Жұмабайұлы, Ж.Аймауытұлы, Х.Досмұхамедұлы, К.Жәленұлы, С.Қожанұлы, Ә.Қасымұлы, Т.Шонанұлы, Е.Омарұлы және т.б. зор еңбек сіңірді [25, 57].

Қазіргі таңда педагогикалық үдерістерді ұйымдастырудағы **әлемдік педагогикалық мәдениеттің гуманистік құндылықтары мен дәстүрлеріне бағытталу** қажеттілігі айқын көрініс табуда. Оқытушы шеберлігі оқыту үдерісін үлгілей отырып оның мазмұнына инновациялық білім беруді енгізуге және кері әсерлерге тойтарыс бере отырып, білім алушылар бойында этикалық мінез-құлық, адамгершілік сипаттарды қалыптастыруға бағытталуы тиіс [25, 8].

Абай мектептерінің оқу бағдарламалары мынадай негізде жасақталады;

Білім алушылар – ұлттық сана-сезімінің көкжиегі кеңейген, мінез-құлық прагматизмі қалыптасқан, шығармашыл әлеуеті дамыған, көптілді (қазақ, орыс, ағылшын), әлемдегі және Қазақстан Республикасындағы алдыңғы қатарлы ЖОО-ға оқуға түсуге қабілетті, метатанымдық қабілеті дамыған, өз елінің ұлтжанды азаматы.

➢ **Педагогтер** – кәсіби-теориялық және әдістемелік білімді меңгерген, тиімді әрекет етуге, кәсіби шеберлікке ұмтылуға ынталы, сындарлы оқыту теориясын ұстанатын, оқытудағы білім-білік дағдыларды шығармашылықпен кемелдендіретін жан-жақты қалыптасқан көшбасшы, құзырлы мамандар.

➢ **Оқу бағдарламасы** отандық білім стандартына сәйкес, академиялық білім негізінде функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға, ұлттық мәдениетті, ұлттық рухты заманауи білім негізінде әлемдік тақырыптармен үндестіре отырып меңгертуге бағытталған.

➢ **Оқу ортасы –** түрлі оқу ресурстары мен жаңа инновациялық технологиялары бар ұйымшыл орта.

Абай атындағы РММИ – ана тілінің құндылық ретіндегі ұлттық маңызын қазақ тілі мен қазақ әдебиеті пәндерін тереңдете оқыту арқылы ұлттық кодын сақтаған жеке тұлға қалыптастыруға бағытталған білім ордасы, Абай мектептері желісінің базалық орталығы.

Құндылықтары:

➢ Абай мектептері желісі Қазақстанның ұлттық элитасын қалыптастырумен қатар, адамзат, идеология, саясат, білім, ғылым, өнерге және қоғамның дамуына өзіндік үлес қоса алатын ұлтжанды тұлға тәрбиелейді.

➢ Оқу үдерісінің ашықтығы арқылы белгілі оқу мақсаттары, бағалау критерийлері мен шешім қабылдау бойынша жұмыс ұйымдастырады.

➢ Өмір бойы білім алуға, жаңаны тануға, шығармашылыққа деген ынта және өздігінен білім алуға дағдыландырады.

Абай мектептері желісі білім алушыларға сапалы білім мен тәрбие беру барысында жарқындылық, құрмет, жайлылық, ынтымақтастық, жауапкершілік, мақсаттылық, өмір бойы оқу құндылықтарын негізге алады.

2.4 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің кәсіби қызметіне талаптар

2.4.1 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-зерттеу мәдениетін қалыптастыру

Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-зерттеу мәдениетін қалыптастыруда:

✓ Білім беру жүйесін реформалауды;

✓ Шығармашылық ойлау түрін, дамыған дүниетанымдық мәдениетті, өзін-өзі дамытатын тұлғаны қалыптастыру қажеттілігінде;

✓ Білім беру ұйымдарында педагогикалық зерттеудің, зерттеу және тәжірибелік-эксперименттік жұмыстың теориясы мен технологиясының мазмұнын түсінудегі өзгерістерден хабардар болуы керек.

2.4.2 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-педагогикалық ойлауы:

1. Бақылау деректерін саралау, талдау және түсіндіру, маңызды фактілерді маңызды емес деректерден ажырата алу қабілеті;
2. Эксперимент (оның тұжырымдалуы, түсіндірілуі және нәтижелердің ресімделуі) жүргізе білу;
3. Эпистемологиялық цикл туралы білу және оның жеке кезеңдерінде белсенді іздеуді жүзеге асыру мүмкіндігі;
4. Теориялық білім құрылымын түсіну;
5. Жалпы ғылыми идеялар мен принциптерді меңгеру;
6. Табиғаттың күрделі құбылыстарындағы басты мәселені ажырата білу, материалды абстракциялау, талдау және жалпылау;
7. Құбылыстар мен процестерді өзара қарым-қатынаста қарастыру, заттар мен құбылыстардың мәнін ашу, олардың қайшылықтарын көру қабілеті болуы қажет.

2.4.3 Абай мектептері желісінің зерттеуші мұғалімдері:

1. Қоғамның даму перспективасын (перспективалық педагогикалық ойлау және бай қиял) түсіну;
2. Жаңа ұрпақтың жан-жақты даму процесін терең зерттеу және педагогикалық оптимизмді ұстану;
3. Педагогикалық зерттеу әдістері мен әдіснамасын меңгеру;
4. Ақиқатқа, белгісізді білуге деген құштарлық, байқау және бақыланатын заттарды, құбылыстар мен процестерді жіктеу қабілеті, аналитикалық және синтетикалық ойлау тәсілін пайдалану;
5. Ғылыми ойлау объективтілік, сенімділік, бастапқы позицияның анықтығы және кез келген идеяны, эксперимент нәтижелерін, теориялық құрылысты сыни тұрғыдан тексеруге үздіксіз ұмтылыспен шындықты білудің таңдалған жолына деген сенімділіктің икемді үйлесімімен сипатталады.

2.4.4 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-зерттеу мәдениеті:

✓ педагогика саласындағы ғалымның ғылыми-зерттеу еңбектеріндегі мәдениетінің негіздерін;

✓ әдістер, іскерліктер, дағдылар және әдістемелік бағдарларды (талдау және жалпылау, дәлелдеу және теріске шығару, білімді негіздеу, міндеттерді қою және шешімін іздеу, гипотезаларды тұжырымдау мен тексеру, сондай-ақ педагогика бойынша нақты зерттеулердің әдіснамасын, педагогиканың

гуманитарлық ғылым ретінде әдіснамасын, ғылымның жалпы әдіснамасын) **қамтиды.**

2.4.5 Абай мектептері желісіндегі практик мұғалімдер мен зерттеуші мұғалімнің іс-әрекетін салыстыру

Салыстыру параметрлері	Педагог-практик	Педагог-зерттеуші
Нысаны	Ол жалғыз объектімен айналысады, педагогикалық іс-әрекеттің «жоғары жағынан» (үстірт) не болатынын талдайды	Зерттеушінің қызметі субъект деңгейінде жүзеге асырылады
Пәні	Объективті шындықты меңгереді	Идеал объектілерді ойлап, дамытады
Тәсілі	Практик педагогтер педагогикалық шындықты күнделікті педагогикалық ойлау арқылы игереді	Зерттеушінің теориялық педагогикалық ойлау қабілеті болады
Тілі	Практик педагогтің күнделікті, тұрмыстық лексикасы болады	Ғалымға ғылыми тілдің мамандандырылған сөздік қоры мен синтаксисі тән

Абай мектептері желісінің мұғалімдері философиялық білім (гносеология, гуманизм философиясы, ғылым философиясы) және әдіснамалық білімнің (ғылым әдіснамасы, педагогика әдіснамасы, педагогикалық ғылымтану, ғылыми-зерттеу қызметінің әдіснамасы) ғылыми-зерттеу мәдениетін қалыптастыруы қажет.

Абай мектептері желісі мұғалімдерінің әдістемелік білімі:

✓ жалпы ғылыми білім әдіснамасы (гносеология, дүниетанымдық алғышарттық білім; танымның жалпы ғылыми әдістері; жалпы ғылыми тәсілдер);

✓ арнайы білім әдіснамасы 1) таным әдістерін екпінді меңгеру үшін мүмкіндіктерді анықтау мақсатында оқу курсын талдау; 2) оқытудың процестік аспектілерін әзірлеу; 3) ғылыми-педагогикалық ойлау белгілері болғаны шарт.

2.4.6 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің кәсіби-педагогикалық мәдениетінің үлгісі

	Компоненттері	Сипаттамасы
1	**Аксиологиялық**	**Абай мектептері желісінде қызмет атқаратын мұғалімдердің педагогикалық білімнің жиынтығы:** • психологиялық-педагогикалық білім; • дамыған педагогикалық ойлау; • педагогикалық рефлексияның жоғары деңгейі; • педагогикалық әдеп; • кәсіби-педагогикалық өзін-өзі жетілдіру қажеттілігі; • педагогикалық импровизация; • педагогикалық қызметінің шығармашылық сипаты; • ғылыми және педагогикалық қызметті үйлестіру мүмкіндігі; • педагогикалық этика; • педагогикалық жұмысқа қанағаттану; • мұғалімнің сөйлеу мәдениеті.
2	**Технологиялық**	**Абай мектептері желісінде қызмет атқаратын мұғалімдердің бойында болуы қажет педагогикалық технологиялар:** • мұғалімнің педагогикалық техникасы; • педагогикалық қарым-қатынас технологиясы; • сынып және сыныптан тыс сабақтарды ұйымдастыру және өткізу технологиясы; • білім алушылардың өзіндік, жеке жұмысын ұйымдастыру және басқару технологиясы; • педагогикалық талаптар технологиясы; • жанжалдарды шешу технологиясы.
3	**Эвристикалық**	**Абай мектептері желісінде қызмет атқаратын мұғалімдердің шығармашылығындағы кезеңдердің реттілігі:** 1) педагогикалық мәселені шешуге бағытталған педагогикалық жоспардың пайда болуы; 2) жоспарды әзірлеу; 3) іс-әрекет пен қарым-қатынаста идеяны іске асыру; 4) шығармашылық нәтижелерін талдау және бағалау.
4	**Тұлғалық**	Жеке компонент мұғалімнің кәсіби-педагогикалық мәдениетінің мазмұнын оның маңызды күштерін (қажеттіліктері, қабілеттері, мүдделері, жеке тұлғаның әлеуметтік тәжірибесі, жеке тұлғаның әлеуметтік белсенділігінің өлшемі) жүзеге асырудың нақты әдісі ретінде ашады. Педагогикалық іс-әрекет жеке тұлғаның шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыруы үшін белгілі бір жағдайлар жасайды (өзін-өзі тану; өзін-өзі дамыту; өзін-өзі жетілдіру; өзін-өзі талдау).

2.4.7 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің зерттеу мәдениетінің моделін негіздеу

Кәсіби-педагогикалық мәдениеттің жалпыланған моделі бізге қазіргі мұғалімнің ғылыми-зерттеу мәдениетінің моделін негіздеуге көшуге мүмкіндік береді. Біздің ойымызша, педагогикалық білім мазмұны зерттеу мәдениетіне сәйкес болуы керек және ғылыми-педагогикалық білімнің блоктарын қамтуы керек: біртұтас педагогикалық процестің теориясы мен

технологиясы, ғылыми-зерттеу теориясы мен әдістемесі, педагогикалық рефлексия теориясы, педагогикалық инновация, педагогикалық ой мен білімнің даму тарихы, этнопедагогика және т.б.

Мазмұнның қайнар көзі педагогикалық мәдениет болып табылады, оған жоғарыда айтылғандардан басқа, күнделікті педагогикалық сана мен білім беру практикасы кіреді. Педагогикалық мәдениет, өз кезегінде, тұтас мәдениеттің бөлігі. Абай мектептері желісінің мұғалімдері қоғам мәдениеті – жалпыға бірдей, қоғамның педагогикалық мәдениеті – жалпы, кәсіби педагогикалық мәдениет – ерекше, ал мұғалімнің зерттеу мәдениеті – жалғыз екендігін жадында ұстаған жөн.

2.4.8 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің зерттеу мәдениетінің компоненттері:

- Мектепте ғылыми-әдістемелік жұмысты ұйымдастыруға дайындық;
- озық педагогикалық тәжірибені зерделеуге, жинақтауға және пайдалануға дайындық;
- педагогикалық ғылымның жетістіктерін мектеп тәжірибесіне енгізуге дайындық;
- педагогикалық ғылым мен мектеп практикасының өзара іс-қимылын іске асыруға дайындық;
- инновациялық-дидактикалық қызметке дайындық;
- зерттеу қызметіне дайындық.

Жоғарыда айтылғандар негізінде мұғалімнің зерттеу мәдениеті пәнінің моделі пайда болады.

Мұғалімнің зерттеу мәдениеті педагогикалық құндылықтар мен білім беру технологияларын игеру, жүргізу, құру үшін қажетті сапа ретінде қарастырылады; педагогикалық фактілерді, құбылыстарды, процестерді, нәтижелерді түсінуге және қабылдауға, заңдар мен заңдылықтарды, теорияларды түсінуге, гипотезаны қалыптастыруға және осы негізде өзінің инновациялық-дидактикалық қызмет жүйесін қайта құруға мүмкіндік беретін мұғалімнің жеке басының кәсіби маңызды сапа.

Мұғалімнің зерттеу мәдениеті ғылым парадигмасы мен білім парадигмасына бағдарлануды қажет ететін ғылыми-зерттеу жұмысының мәдениеті негізінде құрылады.

2.4.9 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің мотивтері

Мотивтер	Білім-хабардарлық	Әдістерді игеру
білім мен ғылымдағы инновациялық үдерістерді тануға ұмтылу;	білім мен ғылымның жаңа парадигмасы, білім мен ғылымдағы инновациялық процестердің жаңа даму тенденциялары;	жаңа парадигманы, білім мен ғылымдағы инновациялық процестердің даму тенденцияларын ашу;

философиялық, әдіснамалық, ғылым терапиясына, психологиялық-педагогикалық әдебиетке қызығушылық;	философиялық заңдар, принциптер, категориялар және олардың педагогикалық ғылым мен практикадағы көрінісі;	педагогикалық заңдылықтарды, принциптерді, категорияларды тану;
жаңа педагогикалық фактілерді, құбылыстар мен процестерді талдауға ұмтылу;	педагогика әдіснамасын дамытудың негізгі бағыттары, педагогикалық фактілерді, құбылыстар мен процестерді зерттеудің әдіснамалық тәсілдері;	педагогика әдіснамасы, педагогикалық фактілерді, құбылыстар мен процестерді зерттеудің жаңа әдіснамалық тәсілдері;
педагогикалық теорияларды, тұжырымдамаларды, идеяларды, ниеттерді, фактілерді, құбылыстарды, процестерді сыни талдау және жалпылау қажеттілігі;	педагогикалық зерттеудің әдіснамасы мен әдістемесі;	әдістемелік тәсілдер мен ғылыми-педагогикалық зерттеу әдістерін таңдау
өз қызметін ғылыми негіздеуге ұмтылу;	білім берудегі инновациялар әдіснамалары мен теориялары;	өзіндік қызмет жүйесін модельдеу;
философиялық, әдіснамалық, теориялық және технологиялық білімді игеру қажеттілігі;	педагогикалық ғылымның ұғымдық-категориялық аппараты;	өз-өзіне есеп беру, өзін-өзі жетілдіру;

2.4.10 Абай мектептері желісі мұғалімі бойында зерттеу мәдениетін қалыптастырудан күтілетін нәтижелер

Абай мектептері желісі мұғалімдерінің педагогикалық дамумен айналысатын мұғалімі:

- өз қызметіне талдау жасай алады;
- білім алушылардың іс-әрекетіне баға бере алады;
- шығармашылықпен жұмыс жүргізе алатын – жаңашыл мұғалім;
- жаңашыл мұғалім – зерттеуші мұғалім.

Мұғалімнің зерттеу мәдениетін игеруге бағытталған қозғалысындағы оның кәсіби өсуінің әрбір сатысы:

ЖОО-да алынған теориялық білімдерді іске асырушы;

- идеялар бастамашысы;
- оқу-әдістемелік әдебиетті әзірлеуші;
- өз идеяларын іске асырушы;
- педагогикалық білімді ұйымдастырушы;
- белгілі бір Тұжырымдаманың, идеялардың, бағдарламаның авторы (зерттеуші-мұғалім).

Абай мектептері желісі мұғалімдерінің зерттеушілік мәдениетін қалыптастырудың барлық кезеңдері педагогикалық білім берудің, біліктілікті арттырудың, кәсіби-педагогикалық мәдениетті қалыптастырудың нақты тұжырымдамаларына негізделген.

Осы жүйенің құрылымдық компоненттері мұғалімнің зерттеу мәдениетін қалыптастыруға әсерін талдау қажетті сапаның қалыптасуының, дамуының ғылыми – практикалық алғышарттарының тиімділігін тексеру бойынша тәжірибелік-педагогикалық жұмыс барысында жүргізілді.

Таңдалған жүйенің келесі маңызды ерекшеліктері:

1) күрделі иерархиялық жүйені құруға мүмкіндік беретін тікелей және кері байланыстары, қатынастары бар ғылыми-практикалық алғышарттар жиынтығы;

2 ашық және дамуға қабілетті, үнемі жаңа мазмұнмен және жаңа формалармен байытылатын жұмыс;

3) педагогикалық түсініктері мұғалімнің зерттеушілік мәдениетін қалыптастырудың педагогикалық теориясының негізгі мазмұнын құрайды;

4) кәсіптік-педагогикалық білім беру құрылымына барабар және мұғалімдерді әдіснамалық даярлау процесін оңтайландыру, мұғалімдерде зияткерлік мәдениетті қалыптастыру үшін мәселенің ұғымдық-терминологиялық аппаратын ашатын әдістемелік-педагогикалық модель.

Осылайша**,** Абай мектептері желісі мұғалімдерінің зерттеу мәдениетін қалыптастыру нәтижелерін келесі логикада көрсетуге болады:

- педагогикалық рефлексия
- практикалық рефлексия
- әдістемелік рефлексия
- технологиялық рефлексия
- ғылыми-әдістемелік рефлексия
- әдіснамалық рефлексия.

Технологиялық құзыреттілік – бұл білім беру технологиялары туралы теориялық білімді игеруге, оларды оқу және кәсіби іс-әрекетте қолдануға мүмкіндік беретін, білім алушылардың сәтті шығармашылық іс-әрекетке дайын екендігінде, оның әлеуметтік маңыздылығын және жеке жауапкершілігін түсінуінде көрінетін кәсіби қызметтің өзіндік жүйесін қайта құруға ықпал ететін кәсіби маңызды және жеке сапа. Осы іс-әрекеттің нәтижелері үшін оны үнемі жетілдіру қажеттілігі.

Технологиялық мәдениет – бұл жалпы мәдениеттің органикалық бөлігі, ол өзінің мазмұнында техникалық және гуманитарлық ғылымдардың жетістіктерін біріктіруге, интеграцияланған принциптерді тек әлеуметтік кеңістікті зерттеуге ғана емес, сонымен бірге оны әлеуметтік жүйелерді дамыту мақсаттарына, адам өмірінің мағынасына сәйкес белсенді түрде орналастыруға тырысады.

Бұл мәдениеттің маңызды құрамдас бөлігі – ойлаудың конструктивтілігімен сипатталатын ойлаудың инновациялық түрі.

2.4.11 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің инновациялық мәдениеті: «стратегия, парадигма, құзыреттілік»

Құндылығы	Абай мектептері желісінің мұғалімдері мемлекеттік құндылық, әлеуметтік құндылық, мәдени құндылық және жеке құндылықтардың ара-жігін ажырата білуі қажет.
Жүйесі	Абай мектептері желісінің мұғалімдері педагогикалық жүйе, білім беру жүйесі, оқыту жүйесі, тәрбие жүйесі, даму жүйелерін ұстану керек.
Процесс	Абай мектептері желісінің мұғалімдері педагогикалық үдеріс, білім беру үдерісі, оқу үдерісі мен тәрбие үдерісін басшылыққа алған жөн.
Нәтижесі	Абай мектептері желісінің мұғалімдері педагогикалық процестің, білім беру процесінің, оқу процесінің, тәрбие процесінің, даму процесінің нәтижесін шығара алғаны дұрыс.
Қызметі	Абай мектептері желісінің мұғалімдері Абайдың «Толық адам» іліміне негіздеп білім береді.

2.4.12 Абай мектептері желісі білім берудің мақсаттары

Абай мектептері желісі білім берудің мақсаты:	***Білім алуға үйрену***
	зияткерлік мәдениетті қалыптастыру
	өзін-өзі ұйымдастыру мәдениетін басшылыққа алу
	зерттеу мәдениетімен шұғылдану
	ақпараттық мәдениеттен хабардар болу

Білім берудің бірінші мақсаты – білім алушылардың зерттеу әрекетіне және зерттеу біліктіліктерін меңгеруге қызығушылығын дамытуға жағдай жасалуы тиіс. Абай мектептері желісінде білім алуға үйрену үшін білім алушының интеллектуалдық мәдениетін, ақпараттық мәдениетін, өзін-өзі ұйымдастыру мәдениетін, зерттеу мәдениетін дамыту қажет. Берілген мәдениет түрлері оқушыға өмір бойы оқып-үйренуге мүмкіндік тудырады. Сонымен «өмір бойы білім алу» шындық болмысқа айналады.

Білім берудің екінші мақсаты – оқушыға жұмыс жасауға үйренуге көмектесу. Ең әуелі білімдерін практикада пайдалануды үйрету қажет. Бұл үшін білім алушылардың жүйелі сыни ойлауды дамытуына әсер еткен жөн.

Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың интеллектуалды, ақпараттық, зерттеу мәдениеті мен өзін-өзі ұйымдастыру мәдениетін қалыптастыру оларға өмір бойы білім алуға мүмкіндік береді. Осылайша, «өмір бойы білім алу» тезисі негізіндегі ой шындыққа айналады.

Абай мектептері желісіндегі мұғалімдердің білім берудегі мақсаты – білім алушыларға «оқуды үйренуге көмектесу». Ал білім берудің бірінші мақсаты: жұмыс істеуге (еңбек етуге) үйрету. Осындай ұстаным қалыптасқанда ғана білім алушылардың арасынан оқ бойы озық көшбасшылар шығуы заңдылық. Білімді практикада қолдану, теориялық мәселелерді шешу үшін білімді дұрыс қолдана алу керек.

Білім үшінші мақсаты – білім алушыларға басқа адамдармен бірге өмір сүруді үйренту. Бұл ретте Абай мектептері желісіндегі білім алушыларға басқа адамға – құндылық ретінде қарау; басқа адамды қабылдай алу; басқа адамды түсіне алу; басқа адамға көмек көрсете алу; коммуникативтік мәдениетті сақтай алу сынды қасиеттерді бойларына сіңіруіміз керек.

Білім берудің төртінші мақсаты – білім алушыларға «өзін-өзі түсініп, қабылап, өмір сүруге үйренуге көмектесуіміз қажет.

Білім алушының өзін-өзі дамытуына: мотивация, рефлексия, әрекет, эмоцияларды жатқызуға болады. Берілген қасиеттер білім алушының өзін-өзі жетілдіруге тигізер көмегі көп.

2.4.13 Абай мектептері желісі білім беру саласындағы стратегиялық бағдарлар

№	Бағдарлар	Сипаттамасы
1	**Жалпыға арналған білім**	Жалпыға білім беруді қамтамасыз ету – балалар, жастар және ересектердің өмір сүру деңгейін жақсарту және бейбіт, тең құқықты қоғам құруға қатысу үшін қажетті білім мен дағдыларды игеру мүмкіндігіне ие болу. ЮНЕСКО ұлттық білім беру жүйелерін алты тапсырманы орындау арқылы шешілетін өмір бойы үздіксіз білім беру, білім беру стратегиясына бағыттайды: ***кіші жастағы балаларды тәрбиелеу және оларға білім беру;*** ***жалпыға бірдей бастауыш білім беру;*** ***сауаттылықты арттыру;*** ***жастар мен ересектерді оқыту;*** ***білім беруде гендерлік тепе-теңдікке қол жеткізу;*** ***білім сапасы.***
2	**Абай мектептері желісі тұрақты даму үшін білім беру**	Абай мектептері желісі тұрақты дамуға арналған білім тек экологиялық білім ғана емес, сонымен қатар адам құқықтары бойынша білім беру және жанжалды жағдайларды шешу, тиімді басшылық, экономика, өнер және мәдениет кіреді. Бұл білім берудің пәнаралық және динамикалық тәсілі, ол адамдарға өмірінің әртүрлі кезеңдерінде және кез келген оқу түрінде болашақта жер бетіндегі тіршілікті сақтау үшін қажетті өмір салты мен моральдық-этикалық құндылықтар туралы білім алуға мүмкіндік береді.
3	**Абай мектептері желісіндегі білім сапасы**	Абай мектептері желісіндегі білім беру сапасына қол жеткізу, оқыту және оқыту процестері, алынған нәтижелер сияқты факторларды, оларға жалпы контекст ретінде әсер ету тұрғысынан (білім беру контексті осы саладағы мемлекеттік саясатқа байланысты), сондай-ақ қолда бар ресурстардың ауқымы мен сапасын қамтиды.

2.4.14 Абай мектептері желісі білім беру жүйесін дамытудың басым бағыттары

№	Басым бағыттары	Сипаттамасы
1	**Жоғары білім және зерттеу**	Абай мектептері желісінің білім алушылары пәндер саласында түрлі зерттеулер жүргізуді қолға алған. Сол арқылы білім алушылар білімдерін жетілдіре түседі. Мектеп бітіруші түлектер еліміздің және шетелдегі белгілі ЖОО-ларға оқуға қабылдануға мүмкіндіктері бар.

2	**Әлеуметтік өлшем**	Абай мектептері желісінің білім алушылары білімге қол жетімді, заманауи сұраныстары мен талаптары қанағаттандырылған. Әлеуметтік және экономикалық жағдайларға байланысты кедергілерді жеңуге үйренген.
3	**Ұтқырлық**	Абай мектептері желісінің білім алушыларының басты ұстанымы – ұтқырлықтары. Ұтқырлықтың басты мақсаты – білім алушыға таңдалған дайындық бағыты бойынша жан-жақты білім алуға мүмкіндік береді, оған дәстүрлі түрде жетекші ғылыми мектептер қалыптасқан білімнің танылған параметрлеріне қол жеткізуді қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, виртуалды ұтқырлық физикалық ұтқырлықты алмастыра алмайды.
4	**Білім беру саласындағы халықаралық ынтымақтастық**	Абай мектептері желісінің білім алушылары бір елдің ғана емес, әртүрлі елдердің университеттеріне қабылдануға құқықтары мен жеткілікті білімдері бар. Соның ішінде мектеп бітіруші түлектердің көбі әл-Фараби атындағы ҚҰУ-дың Шығыстану факультетіне оқуға барады. Аталған оқу орнын бітірген студенттер шетелдің алдыңғы қатарлы оқу орындарына қабылдана алады.

2.4.15 Абай мектептері желісіндегі қазіргі білім беру парадигмалары

Томас Кун ғылым философиясына ғылыми білімнің өсуін сипаттауда және түсіндіруде негізгі болып табылатын «парадигма» ұғымын енгізді. «Парадигма» ұғымын тарихтың нақты бір кезеңінде ғылыми қауымдастық мойындаған ғылыми жетістіктер жиынтығы деп түсіндіреді. Парадигмалық білімдер үлгісіне әлем туралы жаңа білім жасауда ғалымдардың көпшілігі пайдаланатын Ньютонның, Максвеллдің, Бордың, Энштейннің теориялары жатады [25, 33]. Осыған орай Абай мектептері желісіндегі қазіргі білім беру парадигмаларын төменде берілген үлгіде ұсынып отырмыз.

№	Парадигма атауы	Сипаттамасы
1	**Педагогикалық парадигма**	Абай мектептері желісіндегі педагогикалық парадигма. Педагогикалық парадигма аясында әрекет ететін мұғалімнің қызметі тәрбиеге, талап қоюға, білім беруге, рецептураға, мәжбүрлеуге, күнделікті тапсырмалар мен оларды бақылауға бағытталған. Іске қосу құралы – хобби және қызығушылыққа баса назар аудару.
2	**Андрогогиялық парадигма**	Абай мектептері желісіндегі андрагогиялық парадигма – «ересек адамның, оның қажеттіліктерін білетін (оның ішінде білім беру) және оларды өз қызметінде саналы түрде қанағаттандыра алатын адамның білім беру парадигмасы. Мұндай адам үшін оқыту – бұл өзі жоспарлаған және жүзеге асыратын қызмет. Парадигманың атауы грекше andros – ересек деген сөзден шыққан (сөзбе- сөз: андрагогика – «ересектерге арналған нұсқаулық»).
3	**Аксеологиялық парадигма**	Абай мектептері желісіндегі аксеологиялық парадигма оқытуды оқыту субъектісіне оның мүмкіндіктерінің шыңына жетуге, оның жеке басының әлеуетін барынша толық жүзеге асыруға көмектесуге бағыттайды. Парадигма атауы грек тілінен шыққан асте-шың, гүлдену. «Акмеологиялық» терминін «Өрлеу ғылымымен

		байланысты» деп түсіндіруге болады»
4	**Коммуникативті парадигма**	Абай мектептері желісіндегі коммуникативті парадигма – бұл «өзара оқыту» парадигмасы, ол өзінің қажеттіліктері туралы бірнеше білетін және әрқайсысы өзінің пәндік саласында құзыретті болған кезде, алған жаңа ақпарат пен тәжірибені жедел тарату және қолдану үшін өз жетістіктерімен алмасқан кезде жүзеге асырылады. Коммуникативтік оқытудың ерекшелігі жеке адамның оқу объектілерін іріктеу процесіне белсенді қатысуын және қажеттілігіне қарай оқу субъектісінің оқыту субъектісіне (ол басқаларға қарағанда құзыретті тақырыптар бойынша) ауысуын көздейді.

2.4.16 Абай мектептері желісіндегі педагогикалық инноватиканың негізгі ұғымдары

«Инноватика» қоғамдағы инновациялық үдерістердің өсу қарқынын сезінуге қабілетті заманауи ғылыми ойлардың маңызды бағыты ретінде айқындалады, тиісінше инновациялық үдерісті – жаңашылдықты құру, тарату және меңгеру арқылы білім беруді дамыту үдерісі ретінде түсінк қажет [25, 8].

№	Ұғымның атауы	Сипаттамасы
1	**Инноватика**	Инноватика – бұл инновациялардың қалыптасуы мен олардың таралуын, сондай-ақ инновациялық шешімдерді әзірлеу тәсілдерін зерттейтін ғылым саласы. Абай мектептері желісіндегі жаңашылдық – жоғары мектептің заманауи педагогикасы қағидаттарының бірімен сабақтастықта құрылған. Сондықтан да Алматы қаласындағы Абай атындағы Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернатының басшылығы мұғалімді даярлауда инновацияларды қабылдауға дайындықты қалыптастыруға және оларды кәсіби қызметінде әзірлеу, іске асыру дағдыларына үйретуге, инновациялардың пайдалылығын бағалауға, олардың одан әрі дамуын болжауға бағытталуы керек.
2	**Педагогикалық инноватика**	Абай мектептері желісіндегі педагогикалық инноватика – педагогикалық іс-әрекеттің жаңару процесін, оның принциптерін, заңдылықтарын, әдістері мен құралдарын зерттейтін педагогикалық ғылымның саласы. Педагогикалық шығармашылық – өзгермелі жағдайларда педагогикалық мәселелерді шешу процесі. Мұғалімның кәсіби қызметке шығармашылық көзқарасының көрінісі инновация болып табылады.

3	**Педагогикалық инновация**	Абай мектептері желісіндегі педагогикалық инновацияны бірнеше тұрғыдан қарастыруға болады: білім беру ортасына жеке бөліктердің, компоненттердің және жалпы білім беру жүйесінің сипаттамаларын жақсартатын тұрақты элементтерді (жаңалықтарды) енгізетін мақсатты өзгеріс; жаңалықты игеру процесі (жаңа құрал, әдіс, әдістеме, технология, бағдарлама); идеал әдістер мен бағдарламаларды іздеу, оларды білім беру процесіне енгізу және оларды шығармашылық қайта қарастыру.
4	**Білім беру жүйесіндегі инновациялық процесс**	Абай мектептері желісіндегі білім беру жүйесіндегі инновациялық процесс – педагогикалық инновацияларды құру, қабылдау, бағалау, игеру және қолданудың басқарылатын процесі.
5	**Мұғалімнің инновациялық қызметі**	Абай мектептері желісіндегі мұғалімнің инновациялық қызметі педагогтің өзін-өзі анықтау процестерімен байланысты – жаңалыққа деген көзқарасты қалыптастыру, өзін-өзі өзгерту, өзінің кәсіби позициясы, өзін-өзі жүзеге асырудағы кедергілерді жеңумен байланысты.
6	**Мұғалімнің инновациялық қызметінің деңгейлері**	Абай мектептері желісіндегі: **бейімделу** мұғалімнің инновацияға тұрақсыз қатынасымен сипатталады. Инновация тек әлеуметтік ортаның қысымымен игеріледі; **репродуктивті** педагогикалық инновацияларға неғұрлым тұрақты көзқараспен, дайын әдістемелік әзірлемелерді кішкене өзгерістермен көшірумен сипатталады. Мұғалім өзін-өзі жетілдіру қажеттілігін түсінеді; **эвристикалық деңгей** үлкен мақсаттылықпен, тұрақтылықпен, инновацияларды енгізу жолдары мен тәсілдерін білумен сипатталады. Мұғалім әрдайым жаңадан ашылған, педагогикалық шешімдердің жаңа тәсілдерін іздейді және енгізеді; **шығармашылық деңгей** инновациялық қызметтің жоғары деңгейімен, проблемаларға жоғары сезімталдықпен және шығармашылық белсенділікпен сипатталады. Мұғалім жаңа ақпаратты мақсатты түрде іздейді, авторлық мектептер жасайды, педагогикалық тәжірибесімен бөліседі және т.б. Интуиция, шығармашылық қиял, импровизация осындай мұғалімдардың қызметінде маңызды орын алады.
7	**Инновациялық орта**	Абай мектептері желісіндегі инновациялық орта – мектептің білім беру процесіне инновацияларды енгізуді қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық, әдістемелік, психологиялық сипаттағы шаралар кешенімен бекітілген белгілі бір моральдық-психологиялық жағдай.
8	**Абай мектептері желісі инновациялық үдерістердің стратегиясы**	Абай мектептері желісіндегі инновациялық үдерістердің стратегиясы жалпы білім беру жүйесін дамытуды айқындайтын көп деңгейлі үздіксіз білім беру; қолжетімді білім беру; жаһандық кеңістік үшін мамандар даярлау; сапалы білім беру сияқты басым бағыттарға негізделген.
9	**Абай мектептері желісіндегі**	Абай мектептері желісіндегі инновациялық процестің тактикалық міндеттері білім берудегі инновациялық

	инновациялық процестің тактикалық міндеттері	менеджмент әдістерін қолдануға; ғылымның нақты жетістіктерін пайдалануға; білім беру процесін технологияландыруға; кәсіби дайындықтың лингвистикалық аспектісін жүзеге асыруға бағытталған.
10	**Инновациялық педагогикалық қызмет**	Абай мектептері желісіндегі инновациялық педагогикалық қызмет – бұл педагогикалық тәжірибені түсінуге негізделген және жоғары нәтижелерге қол жеткізу, жаңа білім алу, сапалы басқа педагогикалық тәжірибені қалыптастыру мақсатында оқу процесін өзгертуге және дамытуға бағытталған мақсатты педагогикалық қызмет. Инновациялық педагогикалық қызмет – бұл білім беруді ізгілендірудің стратегиялық жолы, сондықтан жеке тұлғаны тәрбиелеу мен оқытуда еркіндік пен бірегейлік идеясын жүзеге асыру.
11	**Инновациялық педагогика**	Абай мектептері желісіндегі инновациялық педагогика – бұл дәстүрлі емес идеялар мен принциптер жүйесі, ол «болашақ сын-қатерін» қабылдауға қабілетті жеке тұлғаны дамытуда ең қолайлы жағдай жасау үшін педагогикалық процесті мақсатты түрде жобалауға және ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Әлеуметтік өмірдің барлық саласындағы түбірлі өзгерістер, ғылым мен мәдениеттегі прогресс, педагогикалық қызмет саласындағы жаңа талаптар білім жүйесіндегі қайта құруды тездете түседі. Бұл салаларды әрі қарай жетілдірудің бірден-бір мүмкін жолы – инновация, яғни педагогикалық жаңалықтарды игеру мен қолдануды басқаратын үрдістер. Бұл білім беру мазмұнына, білім беру және тәрбиелеу әдістеріне, білім беру мекемелерін ұйымдастыру және басқару жұмыстарына байланысты [25, 12].

2.4.17 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің білім берудегі инновациялардың жіктелуі

Инновация деген не? «Инновация» ағылшын тілінен аударғанда «новацияға кіріспе» дегенді білдіреді. «Инновация» термині антропологиядан экономикаға, сонан соң педагогикаға көшіп, оқыту мен тәрбие жүйесіндегі, оқыту әдістемесіндегі білім беру мекемелерінің практикалық немесе ғылыми әрекетінде туындаған түрлі өзгерістерді зерттеді [25, 12].

№	Жіктеу белгісі	Инновацияның түрлері
1	**Абай мектептері желісі мұғалімдерінің педагогикалық үдерістегі зерттеу нысаны**	*Білім беру мақсаттары мен мазмұнындағы инновациялар;* *Әдістемелердегі, құралдардағы, әдістемелердегі, педагогикалық үдерістің технологияларындағы инновациялар;* *Оқыту мен тәрбиелеуді ұйымдастыру нысандары мен тәсілдеріндегі инновациялар;* *Әкімшілік қызметіндегі инновациялар, мұғалімлар мен білім алушытер.*

2	**Аумағы**	*Жергілікті және жеке, өзара байланысты емес;* *Кешенді, өзара байланысты;* *Жүйелік, желілік мектептерді қамтиды.*
3	**Абай мектептері желісі мұғалімдерінің инновациялық әлеуеті**	*Жетілдірумен, рационализациялаумен, түрін өзгертумен (білім беру бағдарламасы, оқу жоспары, құрылымы) байланысты белгілі және қабылданған модификациялар);*

Инновациялық білім беру үдерісінің негізінде педагогиканың екі басты мәселесі жатыр:

- педагогикалық тәжірибені зерттеу мәселесі;
- психология мен педагогика ғыллымының жетістіктерін тәжірибеге енгізу мәселесі.

Білім берудегі инновациялық үдерістің нәтижесі теориялық және тәжірибелік жағынан жаңалықтарды қолдану болып табылады. Білім беру жүйесіндегі инновация білім беру мақсатына орай жаңалықтар енгізуді, жаңа мазмұнды тәсілдер мен тәжірибелер және білім беру формаларын қайта жасауды, жаңа педагогикалық жүйені енгізуді және таратуды, жоғары мектепті басқарудың жаңа технологияларын жасауды және дамытуды көздейді, сондай-ақ, мектеп жаңа білім беру бағытын ұстанғанда, оның мақсаты, мазмұны, әдісі жаңа талаптарға сай болуын жобалайды.

Олардың дамуын екі факторға бөліп қарастырамыз:

- Объективті факторлар – инновациялық әрекеттің қарқынды дамуына жағдай жасау және оның нәтижелерін қабылдауды қамтамасыз ету.
- Субъективті факторлар, бұл инновациялық үдеріс субъектісімен тығыз байланысты. Инновациялық үдеріс субъектілеріне ғалым-педагогтер, мұғалімдер және білім беру саласындағы инновацияға бағытталған әрекетке қатысы бар басқа да қызметкерлер жатады [25, 13].

2.4.18 Абай мектептері желісі мұғалімдерінің инновациялық мәдениеттің негізі ретіндегі қабілеттері

№	Қабілет түрлері	Сипаттамасы
1	**Дидактикалық**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушыларға оқу материалын беру, оны қолжетімді ету, материалды немесе проблеманы анық және түсінікті ұсыну, қызығушылық тудыру, білім алушыларда белсенді өзіндік ойды қозғау қабілеті. Дидактикалық қабілеттері бар мұғалім қажет болған жағдайда оқу материалын тиісті түрде қайта құруды, бейімдеуді, оңай, күрделі – қарапайым, түсініксіз, түсініксізді – түсінікті етуді біледі. Кәсіби шеберлікке тек білімді саналы түрде ұсыну, материалды танымал және түсінікті түрде ұсыну ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың өзіндік жұмысын ұйымдастыру, өздігінен білім алу, білім алушылардың танымдық белсенділігін ақылды және сыпайы «жүргізу», оны дұрыс бағытқа бағыттау мүмкіндігі де кіреді.*

2	**Академиялық**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың тиісті ғылым саласына қабілеттілігі. Қабілетті мұғалім пәнді тек оқу пәнінің көлемінде ғана емес, әлдеқайда кең және тереңірек біледі, өз ғылымындағы жаңалықтарды үнемі қадағалап отырады, материалды толығымен еркін біледі, оған үлкен қызығушылық танытады, кем дегенде өте қарапайым зерттеу жұмыстарын жүргізеді.*
3	**Перцептивті**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушының ішкі әлеміне ену қабілеті, оқушының жеке басына және оның уақытша психикалық жағдайына назар аударумен байланысты психологиялық байқау.*
4	**Сөйлеуі**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушының сөйлеу және мимика арқылы өз ойларын, сезімдерін дәл және нақты білдіру қабілеті. Мұғалімнің сөзі әрқашан ішкі күшімен, сенімділігімен, айтқанына деген қызығушылығымен ерекшеленеді. Ойдың өрнегі айқын, қарапайым, түсінікті келеді.*
5	**Ұйымдастырушылық**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушының біріншіден, ұжымды ұйымдастыра білуі, оны біріктіру, маңызды мәселелерді шешуге шабыттандыру, екіншіден, өз жұмысын дұрыс ұйымдастыра білуі керек. Өз жұмысын ұйымдастыруда оны дұрыс жоспарлауға және басқаруға мүмкіндік береді.*
6	**Авторитарлық**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушыларға тікелей эмоционалды және ерікті әсер ету қабілеті мен осы негізде олардың беделіне қол жеткізу мүмкіндігі. Авторитарлық қабілеттер мұғалімнің жеке қасиеттерінің тұтас кешеніне, атап айтқанда оның ерік-жігеріне (батылдық, шыдамдылық, табандылық және т.б.), сондай-ақ өзінің жеке басының сезіміне байланысты болады.*
7	**Коммуникативті**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушылармен қарым-қатынас жасау қабілеті, оларға дұрыс көзқарас таба білу, педагогикалық тұрғыдан орынды қарым-қатынас орнату, педагогикалық әдептіліктің болуы.*
8	**Болжамдық**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың жеке басын тәрбиелік жобалаудағы олардың іс-әрекеттерінің салдарын алдын ала болжауда, болашақта білім алушыдан не алынатыны туралы идеямен байланысты, білім алушылардың белгілі бір қасиеттерінің дамуын болжау қабілетінде көрініс табатын қабілет.*
9	**Зейінді болу мүмкіндігі**	*Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың бір уақытта бірнеше қызмет түрлері арасында назар аудару қабілеті мұғалімнің жұмысы үшін ерекше мәнге ие. Қабілетті, тәжірибелі мұғалім мазмұны мен нысаны материалды баяндау үшін өрістету, өз ойын, сол уақытта назарын барлық білім алушылардың мұқтаждарына ілтипатпен жауап береді, мұқият қадағалайды*

Оқушының мектептегі және отбасындағы жай-күйі де жалғызбастылыққа әкелу қорқынышын тудыруда. «Жақсы оқушы болу үшін жақсы адам болу міндетті емес», – деген қағида орын алуда. Мұны қалай жақсартуға болады? Тек қана адамның табиғатын жақсарту қажет болар. Э.Фроммның сөзімен

айтсақ: «Қоғамды өзгерту үшін басқа адамды тәрбиелеу керек. Басқа адамды тәрбиелеу үшін қоғамды өзгерту керек» [25, 13]. Сондықтан, ең алдымен, Абай мектептері желісі мұғалімдерінің инновациялық мәдениетін қалыптастырған дұрыс.

2.4.19 Абай мектептері желісінде оқытудың инновациялық кәсіби қызметінің компоненттері (автор, әзірлеуші, зерттеуші, жаңа педагогикалық технологияларды пайдаланушы және насихаттаушы, теория және тұжырымдама ретінде).

№	Компоненттері	Сипаттамасы
1	**Құндылықты-мотивациялық компонент**	**Абай мектептері желісіндегі құндылықты-мотивациялық компонент** инновацияға оң мотивация кәсіби қызығушылықпен, өзіндік инновациялық қызмет мақсаттарының қалыптасуымен, инновацияларға сезімталдықпен, жаңасын құру мен қолдану қажеттілігімен, мұғалімның педагогикалық шеберлігін арттырумен анықталады.
2	**Танымдық-ақпараттық компонент**	**Абай мектептері желісіндегі танымдық – ақпараттық компонент** мұғалімның кәсіби білімдерінің жиынтығын көрсетеді (психологиялық-педагогикалық, нақты-пәндік, әдістемелік, арнайы). Арнайы білімге мұғалімға инновациялық қызметті жүзеге асыру үшін қажет білім, атап айтқанда: жоғары сыныпта білім берудегі инновациялар, инновациялық педагогикалық процестердің тиімділігінің заңдылықтары, принциптері мен шарттары, инновациялық педагогикалық қызметтің мәні, құрылымы мен ерекшеліктері, қазіргі педагогикалық технологиялардың ерекшеліктері туралы білімі кіреді.
3	**Операциялық - әрекеттік компонент**	**Абай мектептері желісіндегі операциялық-әрекеттік компонент** мұғалім өзінің кәсіби қызметінің құрылымында оқытудың заманауи нысандарын, әдістерін, құралдары мен технологияларын қолдану бойынша біліктері мен дағдыларының кешенін көрсетеді.
4	**Шығармашылық компонент**	**Абай мектептері желісіндегі креативті компонент** педагогикалық инновацияларға қатысты ашықтық; икемділік, сыни ойлау; шығармашылық қиял арқылы көрінеді. Педагогикалық креативтіліктің белгілері: әлеуметтік және адамгершілік сананың жоғары деңгейі; ізденіс-түрлендіруші ойлау стилі; дамыған зияткерлік-логикалық қабілеттер; проблемалық пайымдау; шығармашылық қиял, дамыған қиял; ерекше мотивтер (танылуға деген ұмтылыс, шығармашылық қызығушылық, өзінің педагогикалық жұмысының нақты жағдайларында барынша нәтижелілікке қол жеткізуге ұмтылу), коммуникативтік қабілеттер өзін-өзі басқару қабілеті, жалпы мәдениеттің жоғары деңгейі.

2.4.20 Абай мектептері желісі білім беру нәтижелері

1	**Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың академиялық іскерліктері**	*академиялық оқылым сауаттылығы* *академиялық жазылым сауаттылығы* *академиялық өнер көрсету (пәндік, метапәндік, пәннен тыс).*
2	**Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың сауаттылығы**	*коммуникативтік сауаттылық* *ақпараттық сауаттылық* *жаһандық (мәдениетаралық) сауаттылық* *өзіндік менеджмент.*
3	**Абай мектептері желісіндегі халықаралық зерттеулер контекстіндегі сауаттылық (PISA, TIMSS, PIRLS)**	*оқу сауаттылығы* *математикалық сауаттылық* *жаратылыстану сауаттылығы (PISA, TIMSS, PIRLS)*
4	**Абай мектептері желісіндегі білім алушылардың функционалдық сауаттылығы**	*Оқу сауаттылығы* *Математикалық сауаттылық* *Жаратылыстану сауаттылығы* *Цифрлық сауаттылық* *Тарихи сауаттылық* *Құқықтық сауаттылық* *Қаржылық сауаттылық* *Медициналық сауаттылық* *Тілдік сауаттылық* *Экономикалық сауаттылық* *Валеологиялық сауаттылық* *Философиялық сауаттылық* *Этикалық сауаттылық* *Эстетикалық сауаттылық* *Зерттеушілік сауаттылық* *Рефлексивті сауаттылық* *Сыни ойлау сауаттылығы.*

Білім берудің басты міндеті: әрбір адамның генетикалық негіздегі қабілеттерін дамытуды барынша қамтамасыз ету, адамдарды сыни ойлауды дамыту, оларды қазіргі ғылым, техника, технологиядағы ннақты білімдермен қаруландыру, өзгермелі табиғижағдайда осы білімдерді тиімді пайдалануды ұйымдастыру. Осы заманғы білім берудің мақсаттары: оқушыға танымға, үйренуге, дұмыс жасауға үйренуге, өзімен-өзң келісімді болуға үйренуге көмектесу [25, 23].

2.4.21 Абай мектептері желісі білім алушыларының базалық және әлеуметтік құзыреттері білім беру нәтижесі

1	**Абай мектептері желісі білім алушыларының базалық және әлеуметтік құзыреттері**	*ана тіліндегі жазбаша және ауызша байланыс;* *сынға және өз-өзіне сыни қарауға қабілетті болу;* *командада жұмыс істеу қабілеті (соның ішінде пәнаралық);* *тұлғааралық қарым-қатынас дағдылары;* *басқа саладағы мамандармен қарым-қатынас жасай алу қабілеті;* *айырмашылықтар мен көп мәдениетті қабылдау;* *халықаралық ортада жұмыс істей алу қабілеті;* *шетел тілдерін білуі;* *этикалық құндылықтарды сақтау;* *ұйымдастыру және жоспарлау, шешім қабылдау қабілеті;* *жаңа жағдайларға бейімделу мүмкіндігі;* *көшбасшылық;* *жобаларды әзірлеу және басқару;* *бастамашылық және кәсіпкерлік рух;* *сапа туралы қамқорлық, табысқа ұмтылу.*
2	**Абай мектептері желісінің жоғары сыныптарда сабақ өткізетін мұғалімдерге қойылатын жалпы талаптар**	*жоғары кәсіби құзыреттілік;* *педагогикалық құзыреттілік;* *әлеуметтік-экономикалық құзыреттілік;* *коммуникативтік құзыреттілік;* *кәсіби және жалпы мәдениеттің жоғары деңгейі.*
3	**Мұғалім қызметінің ережелері**	*Абай мектептері желісінің мұғалімі келесі ережелерді басшылыққа алса аудиторияда қажетті атмосфераны қалыптастыра алады:* *оқу процесінің басынан және сабақ өткізудің бүкіл барысында мұғалім білім алушыларға толық сенім білдіруі керек;* *мұғалім білім алушыларға топтардың алдында да, әрбір білім алушының алдында да жеке тұрған мақсаттар мен міндеттерді тұжырымдауға және нақтылауға көмектесуі тиіс;* *мұғалім әрқашан білім алушылардың оқуға деген ішкі уәжі бар екендігіне негізделуі керек;* *мұғалім білім алушылар үшін әртүрлі тәжірибенің қайнар көзі ретінде әрекет етуі керек, одан белгілі бір мәселені шешуде қиындықтарға тап болған кезде көмек сұрай аласыз;* *мұғалім топтың эмоционалды көңіл күйін сезіну және оны қабылдау қабілетін дамытуы керек;* *мұғалім топтық өзара әрекеттестіктің белсенді қатысушысы болуы керек;* *топта өз ойларын ашық білдіруі керек;* *әр оқушының ойы мен тәжірибелерін түсінуге мүмкіндік беретін эмпатияға қол жеткізуге тырысу керек;* *мұғалім өзін жақсы түсінуі керек.*

Ғылымның қазіргі әдіснамасы, соның ішінде педагогикалық әдіснама да терояның негізін құрайтын бірнеше құрылымдардан тұрады:

- фактологиялық материалдың бастапқы эмприкалық негізі, ол теориялық түсіндірмені талап етедң;
- бастапқы теориялық негіз, ол зерттеу объектісін суреттейтін алғашқы болжамдардан және теориялық тұжырымдардан тұрады;
- теорияның логикасы мен құрылымы;
- эмпикалық дәлелдері бар теориялық пайымдаулар жиынтығы;
- педагогикалық теорияны қалыптастырудың әдіснамалық негізі, ол зерттелетін объекті мен оның теориялық моделін суреттеумен байланысты.

Методология «грек тілінен аударғанда «әдіс туралы ғылым» деген мағынаны береді. Сондықтан методология – зерттеу үдерісі туралы ілім ретінде де түсіндіріледі.

АБАЙ ЖЕЛІЛІК МЕКТЕПТЕРІНДЕ БАСШЫЛЫҚҚА АЛЫНУЫ КЕРЕК

1. Абайша ойлау, білім алушылар мен педагогтердің «Толық адам» іліміне сай болуы

2. Абай Құнанбайұлының құндылықтарын басшылыққа алу

3. Абай Құнанбайұлының көшбасшылығы

1. «Абайша ойлау» білім алушылар мен педагогтердің «Толық адам» іліміне сай болуы

Абай – тума талант, данышпан, хакім әл-Фарабидің философиялық ғылым көздері, Жүсіп Баласағұнидың мораль философиясы, Қожа Ахмет Ясауи, Бақырғани Сүлейменнің сопылық ілім негіздері, т.б. ғұламалардың еңбектері арқылы өз ілими мектебін жасақтады.

Ұлы Абайдың «Толық адам» ілімінде: «Ғалым болмай немене, балалықты қисаңыз», «Артық ғылым кітапта, ерінбей оқып көруге», – дегендей, ақын ойлары ғылым-білімге үлкен мағына бергенін дәлелдейді. Сондай-ақ берілген ойға қарама-қарсы мағынада надандық, білімсіздік, қараңғылықты кінәлады. Абай білімнің неғұрлым тереңін көздеді.

«Толық адам» бойындағы қасиеттердің ең негізгісі – ізгілікті алға тартты. «Толық адам» концепциясына этикалық бағытының негізіне: ғылым, рақым, ғадәлет ерекшеліктерін алады. Осы үшеуінің басын қосып, ізденіп

толық игерген адам ғана «Толық адам» қатарына қосылуы мүмкіндігі айтылады.

Абайдың «Толық адам» үлгісіне академик, заңғар тұлға Салық Зиманов пен халық жазушысы Герольд Бельгерді, академиктер Тұрсынбек Кәкішевті, Мекемтас Мырзахметовті лайықты деп санауға болады. Тұлғалардың өміріне, істеген істеріне үңілсек, «елім» деп, «егемендігім» деп, тіршілігінде тек шындықты айтып шырылдап, білікті ұсыныс-идеяларды айтып та, жазып та кеткен.

Бүгінгі білім алушылар Абайдың «Толық адам» іліміне лайықты болуы шарт. Тек тәуелсіз ой ғана кемел істерге бастайды. «Толық адамға» биліктің де, байлықтың да керегі жоқ. Дүниенің қызықтарын, нәпсіні, басқаны ұмытып, тек еліне, халқына қызмет етуді ойлайды, ел игілігі жолында барын салады. Оның бойы рухани тазарған кезде алтыншы сезімі ашылуы мүмкін, сол кезде өзі ойламаған мүмкіндіктерге қол жеткізе алады.

Абайды оқу, тану, ойларының тереңіне үңілу, маржанын теру – ойшылдың ой өркениетіне мойын бұру. Сонда ғана рухани биіктікке қолымыз жетпек, сонда ғана жаңа өркениет есігінен «Толық адам» ретінде аттай аламыз.

Кемеліне келген «Толық адам» өзінің біліктілігі сонша жоғары болғандықтан ол адамзат алдына, жалпы әлемге бағалы, өте құнды рухани дүниелер, жаңалықтар алып келеді, жаңа өркениетке жол ашады. Генийлер де осылардан шығады.

Қазақстан Республикасының инновациялық даму факторы ретінде адами капиталды қалыптастыру үшін гуманитарлық бағытта дарынды балалар мен талантты жастарды анықтаудың, дамытудың және сүйемелдеудің бірыңғай қазіргі заманауи жүйесін құру керек.

2. Абай Құнанбайұлының құндылықтарын басшылыққа алу

Білім беру үдерісінде Абай Құнанбайұлының құндылықтарын басшылыққа алған жөн.

Абай Құнанбайұлының этика-эстетикалық құндылықтарға қатысты атаулардың (өнер, өнерпаз. Әсемпаз, кербез, сағыну (хас сағыну) лексикографиялануна тоқталсақ. Ақын шығармаларында кездесетін **этикалық құндылықтар** Абай желілік мектебіндегі білім алушылар бойынан табылуы керек. Этикалық құндылықтарға: адамгершілік пен адалдықты жатқызуға болады. Ақын шығармаларында кездесетін **адамгершілік құндылықтарына:** махаббат, ізгілік, әділет, пайымдылық, ақыл-парасат, ғылым, білімді жатқызсақ, **адалдыққа:** абырой, рақым, ынсап, достық, имандылық, мейірбандылықты жатқызуға болады.

Абай Құнанбайұлының шығармаларындағы: арсыздық, жалқаулық, арамдық, еріншектік, алаяқтық, зымияндық, алдау, бақталастық сынды **антиқұндылықтардан** білім алушылардың бойын аулақ ұстатқан жөн.

Абай Құнанбайұлы үшінші қарасөзінде антиқұндылықтардың мағынасын матастыра байланыстырып, аша түседі.

Білім беру барысындағы тәрбие үдерісінде төменде берілген Абайдың семантикалық спиралін басшылыққа алу ұсынылады.

Семантикалық спираль

Жалқау [кім] қорқақ	Арсыз [кім] тойымсыз
Қорқақ [кім] қайратсыз	Тойымыз [кім] сұрамсақ
Қайратсыз [кім] мақтаншақ	Сұрамсақ [кім] ақылсыз
Мақтаншақ [кім] надан	Ақылсыз [кім] өнерсіз
Надан [кім] арсыз	Өнерсіз [кім] еріншек

Абай Құнанбайұлының шығармаларындағы **амбивалентті құндылықтарға:** бірлік, байлық, билік, күлкі, қайғы, той, тірлік, уайымды жатқызуға болады.

Абай мектептері желісіндегі **биліктің** когнитивтік санадағы биоәлеуметтік моделіндегі **субъектінің** бойында болуы керек қасиеттері:

Қайрат: мал табу, өнер табу, нәпсіге, жалқаулыққа бой алдырмақ;

Ақыл: пайда, залалды ажырату, ғылым-білім – ақыл ісі, амал-айланың оңы да, терісі де ақылдан.

Жүрек: әділет, ынсап, ұят, намыс, рақым, мейірбандық, жаңалыққа қуану, жамандыққа қайғыру.

Абай Құнанбайұлының шығармаларында кездесетін этикалық-моральдік құндылыққа – ұятты жатқызып, оның тілдік мұрасындаға ұятты төмендегінше бөліп қарастыруға болады:

Инвариант – адам бойындағы ізгі сезім, адамгершілік;

Вариант – шын ұят, қазақы ұят.

Вариация – жай ұят.

Абай Құнанбайұлының шығармаларында кездесетін ұят мәселесі: «Шын ұят – сондай нәрсе, шариғатқа теріс, я ақылға теріс, бұйырлы бойға теріс... Я адамшылыққа кесел қылып, қатеден яки нәпсіге еріп ғапылдықтан өз бойыңнан шыққандығынан болады. Мұндай ұят қылық қылғандығыңды бөтен кісі білмесе де, өз ақылың, өз нысабың, өзіңді сөккен соң, іштен ұят келіп, өзіңе жаза тарттырады. Кірерге жер таба алмай, кісі бетіне қарай алмай біртүрлі қысымға түсесің. Мұндай ұятты күшті адамдар ұйқыдан, тамақтан қалатұғыны да бар», – деген.

3. Абай Құнанбайұлының көшбасшылығы

Білім беру үдерісінде Абайдың көшбасшылығын басшылыққа алу керек. Бұнда Абай Құнанбайұлы ғылымға көңіл бөлген адам өмірден адаспайтындығын айтады.

Абайдың өзі – ғылым. Абай: «Кімде кім ғылым сатып, мал табатын болса – онда оның көбінің ғылымға деген махаббаты асырап алған шешенің махаббатындай ғана болады» деген екен. Ниетің мал табу болса – ғылым сені есігінен ашпаған абзал. Мәшһүр Жүсіп атамыз: «Біреулер ит өлген жерге барып 12-15 жыл оқып келеді, бірақ жүректерінде дүниеге деген махаббаты

болса – Алла тағала ол ғылымды айдап шығарады» десе, Міржақып Дулатов: «Бізде ғылыммен айналысатындар – көп, ғалымдар – жоқ. Қалам ұстағандар – көп, жазушылар – жоқ. Атқа мінгендер – көп, қайраткерлер – жоқ» деген. .

Абайдың «Бала дүниеге келгенде екі түрлі мінезбен туады: бірі – ішсем-жесем, ұйықтасам, екіншісі – көрсем, білсем деп келеді. Бірі тәннің, екіншісі жанның құмарлығы. «Ертең жақсы ақша табасың» деген тәннің қалауы.

Абай «Махаббат жоқ жерде талап та, ұғым да жоқ» дейді.

Абай: «Ғылым – мал аяйтын жол емес» дейді. Мұғалім деген – ғылым иесі деген сөз. Мұғалімге деген көзқарасымыз қандай болса, ғылымға деген көзқарасымыз сондай.

Абай Құнанбайұлының есімі сақталып қалу себебі оның ғылымға ден қоюында. Абай «Қашан бір бала ғылымды махаббатпен көксерлік болса – сонда ғана оның аты адам болады. Сонда ғана Алланы, дүниені, өзіңді танисың» дейді.

Абайды оқимыз, бірақ түсінбейміз. Абайдың махаббатқа негізделген әдістемесі негізінде ұлттық білім беру жүйесін жасамаймыз ба? Онда ұлттық білім беру жүйесінде – білім беру емес, мінезді қалыптастыру керек.

Әлихан Бөкейхан «Ұлтты сүю – білімнен емес, мінезден» дейді.

Бастағы білім – көпшілік қауымға арналған пайдасыз білім, жүректегі білім – нағыз білім. Білім жүрекке түскен кезде адамды өзгерте бастайды.

Абайды мектепте, университетте оқыса да түсінбейтіндер кездеседі. Яғни бұл жерде рационалды оқимыз, ондайларды Абай наданға теңеген.

Рационалды білімді қазақ «оқу» десе, пайдалы білімді «тоқу» дейді. Бұл жерде Абайды негіз етуіміз керек. Ол «Егер сен өзің үшін оқысаң – өзі үшін оттаған хайуанмен тең боласың» дейді.

Абай «Қашан адам ғылымның өзін дәулет деп түсінбейінше – ол ғалым бола алмайды». Санаға өзгерту енгізу керек. **Балаға байлық деген ғылым екенін түсіндіре алуымыз қажет.**

Жапондар **ғылымды байлық деп есептейді**. Абайдың «Дүние де – өзі, мал да – өзі, ғылымға көңіл бөлсеңіз» деген сөзінде терең мән жатыр.

3 АБАЙ МЕКТЕПТЕРІ ЖЕЛІСІН ДАМЫТУДЫҢ БАҒЫТТАРЫ

Қазақстанда мектептегі білім беру жаңа кезеңнің алдында тұр. Осыған байланысты Абай мектептері желісінде Қазақстан Республикасында Білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында айқындалған міндеттерді жүзеге асыру көзделген.

Абай мектептері желісін дамытудың нысаналы индикаторлары төмендегі кестеде берілген.

Нысаналы индикаторлар:

индикатор	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
үлгерімі «жақсы» және «үздік» білім алушылардың үлесі (оқытудың сапасы)	73%	76 %	79 %	83 %	89 %
гуманитарлық пәндер бойынша білім беру оқу бағдарламаларын жетік меңгерген білім алушылардың үлесі	45%	56%	64%	73%	81%

Алға қойылған мақсаттарға жету үшін төмендегідей міндеттерді шешу қажет және ол міндеттерге қол жеткізу мынадай көрсеткіштермен өлшенетін болады:

1. Педагог кәсібінің мәртебесін көтеру және педагогтердің біліктілік сапасын арттыру, үздіксіз ынталандыру

Нәтижелер көрсеткіші	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
педагогтердің жалпы санынан педагог-зерттеушілер, шебер педагог қызметкерлердің үлесі – 50,4%;	38%	43%	50%	58%	63%
білім беру мазмұнын жаңарту бойынша курстардан өткен педагог қызметкерлердің үлесі	91%	94%	96%	97%	98%
педагог қызметкерлердің еңбегін ынталандыру (Құрмет грамоталары, Алғыс хаттар, бағалы сыйлықтар, қаржылай сыйақылар, т.с.с.)	45%	50%	55%	65%	70%

2. Білім беру мазмұнын жаңарта отырып жаңартылған білім беру моделіне көшуді жүзеге асыру

Нәтижелер көрсеткіші	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Жаңартылған білім беру мазмұнымен қамтылған білім алушылар үлесі	100%	100%	100%	100%	100%
оқыту процесінде АКТ-ны пайдалану	100%	100%	100%	100%	100%
1 компьютерге келетін білім алушылардың саны	5	4	3	2	1

3. Халықаралық тәжірибелерді ескере отырып, білім сапасын сыртқы және ішкі бағалауды арттыру

Нәтижелер көрсеткіші	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
менеджмент саласында біліктілігін арттырған және қайта даярлаудан өткен мектеп әкімшілігінің үлесі	50%	75%	100%	100%	100%
Абай мектептері желісінде электрондық оқыту жүйесі пайдаланылады	100%	100%	100%	100%	100%
Қамқоршылық кеңес құрылған және жұмыс жасайды	100%	100%	100%	100%	100%
сервистік қызмет көрсететін жаңа модификациялы лингафонды кабинеттерінің жаңартылуы	21%	35%	40%	49%	55%
ата-аналардың жалпы санынан қоғамдық іс-шараларға қатысатын ата-аналардың үлесі	43%	47%	52%	64%	69%
оқу жетістіктерін сырттай бағалауға, халықаралық бағалауларға,PISA зерттеуіне қатысу	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі мен облыстық білім беру басқармасының жоспарында белгіленген мерзімге байланысты				

4. Білім алушылардың бойында «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласында көрсетілген жалпыұлттық рухани-адамгершілік құндылықтарын және салауатты өмір салты мәдениетін, әлеуметтік жауапкершілікті, көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру жөніндегі шаралар кешенін іске асыру

Нәтижелер көрсеткіші	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
жастардың жалпы санынан білім саласы мен патриоттық тәрбие саласындағы іс-шараларды іске асыруға белсенді түрде қатысатын жастардың үлесі	75%	80%	85%	90%	95%
білім алушылардың жалпы санынан мектеп-интернаттағы спорт секциялары мен қызығушылыққа байланысты үйірмелер қызметімен қамтылған білім алушылардың үлесі	70%	75%	80%	85%	90%

Абай мектептері желісіндегі педагог мәртебесі

Педагог мамандардың беделін және сапалық құрамын арттыру, жоғарғы білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың еңбегін ынталандыруды күшейту.

Мақсаты: педагог мамандығының беделін арттыру.

Міндеттері:

1. Педагог мамандардың сапалық құрамын арттыру;

2. Мектеп-интернатты жоғары білікті кадрлармен қамтамасыз ету;

3. Педагог қызметкерлердің еңбегін қолдау мен ынталандыруды күшейту.

Педагогтерге қойылатын талаптар күшейтіледі.

Бағдарламаны жүзеге асыру барысында педагогтердің жалпы санынан «педагог-зерттеушілер», «шебер педагог» қызметкерлердің үлесі 2020-2021 оқу жылы – 38%, 2021-2022 оқу жылы – 43%, 2022-2023 оқу жылы – 50%, 2023-2024 оқу жылы – 58%, 2024-2025 оқу жылы – 63%-ға жетеді.

Білім беру мазмұнын жаңарту бойынша педагог қызметкерлер арнайы курстардан өтеді. Барлық пән мұғалімдерін түгел осы курстардан өткізу қарастырылады. Бағдарламаны іске асыру мерзімі біткен уақытта 0%-дан 100%-ға жеткізу көзделген.

Педагогтердің кәсіби құзіретін арттыру мақсатында жыл сайын кемінде 2 педагог озық тәжірибелі шет мемлекеттерге барып, арнайы курстардан, тәжірибе сыныптарынан өтетін болады.

Педагог қызметкерлердің еңбегін қолдау мен ынталандыруды күшейту жүзеге асады. Нәтижелі еңбек еткен педагог қызметкерлерді марапаттау жүйелі жүргізілетін болады.

Өздігінен білім алу және өзін-өзі жетілдіру педагог портфолиосында көрінетін қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады.

Педагогтерді аттестаттау, мұғалім білімін тестілеу, оқу-әдістемелік қызметі туралы есеп беруінен тұратын, мүдделі адамдар (білім алушылардың ата-аналары) мен жұртшылықтың пікірлері мен рәсімдерінен тұратын жинақтық бағалау негізінде жүргізіледі.

Мұғалімнің кәсіби беделін көтеру мақсатында қоғамда педагогтің оң имиджін қалыптастыру жұмысы жүргізілетін болады: «Жыл мұғалімі», «Үздік педагог» конкурстары, «Дарынды балаға – талантты ұстаз» олимпиадасы, БАҚ-пен ортақ жобалар, шеберлік сыныптары, жаңашыл педагогтер форумдары, конкурстар, ғылыми-педагогикалық семинарлар мен симпозиумдар, семинар-тренингтер және дөңгелек үстелдер.

Абай мектептері желісін дамытудағы орта білім беру

Мақсаты: Қазақстан Республикасының білімді функционалдық және шығармашылық тұрғыдан қолдана білетін, сыни ойлау қабілеті дамыған азаматтарын қалыптастыру

Міндеті: білім беру мазмұнын жаңарта отырып, жаңартылған білім беру моделіне көшуді жүзеге асыру.

Нысаналы индикаторлар:

1) үлгерімі «жақсы» және «үздік» білім алушылардың үлесі (оқытудың сапасы) 2021 жылы – 73 %, 2022 жылы – 76 %, 2023 жылы – 79 %, 2024 жылы – 83 %, 2025 жылы – 89 %;

2) гуманитарлық пәндер бойынша білім беру оқу бағдарламаларын жетік меңгерген білім алушылардың үлесі 2020-2021 оқу жылы – 45%, 2021-2022 оқу жылы – 56%, 2022-2023 оқу жылы – 64%, 2023-2024 оқу жылы – 73%, 2024-2025 оқу жылы - 81%.

Ғалымдардың зерттеулері бойынша жаңа қоғамдық формациядағы мектеп пен мұғалімдер алдында тұрған негізгі мәселелер «Баланы оқуға қалай үйрету керек?» «Ойлауға қалай үйрету керек?» «Қалай өз өмірінің менеджері болуға үйрету керек?» деген сұрақтарға жауап табатындай білім нәрін беруге бағытталып отыр.

Жаңартылған білім жүйесіне көшуде мектеп алдында негізігі үш бағытты басшылыққа алады. Олар: бірінші бағыты – оқушының жеке қабілетін есепке ала отырып жеке даралық бағытта оқыту, екінші бағыты – оқушының потенциалдық мүмкіндіктерін есепке ала отырып жеке даралық бағытта оқыту, үшінші бағыты – ішкі қажеттіліктерді есепке ала отырып жеке даралық бағытта оқыту.

Негізгі және орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары (бұдан әрі – МЖМББС) бекітіледі. Онда білім беру мазмұнын жаңартуға байланысты жаңалықтар енетін болады. МЖМББС коммуникативтік дағдыларды, ақпараттар мен технологияларды басқара білуді, проблемаларды шешуді, іскерлік пен креативтілікті қалыптастыратын білімді алудағы тұлғаның дамуын, дербестігін қамтамасыз ететін нәтижеге бағытталады.

Жаңартылған білім берудің мазмұны басымдылығы функционалдық сауаттылыққа бағытталатын болады.

Гуманитарлық бағыттағы Абай мектептері желісі «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті» және «Абайтану» пәндерін жаңартылған мазмұндағы тереңдетілген бағдарлама негізінде оқитын болады.

Жаңартылған білім беру жүйесін енгізу арқылы білім алушыларға түсетін салмақ жеңілдетілетін болады. Мектеп-интернаттың оқу процесіне жаңартылған білім беру жүйесін енгізу Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің жоспарында белгіленген мерзімге байланысты жүзеге асырылатын болады.

Абай мектептері желісінің оқу жүктемесінің санына байланысты алты күндік оқу аптасымен оқиды.

15 жасқа толған білім алушыларды ОЖСБ-ға дайындау, оқу сауаттылығы және математикалық сауаттылық бойынша PISA халықаралық зерттеуге қатысуға дайындау жүргізіледі.

Білім алушыларды аралық және қорытынды аттестаттаудан өткізу оңтайландырылады. Мектеп бітіруші түлектердің мамандық таңдау бағытындағы жұмыстары Абай мектептері желісінің психологиялық диагностикалауымен жүзеге асырылып, кәсіптік бағдар беріледі.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін сырттай бағалау жүйесі әлемдік тәжірибені ескере отырып дамиды. Ұлттық тестілеу негізгі мектепті бітіргеннен кейін өткізіледі.

Мектептерде спорт секцияларын құру арқылы дене шынықтыруды ұйымдастырудың мектептен тыс нысандары жетілдірілетін болады.

Дарынды балаларды қолдау мақсатында республикалық, халықаралық олимпиадалар мен ғылыми жарыстарға, конкурстарға, турнирлер мен ойындарға қатысуы қамтамасыз етіледі.

Абай РММИ базасында дәстүрлі түрде Республика көлемінде «Абайтану» олимпиадасы, «Ділмар» шешендік өнер байқауы, «Абай әлемі» онлайн шығармашылық байқауы және білім алушылар айтысы өткізіледі. Абай мектептері желісі білім алушылары арасында осы байқаулар арқылы шығармашылық байланыс қалыптасады.

Абай мектептері желісіндегі білім беру менеджменті

Мақсаты: білім беруді басқаруды жетілдіру.

Міндеттері:

1. Білім берудегі менеджментті жетілдіру, оның ішінде командалық басқару принциптерін енгізу.
2. Білім беруді дамытудың мониторинг жүйесін жетілдіру, оның ішінде халықаралық талаптарды ескерту.

Нысаналы индикаторлар:

1) менеджмент саласында біліктілігін арттырған және қайта даярлаудан өткен мектеп-интернат әкімшілігінің үлесі 2020-2021 оқу жылы – 50%, 2021-2022 оқу жылы – 75%, 2022-2023 оқу жылы – 100%; 2023-2024 оқу жылы – 100%; 2024-2025 оқу жылы – 100%;

2) ата-аналардың жалпы санынан қоғамдық іс-шараларға қатысатын ата-аналардың үлесі 2020-2021 оқу жылы – 43%, 2021-2022 оқу жылы – 47%, 2022-2023 оқу жылы – 52%; 2023-2024 оқу жылы – 64%; 2024-2025 оқу жылы – 69%;

3) Білім беруді басқарудың түрлі деңгейіне қоғамның қатысуы қамқоршылық кеңес түрінде жүзеге асырылады.

Командалық басқару принциптері басқарушылық қызметтің 3 негізгі аспектісін көздейді: стратегияны қабылдау, бюджетті бекіту, кадр саясаты.

2020 жылдан бастап Абай мектептері желісі әкімшілігі мен педагогтерден басқарудың жаңа дағдыларын, қайта даярлау мен біліктілікті арттыруды талап ететін нәтижеге бағдарланған жоспарлау жүйесі енгізілетін болады.

Тәрбие жұмысы саласында мектеп-интернатта тәрбие жұмысын жоспарлау, мониторинг жүргізу, нәтижелерді бағалау және бақылау жүйелерін жетілдіру, сонымен қатар, басқару жүйесін күшейту бойынша шаралар қабылданатын болады.

Барлық деңгейде білім беру сапасын бағалаудың ұлттық жүйесін енгізу жалғастырылады. Мониторингтік зерттеулер жүргізетін болады.

Білім алушылар мен мұғалімдердің жеке рейтингісін есептеу жолға қойылатын болады. Барлық ақпараттар қолжетімді болуы үшін Абай мектептері желісінің сайтына орналастыру жоспарланады және жүзеге асады.

Медициналық қызмет көрсету мен мектептегі тамақтанудың тиімді менеджменті ұйымдастырылады.

Абай мектептері желісіндегі электрондық оқыту жүйесі

Мақсаты: педагогтер мен білім алушылардың коммуникациялық қажеттіліктерін қамтамасыз ету.

Міндеті:

Оқу процесін автоматтандыруды енгізу үшін жағдай жасау.

Нысаналы индикатор:

Мектеп-интернатта электрондық оқыту жүйесі қолданылады (2020 жылы -100%, 2021- 100%, 2022 - 100%, 2023 - 100%, 2024 - 100%).

2020 жылғы 1 қыркүйегінен бастап «OnlineMektep», «Google Classroom» және «kundelik» электрондық оқыту жүйесі жобасына қатысатын болады.

Алға қойған мақсатқа қол жеткізу оқу сапасын, білімді басқарудың тиімділігін, сыртқы ортамен ақпараттық кірігуін арттырады.

Педагог қызметкерлердің шығармашылық жұмыстарын арттыру барысында пән мұғалімдерінің электрондық оқу құралдарын, цифрлық оқыту ресурстары (ЦОР) базасын жасау жүзеге асырылады.

Педагогтердің ақпараттық-коммуникациялық технологияларды (АКТ) пайдалану құзыреттіліктерін дамыту қолға алынады. Электрондық оқыту жүйесін пайдаланушыларды даярлау және олардың біліктілігін арттыру жалғасады.

Оқушы автоматтандырылған жүйеде жеке портфолиосын, күнтізбесін, күнделігін жүргізеді. Мұғалім күнтізбелік-тақырыптық жоспары бар электрондық дәптерді, сынып журналын, хабарландыру қызметін (алда болатын жоспарлы және жоспардан тыс жиналыстар мен кездесулер туралы білім алушылардың ата-аналарына e-mail немесе sms-хабарламалар, есептілік және т.б. жіберу) толтыратын болады.

Оқытушылық жүктемені, сабақ кестесін, үлгерім мониторингі мен білім алушылардың сабаққа келуін, педагогтің қызметін, есептілікті директордың орынбасары жүзеге асырады. Жүйе әкімшісі оқшау және ғаламдық есептеу желісін, телефон жүйесін немесе дауыс поштасы жүйесін қоса алғанда, көп қолданыстағы компьютерлік жүйенің жұмыс істеп тұруына жауапты болады.

Абай мектептері желісіндегі тәрбие жұмысы және жастар саясаты

Мақсаты: білім алушылардың бойында «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласында көрсетілген жалпыұлттық рухани-адамгершілік құндылықтарын және салауатты өмір салты мәдениетін, әлеуметтік жауапкершілікті, көшбасшылық қасиеттерді қалыптастыру жөніндегі шаралар кешенін іске асыру.

Міндеті:

Абайдың «Толық адам» іліміне сүйене отырып, білім алушыларды ізгілікке баулу; еңбек арқылы тәрбиелеу жұмыстарын жүзеге асыру; мәдени ашықтық пен бәсекеге қабілеттілік қасиеттерін шыңдау.

Нысаналы индикаторлар:

1) жастардың жалпы санынан жастар саясаты мен патриоттық тәрбие саласындағы іс-шараларды іске асыруға белсенді түрде қатысатын жастардың үлесі 2020-2021 оқу жылы – 75%, 2021-2022 оқу жылы – 80%, 2022-2023 оқу жылы – 85%, 2023-2024 – 90%, 2024-2025 – 95%;

2) білім алушылардың жалпы санынан мектеп-интернаттағы спорт секциялары мен қызығушылыққа байланысты үйірмелер қызметімен қамтылған білім алушылардың үлесі 2020-2021 оқу жылы – 70%, 2021-2022 оқу жылы – 75%, 2022-2023 оқу жылы – 80%, 2023-2024 – 85%, 2024-2025 – 90%.

Адамгершілігі жоғары азаматты және өз Отанының патриотын тәрбиелеу «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласы идеясының рухани-адамгершілік құндылықтарын ескере отырып жүзеге асырылатын болады.

Білім алушылардың кітап оқуға деген қызығушылықтарын арттыру үшін «100 кітап» акциясы жүргізіледі.

Қоғамның түрлі саласында қызмет етіп жүрген тұлғалардан тәлім алу мақсатында ЖОО ғалым-оқытушылары, қоғам қайраткерлері, ақын, тілші, журналистер т.б. «Тағылым» жобасының аясында білім алушыларға танымдық дәріс оқитын болады.

Шығармашылық қабілеттерін шыңдап, медиатұлға болуға дайындау мақсатында «100 аудиохрестоматия» жобасы жүзеге асырылады.

«Оқушы үні» тыңдалып, ескерусіз қалмау үшін, білім алушылардың қоғамдық шараларға белсенділігін арттыру мақсатында «Бірлік» білім алушылар ұйымы, «Елтұтқа» ұлдар ұйымы, «Инабат» қыздар ұйымы жұмыс жасайды.

«Мектеп – оқушы – ата-ана» үштік одағының бірлескен жұмысын жүзеге асыру «Шаңырақ» жобасының аясында жүргізіледі.

Еліміздің көпұлтты мемлекеттілік саясатын қолдай отырып, көптілді, полимәдениетті, зияткер, адамгершілік қасиеттері жоғары, салауатты өмір салтын берік ұстанатын, ұлттық рухани тәрбиені бойына сіңірген ұрпақ тәрбиеленетін болады.

Білім алушылардың жеке қызығушылықтарын ескере отырып мәдени-өнер үйірмелері мен спорттық секциялар жұмысын жалғастыратын болады.

Жастардың әлеуетін ашу тетіктерін іске асырылады.

Қорыта келгенде, Абай мектептерінің желісін дамытуда төмендегі негізгі бағыттар басшылыққа алынады:

1. Абай мектептері желісінің нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік, оқу-материалдық базасын құру және дамыту;

1. 1 Абай мектептері желісінің нормативтік-құқықтық базасын дамыту және жетілдіру, осы тұжырымдамалық негіздерді жүзеге асырудың ұйымдастырушылық-басқарушылық механизмдерін қалыптастыру;

1.2 Абай мектептері желісін құрудың негізгі мақсатына, әлемдік білім беру стандарттарына жауап беретін оқу жоспарын, оқу бағдарламасын әзірлеу, оқу-материалдық қамтамасыз ету.

2. Абай мектептері желісі педагогтерінің құзыреттілігін жоғарылату, біліктілігін арттыру

2.1 Білім берудің жоғары сапасын қамтамасыз ету үшін Абай мектептері желісі педагогтерін ғылыми-әдіснамалық, оқу-әдістемелік қолдау;

2.2 Абай мектептері желісі педагогтеріне консультациялық қызмет көрсету, біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру;

2.3 Озық педагогикалық тәжірибелерді тарату, білім мазмұнын қазіргі заман сұраныстарына сәйкестендіру мақсатында халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыру, педагогтердің шетелдерге іссапарларын ұйымдастыру.

3. Абай мектептері желісі білім алушыларының ұлттық рухта тәрбиелеу, оқыту

3.1. «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті», «Абайтану» оқу пәндері бойынша кеңейтілген білім беру негізінде функционалдық сауаттылықтарын қалыптастыру, ұлттық рухта тәрбиелеу;

3.2. Білім алушылар арасында мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыру, қолданыс аясын кеңейту;

3.3. Қазақстанның ұлттық элитасын қалыптастырумен қатар, адамзат, идеология, саясат, білім, ғылым, өнер және қоғамның дамуына өзіндік үлес қоса алатын тұлға тәрбиелеу.

2-кесте. АБАЙ МЕКТЕПТЕРІ ЖЕЛІСІ ТУРАЛЫ ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

	ОҚЫТУ, ОҚУ МЕН БАҒАЛАУ
Басымдықтар: КБЖМ, білім беру бағдарламасын енгізуге оқу-әдістемелік қолдау көрсетуді жетілдіру	*1-көрсеткіш (1-әрекет):* 2020-2021 жж.: Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері ЖОО ғалымдарымен бірлесе отырып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы ***тереңдетілген және «Абайтану» пәнінің бағдарламаларын ұсынады;*** 2021-2022 жж.: Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері ЖОО ғалымдарымен бірлесе отырып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы тереңдетілген бағдарламаларды ұсынады. Осы бағдарлама негізінде жасалған «***Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті», «Абайтану» оқулықтарын ұсынады;*** 2022-2023 жж.: Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері ЖОО ғалымдарымен бірлесе отырып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы тереңдетілген және «Абайтану» пәні ***бағдарламалары негізінде оқулықтар ұсынады;*** 2023-2024 жж.: Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері ЖОО ғалымдарымен бірлесе отырып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы тереңдетілген және «Абайтану» пәні ***бағдарламалары негізінде мұғалімдерге арналған әдістемелік құралдарын ұсынады;*** 2024-2025 жж.: Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері ЖОО ғалымдарымен бірлесе отырып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы тереңдетілген және «Абайтану» пәні ***бағдарламалары негізінде мұғалімдерге арналған әдістемелік құралдарын ұсынады.***
Терең ғылыми білімді қалыптастыру үшін арнайы және жалпы диагностика көмегімен оқу ынтасын көтеру	*2-көрсеткіш (2-әрекет):* 2020-2021 жж.: облыстық, республикалық олимпиадаларға қазақ тілі мен әдебиеті, абайтану, ағылшын, орыс тілі, тарих пәндерінен 5% жеңімпаздар мен жүлдегерлер шығару; 2021-2022 жж.: облыстық, республикалық олимпиадаларға қазақ тілі мен әдебиеті, абайтану, ағылшын, орыс тілі, тарих пәндерінен 7% жеңімпаздар мен жүлдегерлер шығару; 2022-2023 жж.: облыстық, республикалық олимпиадаларға қазақ тілі мен әдебиеті, абайтану, ағылшын, орыс

Дарынды оқушылардың дамуына жағдай жасау	тілі, тарих пәндерінен 10% жеңімпаздар мен жүлдегерлер шығару; 2023-2024 жж.: облыстық, республикалық олимпиадаларға қазақ тілі мен әдебиеті, абайтану, ағылшын, орыс тілі, тарих пәндерінен 12% жеңімпаздар мен жүлдегерлер шығару; 2024-2025 жж.: облыстық, республикалық олимпиадаларға қазақ тілі мен әдебиеті, абайтану, ағылшын, орыс тілі, тарих пәндерінен 15% жеңімпаздар мен жүлдегерлер шығару. *3-көрсеткіш (3-әрекет):* 2020-2021 жж.: 100% педагог-зерттеушілер, шебер педагогтер тиімді методологияларымен бөліседі, 50% мұғалімдер lesson study зерттеулерінің нәтижелерімен бөліседі; 2021-2022 жж.: 100% педагог-зерттеушілер, шебер педагогтер тиімді методологияларымен бөліседі, 55% мұғалімдер lesson study зерттеулерінің нәтижелерімен бөліседі; 2022-2023 жж.: 100% педагог-зерттеушілер, шебер педагогтер тиімді методологияларымен бөліседі, 60% мұғалімдер lesson study зерттеулерінің нәтижелерімен бөліседі; 2023-2024 жж.: 100% педагог-зерттеушілер, шебер педагогтер тиімді методологияларымен бөліседі, 65% мұғалімдер lesson study зерттеулерінің нәтижелерімен бөліседі; 2024-2025 жж.: 100% педагог-зерттеушілер, шебер педагогтер тиімді методологияларымен бөліседі, 70% мұғалімдер lesson study зерттеулерінің нәтижелерімен бөліседі. *4-көрсеткіш (4-әрекет):* 2020-2022 жж.: 2 шығармашылық зертхана жұмыс істейді (қазақ тілі мен қазақ әдебиеті, абайтану); 2022-2023 жж.: 4 шығармашылық зертхана жұмыс істейді (қазақ тілі мен қазақ әдебиеті, абайтану, тарих, құқық); 2023-2025 жж.: 5 шығармашылық зертхана жұмыс істейді (қазақ тілі мен қазақ әдебиеті, абайтану, тарих, құқық, шетел тілі).

БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ

№	Іс-әрекет шара	ҚР БҒМ 2020-2025 жылдарға арналған стратегиясымен байланыс	Жүзеге асыруға жауапты	Ресурстар	Мониторинг/орындау уақыты - аралық және соңғы (кім/қалай/ қашан?)	Күтілетін нәтиже
1	**Педагог қызметкер шеберлігінің деңгейін**	СБ-2, СМ-3,1	Директордың ҒӘІ жөніндегі	Аттестация парағы, рубрикалар, ҚМЖ	Жыл сайын қыркүйек айында аттестациядан	Педагог қызметкерлер жыл сайынғы

	арттыру		орынбасары, ӘБ жетекшілері		өтетін педагогикалық қызметкерлердің тізімін жасау, аттестацияға көмек көрсететін жұмыс тобын, жұмыс жоспарын, сабақ өткізу кестелерін бекіту. Кестеге сай сабақты бақылау, есеп жазу.	аттестация шеңберінде мектепішілік бағалаудан сәтті өтеді.
2	**Мұғалімдердің ағылшын тілін меңгеру деңгейін көтеру**	СБ-2, СМ-3,2	Директордың орынбасарлары, тілдер координаторы, ағылшын тілі пәні мұғалімдері	Сабаққа қатысу мониторингісі	Жыл сайын қыркүйек айында педагогтер (ағылшын тілінде сабақ беретін мұғалімдердің IELTS деңгейі 5.0-тен төмен емес) мен тренерлердің тізімін бекіту, мұғалімдерді арнайы курстарға жіберу	Жалпы мұғалімдер ағылшын тіліндегі курстарға қатысып, қарым-қатынас тілін меңгереді.
3	**Әлемдік тәжірибе алмасу**		жалпы педагогтер	Іс-сапар	Әр оқу жылында ПШО біліктілікті арттыру курстарын бітірген, ағылшын тілін меңгерген 2 педагог әлемдік тәжірибелермен танысады	Мұғалімдер әлемдік тәжірибелермен танысады.
4	**Педагогикалық шеберлік орталықтарымен байланыс**		ПШО тренерлері, мұғалімдер, директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	Әдістемелік құралдар, МАН, рубрика	Әр жарты жыл сайын біліктілікті арттыру курстарына баратын мұғалімдер тізімі бекітіледі, қатысуы қадағаланады	Мұғалімдер кәсіби біліктіліктері мен шеберліктерін арттырады
5	**«Іс-әрекетті зерттеу» мен «Lesson Study» арқылы педагогикалық қызметкерлердің**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ҒІ жөніндегі орынбасары, сынып жетекшісі, пән мұғалімдері,	Әдістемелік құралдар, МАН, рубрика	Жыл сайын қыркүйек айында топ құру, жоба қатысушыларының тізімін бекіту. Айына 1 рет жұмыс	Педагогтер зерттеу дағдыларын дамытады, тәжірибені жақсарту, ғылыми даму мен тәжірибені тарату

	зерттеу дағдыларын дамыту, жетілдіру		зерттеуші топ		сапасы мониторингін жасау. Наурыз айында зерттеу жобаларының нәтижелерін таныстыру	мақсатында өз нәтижелерімен бөліседі. Абай мектептері желісімен тәжірибе алмасады.
6	**Педагогикалық қызметкерлердің желіаралық қарым-қатынасын жақсарту**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	www.abaimektep.kz сайты	Жылына бірнеше рет «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті», «Абайтану» бағдарламаларына арналған курстар ұйымдастыру. Жұмыс сапасы мониторингін жасау және бірлескен жұмыс нәтижелерін таныстыру	Абай атындағы РММИ педагогтеры авторлық әдістемелік құралдарын құрастырып, басып шығарады, Абай мектептері желісіне таратылады. ЖОО ғалымдары желілік мектеп мұғалімдеріне әдістемелік көмек көрсетеді.
7	**Жүйелі әдістемелік кешен үшін ресурстар дайындау**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	Мұғалімдер, трансляциялау координаторлары, online-платформа www.smk.edu.kz	Әр тоқсан сайын сабақ жоспарлары мен дидактикалық материалдарды құрастыру және жүктеу	Пәндер бойынша әдістемелік ресурстар базасы кеңейеді
8	**Мұғалімдердің шығармашылық зертханалары**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ҒІ жөніндегі орынбасары, мұғалімдер	5-11-сыныптарға арналған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті», «Абайтану» оқулықтары, әдістемелік құралдар, электрондық	Жыл сайын қыркүйек айында шығармашылық зертхана жұмысын ұйымдастыру, жоспарды бекітіп, қатысушылар тізімін дайындау. Көшбасшы мұғалімдер тарапынан мектепте ресурстар базасын	Педагогикалық қызметкерлер негізгі білім беру мазмұнының жаңарған бағдарламасына сәйкес оқулықтар жазуға қатысады.

				оқулықтар	даярлау; үздік тәжірибелерімен бөлісу	
9	**Педагогтердің үздіксіз дамуы**		Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, директордың ҒІ жөніндегі орынбасары, мұғалімдер	Интербелсенді тақта, ҚР БҒМ сайты	Тоқсан сайын желілік мектептер арасында семинар, вебинар сабақтарын өткізуді жоспарлау, қадағалау	Мұғалімдер тәжірибе алмасу арқылы білім, білік дағдыларын үздіксіз арттырады.
10	**Білім беру бағдарламасын енгізу тиімділігінің мониторингі**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	Оқу бағдарламасы	Оқу жылында 1 рет талдау жасау	Пәндер бойынша бағдарламаларды жаңарту үшін ұсыныстар дайындалады.
11	**Оқу сапасын арттыру мақсатында оқушылардың оқу жетістігі мониторингі нәтижелерін қолдану**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ҒІ, ОІ жөніндегі орынбасарлары, пән мұғалімдері	ПӨО аналитикалық есебі, ДБ есебі, пән мұғалімдерінің, сынып жетекшілерінің есебі	Тоқсанына 1 рет әдістемелік бірлестік отырыстарында, педагогикалық кеңесте талдау, модерация жұмыстарын жүргізу	Оқушылардың білімдегі олқылықтарын жою мақсатында жеке жұмыстану жоспары және дамудың жеке траекториясы жасалады
12	**Мұғалімдер жұмысының мониторингі**		Директордың ҒІ, ОІ жөніндегі орынбасарлары	Сауалнама	Әр тоқсан сайын ата-аналар мен оқушылардан сауалнама алу арқылы мұғалім жұмысының нәтиже мониторингісін шығару	Мұғалім жұмысының нәтиже мониторингі директор жанындағы кеңесте талқыланады, қорытындысымен дамыту жұмыстары жүргізіледі

		БІЛІМНІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ				
		Бейіндік пәндер				
Танымдық-теориялық бағыт						
13.1	**«Сөз мәдениеті» бейіндік пәні**		Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Атадан қалған мұра өткір де күшті тіліміздің қадір-қасиетін ұғындырып, өз деңгейінде барлық мүмкіншілігімен қолдануға қалыптастыру.
13.2	**«Мәтін талдау» бейіндік пәні**		Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Алған білімін өмірде пайдалана алуға, кез келген тілдік жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсе алу даярлығын білдіретін құзіреттіліктерін қалыптастыру.
13.3	**«Медиасауаттылық» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Әлемдік кеңісітіктегі негізгі қажет деп танылған ақпараттарды сүзгіден өткізу арқылы мәтінге аксиологиялық және лингвистикалық талдау жасап, дұрыс шешім қабылдауға мүмкіндік береді, оқушылардың тілдік

						манипуляцияға ұшырап кетпеуіне көмектеседі.
13.4	**«Журналистика негіздері» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту, жыл көлемінде ҚМЖ жасау, тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Жаңа ақпаратттық технологияларды жылдам игеріп, оны жүзеге асыра алатын, ақпараттық шабуылға тосқауыл жасай білетін тұлғаларды қалыптастырады.
13.5	**«Әдебиеттануға кіріспе» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Сөз өнерінің түп төркінін, қалыптасу тарихын, даму заңдылықтарын, көркемдік және эстетикалық ерекшеліктерін меңгерту арқылы әдеби тілде көркем сөйлей де, жаза да алатын тұлға қалыптастырады.
13.6	**«Халық ауыз әдебиеті» бейіндік пәні**		Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Қазақ ауыз әдебиетінің пеайда болу, даму, қалыптасу тарихынан хабардар ете отырып, жаңа ұғымдық қабілеттілігін қалыптастырады.

13.7	**«Ұлы Дала даналығы» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Ғасырлар бойы өзіндік ерекшелігімен сақталып, өркениетке жеткізген ұлтымыздың салт-дәстүрі, әдет-ғұрпы, ұлттық тәлімінің қыр-сырын жас ұрпақтың санасына сіңіру арқылы туған еліне құрмет, сүйіспеншілік сезімдерін арттырады.
13.8	**«Когнитивті лингвистика» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Тілдің танымдық болмысын: теориясы мен қызметін, тіл біліміндегі басты тұжырымдар мен негізгі қағидаларды меңгертеді, халқымыздың ғұрыптық тұрмыс-тіршілігіндегі сөздерді түсіну арқылы оқушының ой өрісі мен ойлау дәрежесін дамытады.
13.9	**«Академиялық жазылым» бейіндік**		Директордың ОІ жөніндегі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің	Академиялық мәтін түрлерін

	пәні		орынбасары, пән мұғалімі		бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	жүйелі, нақты, мазмұнды, сауатты құруға үйрету.
14. Әлем әдебиеті						
14.1	**«Әлем әдебиеті» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Әлем әдебиетінің озық үлгілерімен танысады, әдебиет дамуындағы жаңа бағыттар мен ағымдар негізінде жазылған шығармаларды талдап, шығармашылық ізденістеріне қолдана білетін жас буынды қалыптастырады.
15. Тарих және дипломатия						
15.1	**«Мәдени мұра» курсы**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Оқушыларға туған өлкесінің тарихи-танымдық, рухани ақпараттарын игертеді: атамекенінен шыққан зиялылардың әртүрлі саладағы жетістіктері географиялық шегі

						негізге алына отырып оқытылады.
15.2	**«Әлемдік мәдениет» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту, жыл көлемінде ҚМЖ жасау, тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Әлемдік мәдениетке үлес қосқан елдер мен халықтардың жетістіктерін, пайда болу тарихын, адамзат үшін маңыздылығын оқытады. Мәдени құндылықтарды ұлықтаумен қатар тарихты зерделеуге және елжандылыққа тәрбиелейді.
15.3	**«Дипломатия негіздері» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Әртүрлі елдердің дипломатиясының өзіне тән ерекшеліктерін, дипломатиялық өнердің қыр-сырын меңгертеді. Тарихи тұлғалардың бай дипломатиялық тәжірибесін үйрене отырып, халықаралық қатынастар мен дипломатияны, құқықтануды, елтанушылықты, іскерлік дағдыларды, этикетті зерделеген

						тұлға қалыптастырады.
16. Шығармашылық бағыт						
16.1	**«Шешендік сөз өнері» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-2.1.	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі		Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Ұлттық құндылығымыз – шешендік сөздердің табиғатын танытып, айтылған ойды саралай білуге үйретеді, мағынасын түйсінуге, шешен сөйлеуге жетелейді.
16.2	**«Айтыс өнері» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-5	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Заманнан-заманға жалғасын тапқан айтыс өнерін дәріптеп, қазақтың рухы биік, өнерлі халық екенін оқушыларға танытады.
16.3	**«Поэзия әлемі» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-5	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту, жыл көлемінде ҚМЖ жасау, тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Оқушыларға өлең жазу өнерін жан-жақты үйретіп, ой-өрісі кең, елжанды, ұлттық құндылықтарды бағалай білетін, пікірлерін еркін жеткізе білетін, ізгілік қасиеттері қалыптасқан жас

						буынды тәрбиелейді.
16.4	**«Домбыра» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-5	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Оқушыларға ұлттық аспап-домбыраны үйрету арқылы ұлтымыздың күй мұрасын дәріптеуге, бағалауға үйретеді.
16.5	**«Дебат» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-5	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Оқушыларды пікірталасуда, жарыссөзде өз ойларын дәлелдер арқылы нақты жеткізіп, пікірлерінің дұрыстығын көрсете алуға үйретеді.
16.6	**«Вокал» бейіндік пәні**	СБ-2, СМ-5	Директордың ОІ жөніндегі орынбасары, пән мұғалімі	Пән мұғалімі, оқушылар	Жыл сайын қыркүйек айында пәннің бағдарламасын, күнтізбелік жоспарын бекіту; жыл көлемінде ҚМЖ жасау; тоқсанына 1 рет сабақты өткізу мен қатысу сапасының мониторингін жасау	Оқушылардың сөйлеу, ойлау, музыканы түсіне білу дағдысын дамытып, өнерді және ұлттық музыка өнерінің қадір-қасиетін ұғына білуге үйретіп, баланы ынталандырады, өзіне деген сенімін нығайтады.
17	**«Болмасаң да,**	СБ-3, СМ -	Кәсіптік бағдар	Директордың	Айына 1-2 рет қоғам	Түлектер қазақ,

	ұқсап бақ...» жобасын жүзеге асыру	3.1, КН-2, Б-6	беру жөніндегі кеңесші	орынбасарлары, сынып жетекші, тәрбиешілер, жауапты мұғалімдер, оқушылар, ата-аналар	қайраткерлері мен табысты мамандармен кездесу ұйымдастыру. Кездесу жөнінде газетте очерк, мақала жазу, материалдардың жинағын шығару	орыс, ағылшын тілдерінде білім беретін алдыңғы қатарлы жоғары оқу орындарына түседі.
18	**Ерекше қабілетті оқушылармен шығармашылық жұмыстар жасау үшін ғалымдарды тарту**	СБ-5, СМ-5.1, КН-4, Б-17	Директордың орынбасарлары, директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	Ғалымдар, жұмыс жоспарлары	Жыл сайын қыркүйек айында тізім жасау және жұмыс жоспарын бекіту; ай сайын тәлімгердің қатысушылардың үлгерімі туралы есебі. Оқу жылының соңында жұмыстың талдауын жасау	Оқушылардың ғылыми жоба жазу дағдылары мен зерттеушілік қабілеттерін дамытады.
		МЕКТЕП МӘДЕНИЕТІ ЖӘНЕ СЕРІКТЕСТІК				
19	**Республика көлемінде Абайтану олимпиадасын өткізу**		Мектеп-интернат директоры, орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері	жауапты мұғалімдер, қатысушылар	Әр оқу жылының **қаңтар** айында олимпиаданы ұйымдастыру, ережесін желілік мектептерге тарату	М.Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясын толық меңгеру арқылы кемеңгердің ақындық болмысынан, шығармашылық өмірінен ғибрат алып, өмірде қолдана алуға бағыттайды, зияткерлік және шығармашылық қабілеттерін дамытады.
20	**Республика көлемінде**		Мектеп-интернат директоры,	Жауапты мұғалімдер,	Әр оқу жылының **желтоқсан** айында айтыс	Ана тілінің қадірін ұқтырып, аталы

	оқушылар айтысын өткізу		орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері	қатысушылар	ұйымдастыру, ережесін желілік мектептерге тарату	сөздің парқын сезіндіріп, бабалардан балаларға құнды мұра болып қалған сөз барымтасының құдіретін дәріптейді.
21	**Республика көлемінде «Ділмар» шешендік өнер байқауын өткізу**		Мектеп-интернат директоры, орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері	Жауапты мұғалімдер, қатысушылар	Әр оқу жылының **қараша** айында байқауды ұйымдастыру, ережесін Абай мектептері желісінетарату	Өзгеше қабілет-қасиетке ие жаңа адам болуға бағыттап, оқытудың шығармашылық сипатын күшейтуге, шығармашыл тұлға ретінде ой еркіндігін жетілдіруге ықпал етеді.
22	**Республика көлемінде «Абай әлемі» онлайн шығармашылық байқауын өткізу**		Мектеп-интернат директоры, орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері	Жауапты мұғалімдер, қатысушылар	Әр оқу жылының **желтоқсан** айында байқауды ұйымдастыру, ережесін Абай мектептері желісінетарату	Абай шығармашылығына тереңінен бойлап, ақын шығармаларын бүгінгі күн тұрғысынан пайымдай білуге, Абайша жыр жазуға дағдыландырады.
23	**«Қазақтың 100 күйінің тарихы» жобасын жүзеге асыру**	СБ-2, СМ-5	Директордың ТІ жөніндегі орынбасары, «Керуен» ансамблінің	Домбыра пәні мұғалімі	Әр жарты жыл сайын күйлердің тарихына қатысты түрлі жұмыстар жүргізу арқылы домбырашылар ансамбліне	Оқушылар арасында мәдени мұралар мен ұлттық біркелкілікті тиімді танудың жүйесін құру

			жетекшісі, домбыра пәнінің мұғалімі		қатысушылардың санын арттыру	тәжірибесі Абай мектептері желісіне таратылады
24	**«Әнді сүйсең, менше сүй» жобасын жүзеге асыру**		Директордың ТІ жөніндегі орынбасары, «Дарын» хорының көркемдік жетекшісі, «Вокал» бейіндік пәнінің мұғалімі	«Вокал» бейіндік пәнінің мұғалімі, «Дарын» хорының мүшелері	Әр оқу жылында халық әндері мен Абай әндерін үйренушілер санын арттырып отыру, мектеп-интернат хорына қатысушылардың санын көбейту	Оқушылар арасында мәдени мұралар мен ұлттық біркелкілікті тиімді танудың жүйесін құру тәжірибесі Абай мектептері желісіне таратылады
25	**«100 аудиохрестоматия» жобасын жүзеге асыру** (Абайдың шығармашылығын қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде дыбыстау)	СБ-2, СМ-5	Директордың ТІ жөніндегі орынбасары, қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері	Мұғалімдер, оқушылар	Оқушылардың кітап оқуға деген қызығушылығын арттыру, шығармашылық ізденістерін жетілдіру, классикалық әдебиеттерді оқуға деген қызығушылықтарын дамыту	Мектеп қауымдастығының ықпалымен оқушылардың бойында әлеуметтік жауапкершілік белсенді дамиды, аудиохрестоматиялар Абай мектептері желісіне таратылады
26	**«Абай үні» журналын тұрақты түрде шығару**		Директордың ҒІ, ОІ, ТІ жөніндегі орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері	Мектеп әкімшілігі, мұғалімдер, оқушылар	Тоқсанына бір рет Абай шығармашылығы, ғылыми зерттеулер, мектеп-интернат тынысы қамтылатын журнал шығару	Тоқсанына бір рет тұрақты түрде шығады, ата-аналарға, Абай мектептері желісіне таратылады
27	**«Кітап - сарқылмас қазына» жобасын жүзеге асыру**		Директордың ҒІ, ОІ, ТІ жөніндегі орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері	Мектеп әкімшілігі, мұғалімдер, оқушылар	Әр оқу жылында Абай атындағы РММИ-да 10- 15 кітап, шығармашылық жинақтар жарық көреді	Абай атындағы РММИ-да бір оқу жылында атқарылған іс-шаралар есебі, оқушылардың эссе,

						шығарма, өлеңдер жинақтары, жеке шығармашылық жинақтар және мектеп-инетрнатта өткізілген түрлі іс-шаралардың есебі жарық көреді, Абай мектептері желісіне таратылады
28	**«100 кітап оқу» акциясы**		Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері	Мұғалімдер, оқушылар	Жыл көлемінде оқу бағдарламасынан тыс 100 көркем шығарма оқу	Оқушылардың кітап оқуға деген қызығушылығы артады, сөйлеу тілі, жазу сауаттылықтары қалыптасады. Оқуға ұсынылатын кітаптар тізімі Абай мектептері желісіне таратылады
29	**«Тағылым» жобасын жүзеге асыру**		Директордың ҒІ, ОІ, ТІ жөніндегі орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері	Мектеп әкімшілігі, мұғалімдер, оқушылар	Бір оқу жылында кем дегенде 8 танымдық сабақ өткізу	Қоғамның әр саласында қызмет етіп жүрген айтулы тұлғалармен жүздесіп, дәрісін тыңдайды, сабақтан алған әсерлерін БАҚ-та жариялайды
30	**«Туған жерге тағзым» жобасын жүзеге асыру**	СБ-1, СМ-1.2	Директордың ТІ жөніндегі орынбасары, жатақхана меңгерушісі	Тәрбиешілер, жатақхана тәрбиеленушілері, туристік істі меңгеруге арналған	4 бейнеролик дайындау. «Күзгі туризм», «Қысқы туризм», «Көктемгі туризм», «Жазғы туризм»	Жоба қатысушылары сыртқы экскурсиялар арқылы саяхат

				материалды-техникалық жабдықтар		кезіндегі қауіпсіз қозғалыстар мен ерекшеліктерді меңгереді, өлкетану және экологиялық білімін арттырады
31	**«Ас болсын!» жобасын жүзеге асыру**	СБ-2, СМ- 2.2	Директордың ШІ жөніндегі орынбасары, дәрігер, диетолог-медбике, технология пәнінің мұғалімі	Мониторлар, постерлар, пайдалы тағамдар бойынша мектеп асханасындағы ақпараттық тақталар	Дизайн мен мазмұнын дайындау – қазан айында. Материалдардың жаңартылуы – жылына бір рет	Мектеп қызметкерлері, оқушылары және қонақтары арасында пайдалы тамақтану мәдениеті мен асхана жұмысы жөніндегі түсініктері дамиды.
32	**«Шаңырақ» (Мектеп-ата-ана-оқушы үштік одақ) жобасын жүзеге асыру**		Директордың ТІ жөніндегі орынбасары, ата-аналар	тәрбиешілер, сынып жетекшілері, оқушылар	Арнайы бекітілген жұмыс жоспарына сәйкес	Оқушылардың әлеуметтік жауапкершілігі артып, өмірге қажетті дағдыларды және кәсіби бағдар бойынша білімдерді игереді. Мектеп жұмысына және оқу-тәрбие үдерісіне көптеген жанұялар тартылады.
33	**Оқушылардың «Бірлік» ұйымы («Елтұтқа» ұлдар ұйымы, «Инабат» қыздар ұйымы)**		Директордың ТІ жөніндегі орынбасары	Тәрбиешілер, сынып жетекшілері, оқушылар	Ұйым басшысын дауыс беру арқылы тағайындау, жұмыс жоспарына сәйкес ортақ бағдарламаларды жүзеге асыру	Оқушылардың көшбасшылық қабылеттері дамиды, оқушылардың қызығушылықарын

						ескере отырып, ортақ мәселелерді шешеді
34	**«Дарын» радио** (Абай шығармашылығын үлкен үзілісте тыңдау)	СБ-2, СМ-2.1.	Баспасөз хатшысы, директордың ТІ жөніндегі орынбасары музыкалық-көркемдік жетекші	Тәрбиешілер, оқушылар, радио жабдықтары	Күнделікті шығарылымдар	Мектепте ақпараттандыру және білім беру әрекеті ретінде радио жұмыс жасайды. Оқушылар дыбыстайды және таныстырылым дағдыларын дамытады, білім көкжиектерін кеңейтеді.
35	**«Абай ізімен» жұмысын жүзеге асыру**		Көшбасшы мұғалім, директордың ТІ жөніндегі орынбасары	Оқушылар, жауапты пән мұғалімдері	Күнделікті шығарылымдар	Оқушылардың поэзияны, прозаны жатқа оқуға деген шығармашылық ынталары артады, сахна мәдениетін меңгереді.
36	**Оқушылардың «Абай лебі» ғылыми қоғамы**		Директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	Оқушылар, пән мұғалімдері, ғалымдар	Мұғалімдер мен оқушылардың зерттеу топтарын құру	Диагностикалық зерттеу негізінде баланың табиғи таланты мен дарындылығы дамиды.
	Шығармашылық байланыс		Директордың ҒІ жөніндегі орынбасары	Директордың ҒӘЖ жөніндегі орынбасары, тәжірибе тарату бойынша координаторлар	ЖОО-лармен ынтымақтастық меморандум жасау шарасын жалғастыру	Білім беру үдерісіндегі үздік тәжірибелерді алмасу негізіндегі өзара іс-әрекет жүзеге асады.

		ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАР				
37	**Лингофон кабинеттерін толық жабдықтау**		Мектеп директоры, директордың IT орынбасары, мектеп инженері	АКТ	Әр жыл сайын мектепте лингофон кабинеттерінің санын көбейтіп, сапасын жақсарту	Оқушылар мен мұғалімдер АКТ пайдалану арқылы білім сапасын, технологиялық білім деңгейлерін арттырады.
38	**Wi-fi желісімен қамтамасыз ету**		Мектеп директоры, директордың IT орынбасары, мектеп инженері	АКТ	Ай сайын ғаламтор желісін тексеруден өткізіп, жұмыс сапасын арттыру	Мектеп ұжымы қолжетімді ғаламтор арқылы әлемдік ақпарат пен керек мәліметтерді тез ала алады.
39	**Электрондық оқулықтар**		Мектеп директоры, директордың IT орынбасары, мектеп инженері, мұғалімдер	АКТ	Екі жылда 1 рет оқу пәндері бойынша электрондық оқулықтар шығару	«Жеңіл портфель» бағдарламасын жүзеге асыруға қадам жасайды.
40	**Электронды кітапхана жүйесіне көшу**		Мектеп директоры, директордың IT орынбасары, мектеп инженері, кітапханашы	АКТ	Әр жартыжылдықта мектеп кітапханасының қоры толықтырылып, электрондық жүйеге еніп отыруы тиіс	Оқушылардың сапалы білім алуы жеңілденеді.
41	**«Электронды киіз үй» жобасы**		Мектеп директоры, директордың IT орынбасары, мектеп инженері	АКТ	Сабақ барысында пайдаланылатын тиімді әдіс-тәсілдердің бірі ретінде қолданыста болу тиіс	Оқушылардың ұлттық құндылықтарға деген құрметі мен қызығушылықтары артады.
42	**Электронды журнал жүйесіне көшу**		Мектеп директоры, директордың ОІ, IT орынбасарлары, мұғалімдер, мектеп	АКТ	Әр оқу жылының тамыз айында электронды журнал жүйесінің іске қосылуын қадағалау	Оқыту мен оқу үдерісі жеңілденеді, ата-аналар оқушының білім

			инженері			сапасы туралы ақпаратты мерзімінде алып отырады.
		БАСҚАРМА ЖӘНЕ КӨШБАСШЫЛЫҚ				
43	**Абай мектептері желісі Қамқоршылық кеңесі**		Қамқоршылық кеңес төрағасы және мүшелері (мектеп-интернат түлектері)	Жоспары, атқарылып жатқан іс-шаралар есебі	Әр оқу жылының қыркүйек айында бір жылдық іс-шаралар жоспары жасалып, жүзеге асырылуын қадағалау	Республика көлемінде оқушылардың түрлі олимпиадалар мен сайыстарға қатысуына материалдық қолдау көрсетеді.
		МАТЕРИАЛДЫ-ТЕХНИКАЛЫҚ ЖАБДЫҚТАУ				
44	**«Қауіпсіздік – 2020» іс-шаралар кешені**	СБ-2, СМ-2.2	Өрт және еңбекті қорғау қауіпсіздігі инженері, директордың ШІ жөніндегі орынбасары, АӘД пәні мұғалімі	Нұсқаулықтар, ақпараттық постерлер, таныстырылымдар және тренингтер, интеллектуалды ойындар, анимациялық роликтер сериясы	Әр жарты жыл сайын қызметкерлер мен оқушылар арасында сауалнама жүргізу. Арнайы бекітілген жоспарға сәйкес оқу жаттығулары арқылы практикалық білімдерін тексеру	Мектептегі қауіпсіз ортаны жақсарту бойынша бірнеше іс-шаралар өткізіледі, қызметкерлер мен оқушылардың ақпараттылығы және төтенше жағдайлар кезінде әрекеттерінің реттілік тәртібі артады. Мектеп оқушылары мен қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бағытында тиімді шаралар жолға қойылады.

ОҚУШЫЛАРДЫ ҚАБЫЛДАУ						
45	**Көшпелі комиссия арқылы оқушыларды қабылдау**		Мектеп-интернат директоры, директордың ҒІ, ОІ, ТІ жөніндегі орынбасарлары, қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімдері	Мектеп әкімшілігі, мұғалімдер, оқушылар	Әр оқу жылының наурыз, сәуір айларында республиканың барлық аймақтарынан оқушылар қабылдау	Әр оқу жылының наурыз, сәуір айларында республиканың барлық аймақтарынан дарынды, қабілетті оқушылар қабылданады, қабылдау ережесі Абай мектептері желісіне ұсынылады.

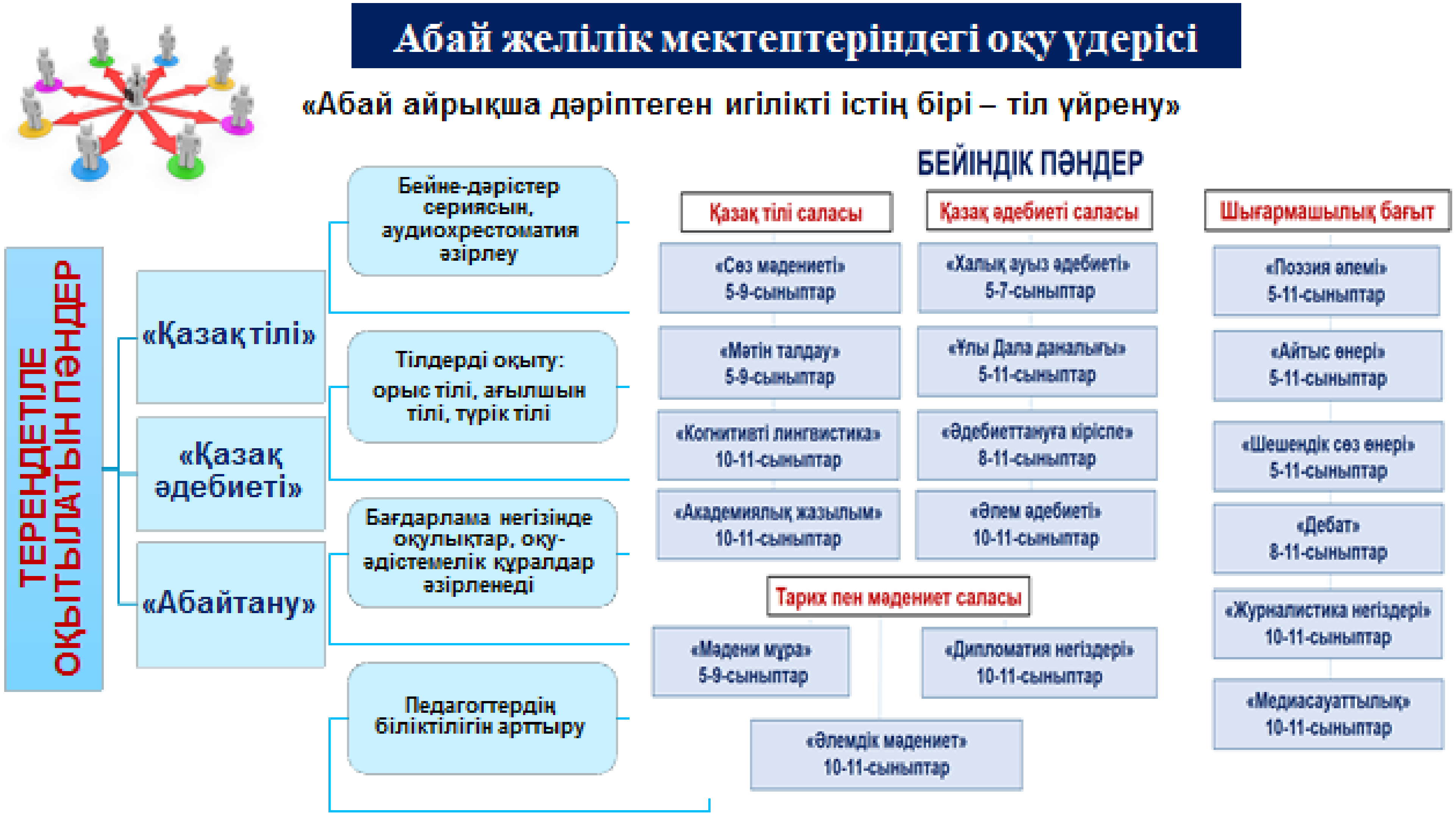
Абай желілік мектептеріндегі оқу үдерісі
«Абай айрықша дәріптеген игілікті істің бірі – тіл үйрену»
ТЕРЕҢДЕТІЛЕ ОҚЫТЫЛАТЫН ПӘНДЕР
«Қазақ тілі»
«Қазақ әдебиеті»
«Абайтану»
Бейне-дәрістер сериясын, аудиохрестоматия әзірлеу
Тілдерді оқыту: орыс тілі, ағылшын тілі, түрік тілі
Бағдарлама негізінде оқулықтар, оқу-әдістемелік құралдар әзірленеді
Педагогтердің біліктілігін арттыру
БЕЙІНДІК ПӘНДЕР
Қазақ тілі саласы
«Сөз мәдениеті» 5-9-сыныптар
«Мәтін талдау» 5-9-сыныптар
«Когнитивті лингвистика» 10-11-сыныптар
«Академиялық жазылым» 10-11-сыныптар
Қазақ әдебиеті саласы
«Халық ауыз әдебиеті» 5-7-сыныптар
«Ұлы Дала даналығы» 5-11-сыныптар
«Әдебиеттануға кіріспе» 8-11-сыныптар
«Әлем әдебиеті» 10-11-сыныптар
Шығармашылық бағыт
«Поэзия әлемі» 5-11-сыныптар
«Айтыс өнері» 5-11-сыныптар
«Шешендік сөз өнері» 5-11-сыныптар
«Дебат» 8-11-сыныптар
«Журналистика негіздері» 10-11-сыныптар
«Медиасауаттылық» 10-11-сыныптар
Тарих пен мәдениет саласы
«Мәдени мұра» 5-9-сыныптар
«Дипломатия негіздері» 10-11-сыныптар
«Әлемдік мәдениет» 10-11-сыныптар

Абай желілік мектептеріндегі тәрбие жұмыстары

«Парасатты патриотизмнің мектебі – елдікті қадірлеудің негізі».

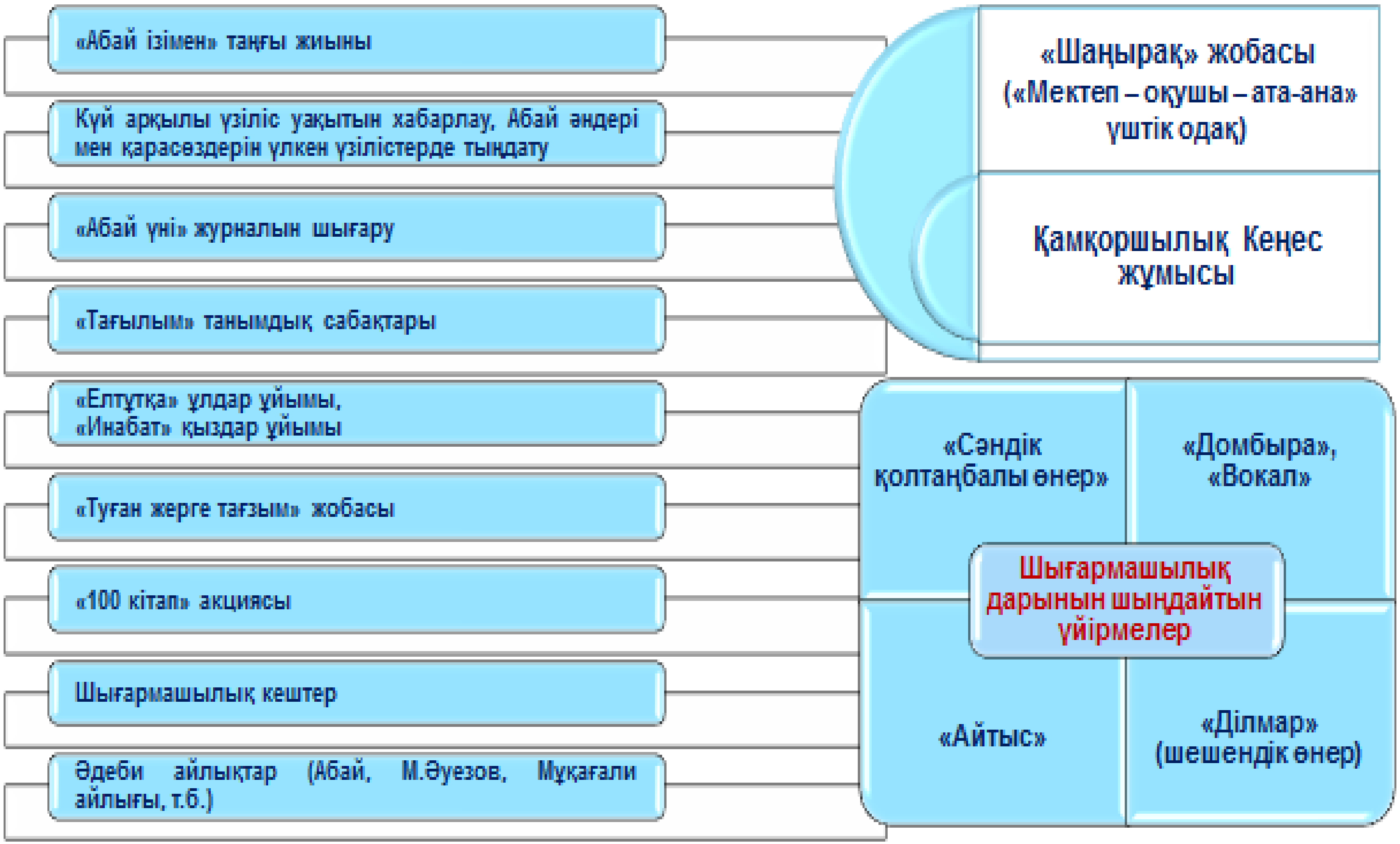

Абай желілік мектептеріндегі шығармашылық байланыс
Республикалық «Абайтану» олимпиадасы
Республикалық «Ділмар» шешендік өнер байқауы
Республикалық оқушылар айтысы
Республикалық «Абай әлемі» шығармашылық байқауы
Әдеби айлықтардың қорытындысын шығару

Абай мектептері желісін дамытудан күтілетін нәтижелер

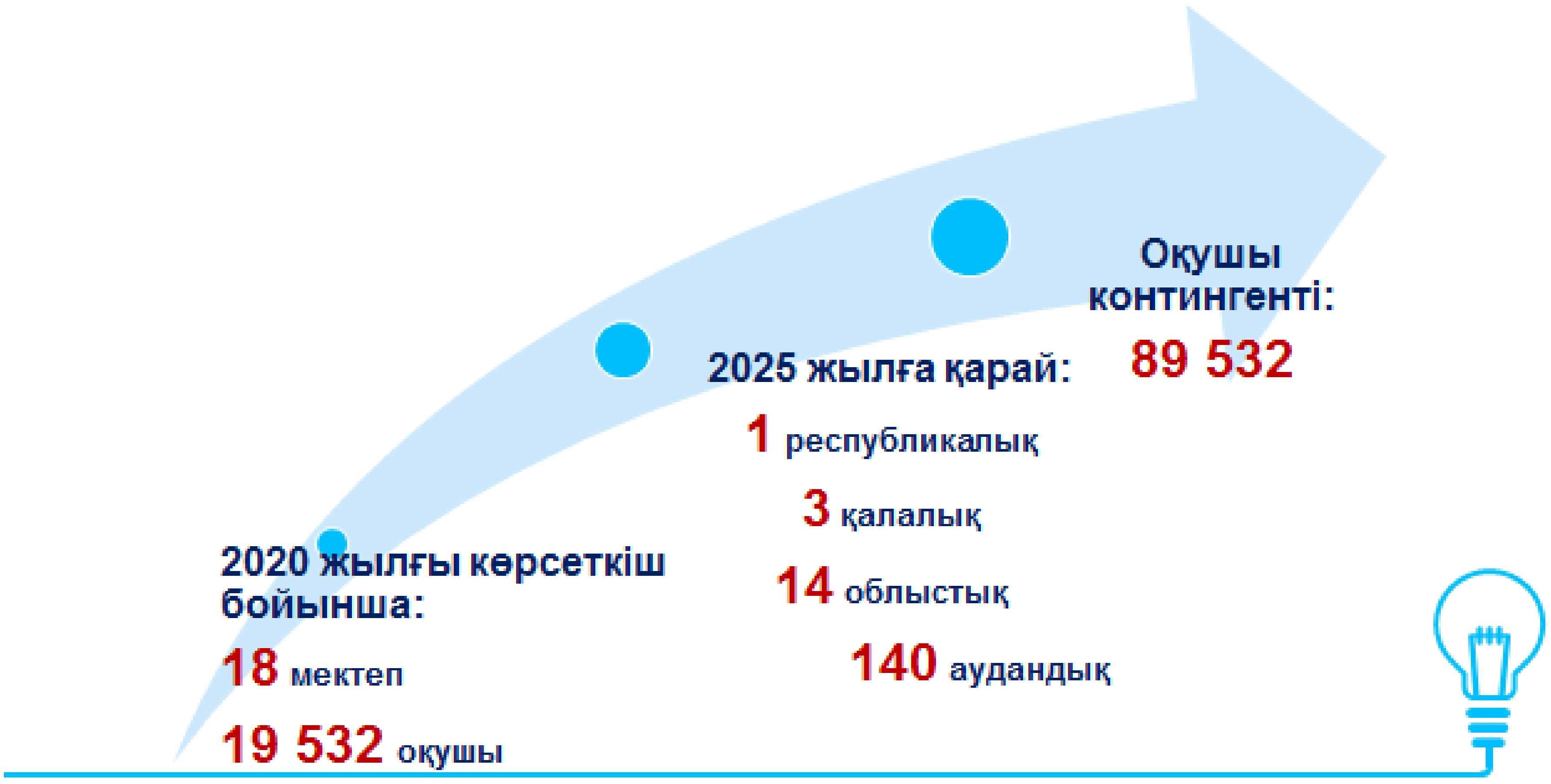

4. АБАЙ МЕКТЕПТЕРІ ЖЕЛІСІН ДАМЫТУДАН КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕЛЕР

Абай мектептері желісін дамытудан төмендегідей жетістіктерге қол жеткізе аламыз:

- ✓ Абай мектептері желісі оқу-әдістемелік кешенмен қамтамасыздандырылады, материалдық және адами ресурстар, мүмкіндіктер толықтай ескеріледі;
- ✓ гуманитарлық бағыттағы инновациялық оқыту тереңдетілген бағдарламалар және бейіндік пәндер арқылы жүзеге асырылады; ресурстар қолданылады;
- ✓ оқытудың инновациялық технологияларын қолдану арқылы білім алушылардың лингвистикалық, гуманитарлық білімдері артады, шығармашылық дағдылары дамиды;
- ✓ жаңартылған білім беру мазмұнына сай оқытуда озық технологияларды тиімді пайдалану және гуманитарлық бағыттағы инновациялық оқыту бойынша тәжірибе жинақталады, қор дайын болады;

Абай мектептері желісі жүйесі, құрылымы, мазмұны басқару тетіктері бойынша тұңғыш гуманитарлық бағыттағы мектеп ретінде дамыған елдер моделіне сәйкес келетін болады.

Білім беру үрдісін талдау Абай мектептері желісіндегі оқыту мен оқудың тұрақты нәтижелерін көрсетеді және төмендегідей ерекше тұстарды қамтиды:

- тоқсандық білім сапасының өсуі мен 100% үлгерім көрсеткіші;
- Абай мектептері желісі қызметкерлерінің сапалы және үздіксіз кәсіби дамуы, педагогикалық қызметкерлер мен оларға теңестірілген тұлғалардың аттестациядан сәтті өтуі;
- білім алушылардың облыстық, республикалық, халықаралық оқуларға, ғылыми жобалар мен олимпиадаларға қатысып, нәтиже беруі;
- Абай мектептері желісі түлектерінің жоғарғы оқу орындарына 90%-100% түсуі;
- Абай мектептері желісінде көптілділік ортасының құрылуы;
- Абай мектептері желісінде қолайлы орта мен ынтымақтастық мәдениетінің құрылуы;
- білім алушылар мен ата-аналардың әлеуметтік жобалар мен қайырымдылық шараларына белсенді қатысуы;
- Абай атындағы РММИ-дің инновациялық тәжірибесін Абай мектептері желісіне таратуы.

Абай мектептері желісінің қызметін бағалау жақсартуды талап ететін төмендегідей мәселелерді қамтиды:

- қалыптастырушы, ішкі және сыртқы жиынтық бағалау нәтижелері арақатынасының алшақтығын азайту;
- білім алушылар мен мұғалімдердің ағылшын тілін меңгеру деңгейін көтеру;
- оқыту үдерісінде білім алушылардың арнайы оқу қажеттіліктерін

(SEN) есептеу және мониторинг жүргізу;

- дарынды білім алушыларға қолдау көрсету жұмыстарын жақсарту (саралау, жеке жұмыстар, олимпиадалар, ғылыми жобалар);
- білім алушылар мен мұғалімдердің зерттеу дағдыларын дамыту;
- мәліметтерді жинау мен өңдеу арқылы білім беру үдерісіне жүйелі психологиялық қолдау көрсету;

мектеп білім алушылары мен қызметкерлердің төтенше жағдайлар кезіндегі тұтас әрекет ету дағдысын жетілдіру.

Абай мектептері желісін дамытуда 2025 жылға дейін төмендегі нәтижелер күтіледі деп болжанып отыр:

Абай мектептері желісі Абай атындағы Республикалық мектеп-интернат базасында дайындалған оқу-әдістемелік кешенмен қамтамасыздандырылады, материалдық және адами ресурстар, мүмкіндіктер толықтай ескеріледі.

2021-2022 оқу жылының соңында енгізу кезеңі аяқталады. Абай мектептері желісі гуманитарлық бағыттағы инновациялық оқыту тереңдетілген бағдарламалар және бейіндік пәндер арқылы жүзеге асырылады; ресурстар қолданылады.

2022-2023 оқу жылы соңында зерттеу кезеңі аяқталады. Абай мектептері желісінде оқытудың инновациялық технологияларын қолдану арқылы білім алушылардың лингвистикалық, гуманитарлық білімдері артады, шығармашылық дағдылары дамиды.

2023-2024 оқу жылының соңында жинақтау кезеңі аяқталады. Мектеп-интернатта және Абай мектептері желісі жаңартылған білім беру мазмұнына сай оқытуда озық технологияларды тиімді пайдалану және гуманитарлық бағыттағы инновациялық оқыту бойынша тәжірибе жинақталады, қор дайын болады.

2024-2025 оқу жылының соңында қорытындылау кезеңі аяқталады. Қазақ тілі мен әдебиетін тереңдетіп оқыту, гуманитарлық бағытта білім беру бойынша ғылыми-әдістемелік жүйе ұсынылады, басылымдардан әдістемелік құралдар, зерттеу нәтижелері шығарылады, ұсынылады; Абай мектептері желісі жүйесі, құрылымы, мазмұны басқару тетіктері бойынша тұңғыш гуманитарлық бағыттағы мектеп ретінде талапқа сәйкес келетін болады.

Абай мектептері желісі жүйесі жоғары білім сапасы мен халықаралық индикатормен расталған адами капиталдың даму деңгейі түрінде нәтиже беретін болады.

2025 жылға қарай:

1. Электрондық оқыту жүйесі толық құрылады.
2. Оқытудың жаңартылған білім беру жүйесіне көшеді.
3. Абай мектептері желісіне Абай атындағы Республикалық мектеп-интернаттың және жоғары білімнің бағдарламалары кіріктіріледі.
4. Абай мектептері желісіматериалдық-техникалық базасы нығайтылады, білім берудің технологиялық және әлеуметтік инфрақұрылымы жаңғыртылады (асхана мен спорт залдарын, компьтерлік техниканы жаңарту және т.б)
5. Білім беру саласының сапасы, ашықтығы арттырылады.

6. Білім алушылардың әлемдегі барлық білім беру ақпараттық ресурстарына on-line арқылы қол жеткізуі қамтамасыз етіледі.

7. Білім беру сапасын бағалаудың орталық жүйесі енгізіледі.

8. Жаңа тұрпаттағы педагогтердің қажетті саны және тиісті біліктілігі қалыптастырылады.

«Абай» желілік мектебін аяқтаған түлектер қандай мамандықтарға оқуға түсе алады?

Гуманитарлық мамандықтар (латынша humanus – «адам») адамдарға және олардың өмірлік белсенділігіне бағытталған. Бұл бағыттағы мамандықтардың тізімі өте кең және қалыптасқан пікірге қайшы, тек филологтармен және мұғалімдермен шектелмейді. Бұл тізімге гуманитарлық ғылымдармен байланысты жүздеген мамандық кіреді, олар әлеуметтік және тіпті, жаратылыстану пәндермен қиылысады, нақты ғылыми пәндерге қарама-қайшы келеді.

Гуманитарлық салаға бағытталған мамандықтар: заңгер, экономист, аудармашы, маркетолог, дизайнер, менеджер, педагог, психолог, дәрігер, журналист, дипломат, жазушы, саясаткер, актер, тарихшы.

Гуманитарлық ғылымдар үшін барлық мамандықтарды тізімдеу мүмкін емес. Біз суретші, хореограф, туристік агент, филолог, суретші және басқалар туралы айтпадық. Сонымен қатар сауатты кадрларды қажет ететін жаңа бағыттар үнемі пайда болады: PR-менеджерлер, флористер, этикет мамандары, диджейлер және т.б. [27]

Гуманитарлық саланың ең танымал қасиеттерінің бірі: эрудиция және өз пәнін терең білу; байланысқа бейімділік, сөзді меңгеру және сендіру шеберлігі; қоғамдық және әлеуметтік процестерді түсіну; адамдармен жұмыс істей білу және олардың психологиясын білу; әртүрлі адамдармен қарым-қатынас жасау мүмкіндігі.

Көптеген гуманитарлық кәсіптердің өзіндік қиылысу нүктелері бар, сондықтан маман жан-жақты білім алуы керек. Сонымен өз пәнін, оған болуы тиіс, одан терең таным аралас пәндерде, сондай-ақ қадағалауға қазіргі заманғы үрдістері қоғамдағы өзгерістер үшін осымен тоқтап қалмай, өзінің дамуы.

Мамандықтың болашағы егер нақты ғылымдар мен жұмысшы кәсіптердің өкілдері компьютерлер мен роботтарды жиі алмастырса, онда гуманитарлық мамандықтармен жағдай басқаша. Тек адам басқа адаммен қарым-қатынас жасай алады, сондықтан бұл бағыт тұрақты дамып келеді. Бірақ қызмет өрісін таңдау кезінде еңбек нарығының үрдістерін ескеру қажет.

Ойымызды қорытындылай келе, Абай мектептері желісін дамытудан күтілетін нәтижелерге тоқталсақ:

1. Абай мектептері желісі жұмысының негізгі бағыты – қазақ халқының ұлттың мәдени коды болып табылатын Ұлы Дала өркениетін, Қазақстанның объективті тарихын, түркі әлемінің көрінісін және Абайдың

бірегей мұрасын зерттеп, тарататын **педагог-зерттеушілердің кеңейтілген кәсіби қоғамдастығы қалыптастырылады**.

2. Абай мектептері желісі педагогтерінің жұмысы ұлттың мәдени коды болып табылатын Ұлы Дала өркениетін, Қазақстанның объективті тарихын, Түркі әлемінің көрінісін және Абайдың бірегей мұрасын зерделейтін өңірлік және Ұлттық жобалар шеңберінде **оқушы-зерттеушілер қауымдастығын қалыптастыруға бағытталады**.

3. Педагогтер мен мектеп білім алушыларының зерттеу әлеуетін арттыру үшін «**Мектеп – ЖОО» байланыстары кеңейтіледі** (бұл ретте ЖОО оқытушыларының Абай мектептері желісінде «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті», «Қазақстан тарихы», «Дүние жүзі тарихы» оқу пәндерінен тұрақты түрде сабақ өткізуді көзделеді).

4. Білім беру процесін ақпараттық-әдістемелік, техникалық-технологиялық және цифрлық қамтамасыз ете отырып, **гуманитарлық білім берудің**: әдеби-көркем, тарихи, бейнелеу өнері және т.б. **бағыттары дамытылады.**

5. Мектеп білім алушыларының жыл сайынғы «Абай оқулары» республикалық конкурсын **дәстүрлі түрде Абай мектептерінің базасында өткізеді**.

Қорытынды

Абай мектептері желісін дамытуда оқыту мен тәрбиелеу үдерісінде сындарлы білім берумен қатар, сыни пікір-көзқарастары жүйелі дамыған, мәдени ашықтық пен ұлттық құндылықтарды бойына сіңірген, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқитын, ұлтжанды, жеке тұлғаны тәрбиелеу мәселесі алғашқы орында тұрғаны белгілі. Сондықтан қоғам өмірінің инновациялық, мәдени және интеллектуалды орталығы болатын ұлттық мектеп моделін құру басты мақсат ретінде алынды. Осыған орай «ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек» идеясының негізінде тәрбиенің ізгілік парадигмасын ұстана, білім стандартын кеңейтілген түрде оқыту арқылы бәсекеге қабілетті тұлға қалыптастырып, қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқыта отырып, гуманитарлық бағыттағы пәндерге басымдық бере, Абай аңсаған «Толық адам» іліміне қол жеткізе алуға болады.

Қазақ тілі мен әдебиетіне қабілетті, дарынды балаларды іздестіру және конкурстық негізде қабылдау, шығармашыл педагог білімін үздіксіз жетілдіру Абай желілік мектептерінің басым бағыттарының бірі.

Абай мектептері желісін дамытуда мұғалімнің кәсіби деңгейін көтеруде жаңа технологиялар, коммуникативтік дағдылар мен қарым-қатынас мәдениеті, балалар мен ата-аналар қарым-қатынасы бойынша семинарлар мен тренингтер өткізу; семинарларда алған білімдерін практикада қолдана білу; педагог мамандарының өз пәндері бойынша курстардан өткізу, мұғалімдердің ғылыми-зерттеу жұмыспен айналасуы мен өз білімін көтеру алға қойылған.

Тұжырымдаманың бірінші тарауы «Абай мектептері желісін дамытудың мақсаты мен міндеттері» деп берілген. Тарауда Абай желілік мектептерінің мақсат-міндетті айқындалған.

Екінші тарау «Абай мектептері желісін дамытудың әдіснамалық негіздері» деп аталады. Тарауда «Абай мектептері білім беру ортасының әдіснамалық негіздері», «Абай мектептері желісінің нормативтік құқықтық негіздері», «Абай мектептері желісінің қызметін ұйымдастырудың ұйымдастыру-әдістемелік негіздері», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің кәсіби қызметіне талаптар», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-зерттеу мәдениетін қалыптастыру», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-педагогикалық ойлауы», «Абай мектептері желісінің зерттеуші мұғалімдері», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің ғылыми-зерттеу мәдениеті», «Абай мектептері желісіндегі практик мұғалімдер мен зерттеуші мұғалімнің іс-әрекетін салыстыру», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің кәсіби-педагогикалық мәдениетінің үлгісі», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің зерттеу мәдениетінің моделін негіздеу», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің зерттеу мәдениетінің компоненттері», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің мотивтері», «Абай мектептері желісі мұғалімі бойында зерттеу мәдениетін қалыптастырудан күтілетін нәтижелер», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің инновациялық мәдениеті: «стратегия, парадигма,

құзыреттілік», «Абай мектептері желісі білім берудің мақсаттары», «Абай мектептері желісі білім беру саласындағы стратегиялық бағдарлар», «Абай мектептері желісі білім беру жүйесін дамытудың басым бағыттары», «Абай мектептері желісіндегі қазіргі білім беру парадигмалары», «Абай мектептері желісіндегі педагогикалық инноватиканың негізгі ұғымдары», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің білім берудегі инновациялардың жіктелуі», «Абай мектептері желісі мұғалімдерінің инновациялық мәдениеттің негізі ретіндегі қабілеттері», «Абай мектептері желісінде оқытудың инновациялық кәсіби қызметінің компоненттері», «Абай мектептері желісі білім беру нәтижелері», «Абай мектептері желісі білім алушыларының базалық және әлеуметтік құзыреттері білім беру нәтижесі», «Абай желілік мектептерінде басшылыққа алынуы керек: «Абайша ойлау» білім алушылар мен педагогтердің «Толық адам» іліміне сай болуы», «Абай Құнанбайұлының құндылықтарын басшылыққа алу», «Абай Құнанбайұлының көшбасшылығы» сынды мәселелер қарастырылған.

Тұжырымдаманың үшінші тарауы «Абай мектептері желісін дамытудың бағыттары» деп берілген. Тарауда «Абай мектептері желісін дамытудың нысаналы индикаторлары», «Абай мектептері желісіндегі педагог мәртебесі», «Абай мектептері желісін дамытудағы орта білім беру», «Абай мектептері желісіндегі білім беру менеджменті», «Абай мектептері желісіндегі электрондық оқыту жүйесі», «Абай мектептері желісіндегі тәрбие жұмысы және жастар саясаты», «Абай мектептері желісінің нормативтік-құқықтық, ғылыми-әдістемелік, оқу-материалдық базасын құру және дамыту», «Абай мектептері желісі педагогтерінің құзыреттілігін жоғарылату, біліктілігін арттыру», «Абай мектептері желісі білім алушыларының ұлттық рухта тәрбиелеу, оқыту» мәселелері берілген.

Тұжырымдаманың төртінші тарауы «Абай мектептері желісін дамытудан күтілетін нәтижелер» деп берілген. Тарауда: «Абай мектептері желісін дамытуда 2025 жылға дейін күтілетін нәтижелер», «педагог-зерттеушілердің кеңейтілген кәсіби қоғамдастығы қалыптастырылуы», «оқушы-зерттеушілер қауымдастығы», «Мектеп – ЖОО» байланыстары кеңейтілетіндігі берілген.

Сондықтан ұсынылып отырған Абай мектептері желісін дамытудың тұжырымдамалық негіздері Республика бойынша ашылған мектептердің дамуы мен әрі қарайғы қызмет жасауда бағыт-бағдар берері анық.

Пайдаланылған әдебиет тізімі

1. «Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Стратегиялық даму жоспарын бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы» Қазақстан Республикасының Президенті Жарлығының жобасы туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 30 қарашадағы № 799 қаулысы
2. 12 сәуір 2017 Мемлекет басшысының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақала
3. Президенттің «Семей тезистері» «Айқын» ақпарат Қазан 20, 2020
4. «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты Қазақстан Республикасының Президенті – елбасы Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, Астана қ., 2012 жылғы 14 желтоқсан.
5. Лучшие гуманитарные школы Москвы, https://ratings.7ya.ru/schools/contest.aspx?id=21
6. Лучших школ Европы и мира, рейтинг и список школ https://smapse.ru/top-50-luchshih-shkol-evropy-i-mira/
7. Топ-50 лучших школ Европы и мира, рейтинг и список школ https://smapse.ru/top-50-luchshih-shkol-evropy-i-mira/
8. Элитные частные школы: топ 10 самых дорогих школ https://www.education-medelle.com/articles/elitnie-chastnie-schkoli-top-10-samikh-dorogikh-schkol.html
9. Құң-зы, Уикипедия — ашық энциклопедиясынан алынған мәлімет https://kk.wikipedia.org/wiki/
10. Педагогика Монтессори https://ru.wikipedia.org/wiki
11. Макаренко Антон Семёнович Материал из Википедии
12. «ТОЛЫҚ АДАМ» ІЛІМІ ЖӘНЕ БҮГІНГІ ЖАСТАР https://abaialemi.kz/post/view?id=1691
13. Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев «Egemen Qazaqstan» газетінде «Тәуелсіздік бәрінен қымбат» атты мақаласы 05.01.2021ж
14. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы «27» қарашадағы № 496 бұйрығына 7-қосымша негізінде «Негізгі және жалпы орта білім беру деңгейінің қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы мамандандырылған Абай мектептері желісінің 5-11-сыныптарына арналған «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті», «Абайтану» пәндерінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы»
15. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 988 қаулысы

16. Қазақстан Республикасының Конституциясы (2017 жылғы 10 наурыздағы өзгерістермен және толықтыруларымен 1995 жылғы 30 тамызда оеспубликалық референдумда қабылданды)
17. Қазақстан Республикасының «Білім туралы Заңы» 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III (2018 жылғы 04 шілдедегі өзгерістер мен толықтырулармен)
18. Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-II «Қазақстан Республикасындағы Баланың құқықтары туралы» Заңы)
19. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-II Қазақстан Республикасының Заңы (2018 жылдың 2 шілдеде берілген өзгерістер мен толықтырулармен)
20. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары (2012 жылғы 14 желтоқсан)
21. «Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын, оның ішінде балаларға арналған қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 17 мамырдағы №499 қаулысына өзгерістер енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 7 сәуірдегң №181 қаулысы (2017 жылғы 07 сәуірдегі өзгерістер мен толықтырулармен) басшылыққа алынды.
22. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 23 қарашадағы №493 бұйрығымен «Мамандандырылған білім беру ұйымдарының желісін және дарынды балалармен жұмыс жөніндегі оқу-әдістемелік кеңес туралы ережені бекіту туралы»
23. «Мамандандырылған білім беру ұйымдарының желісін және дарынды балалармен жұмыс жөніндегі оқу-әдістемелік кеңес туралы ережені бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 1 шілдедегі №428 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу
24. Таубаева Ш. Педагогика әдіснамасы. Оқу құралы. – Алматы: Қарасай, 2013. – 432 б.
25. Профессии для гуманитариев https://edunews.ru/professii/obzor/drugie/gumanitarnye.html

1-қосымша

Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін мамандандырылған «Қазақ тілі»және «Қазақ әдебиеті» пәндерін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы (оның ішінде желілік «Абай мектептері») білім беру ұйымдарына арналған негізгі орта білім берудің (жаңартылған мазмұнның) үлгілік оқу жоспары

№	Білім салалары және оқу пәндері	Сыныптар бойынша апталық сағат саны					Жалпы жүктеме сағат	
		5	6	7	8	9	апталық	жылдық
Инвариаттық компонент								
	Тіл және әдебиет	**15**	**15**	**15**	**17**	**17**	**79**	**2686**
1	Қазақ тілі	3	3	3	4	4	17	578
2	Қазақ әдебиеті	5	5	5	5	5	25	850
3	Абайтану	1	1	1	2	2	7	238
4	Орыс тілі мен әдебиеті	3	3	3	3	3	15	510
5	Шетел тілі	3	3	3	3	3	15	510
	Адам және қоғам	**4**	**4**	**4**	**4**	**5**	**21**	**714**
6	Қазақстан тарихы	2	2	2	2	2	10	340
7	Дүниежүзі тарихы	1	1	1	1	1	5	170
8	Құқық негіздері	-	-	-	-	1	1	34
9	Өзін-өзі тану	1	1	1	1	1	5	170
	Математика және информатика	**6**	**6**	**4**	**4**	**4**	**24**	**816**
10	Математика	5	5	-	-	-	10	340
11	Алгебра	-	-	2	2	2	6	204
12	Геометрия	-	-	1	1	1	3	102
13	Информатика	1	1	1	1	1	5	170
	Жаратылыстану	**1**	**1**	**4**	**4**	**4**	**14**	**476**
14	Жаратылыстану	1	1	-	-	-	2	68
15	Физика	-	-	1	1	1	3	102
16	Химия	-	-	1	1	1	3	102
17	Биология	-	-	1	1	1	3	102
18	География	-	-	1	1	1	3	102
	Технология және өнер	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**7**	**238**
18	Музыка	1	1	-	-	-	2	68
19	Көркем еңбек	1	1	1	1	1	5	**170**
	Дене шынықтыру	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**10**	**340**
20	Дене шынықтыру	2	2	2	2	2	10	340
Инварианттық оқу жүктемесі		**30**	**30**	**30**	**32**	**33**	**155**	**5270**
Вариативтік компонент								
Таңдау бойынша пәндер		4	4	6	5	5	24	816
Элективті курстар		4	4	4	4	4	20	680
Денешынықтыру: спорттық ойындар		1	1	1	1	1	5	170
Вариативті оқу жүктемесі		9	9	11	10	10	49	1666
Оқу жүктемесінің жоғарғы шекті көлемі		**39**	**39**	**41**	**42**	**43**	**204**	**6936**

Оқыту қазақ тілінде жүргізілетін мамандандырылған «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндерін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы (соның ішінде желілік «Абай мектептері») білім беру ұйымдарына арналған жалпы орта білім берудің (жаңартылған мазмұнның) үлгілік оқу жоспары

№	Оқупәндері	Сыныптар бойынша апталық сағаттар саны		Жалпы жүктеме	
		10	**11**	**апталық**	**жылдық**
Инварианттық компонент					
Міндетті пәндер					
1.	Қазақ тілі	4	4	8	272
2.	Қазақ әдебиеті	6	6	12	408
3.	Абайтану	2	2	4	136
4.	Орыс тілі мен әдебиеті	3	3	6	204
5.	Шетел тілі	3	3	6	204
6.	Қазақстан тарихы	2	2	4	136
7.	Алгебра және анализ бастамалары	2	2	4	136
8.	Геометрия	1	1	2	68
9.	Информатика	1	1	2	68
10.	Құқық негіздері	1	1	2	68
11.	Өзін-өзі тану	1	1	2	68
12.	Дене шынықтыру	2	2	4	136
13.	Алғашқы әскери және технологиялық дайындық	1	1	2	68
Таңдау бойынша пәндер					
Тереңдетілген деңгей		2 сағаттан 2 пән	2 сағаттан 2 пән	8	272
15.	Шетел тілі				
16.	Дүниежүзі тарихы				
17.	География				
18.	Құқық негіздері				
Стандарттық деңгей		1 сағаттан 3 пән	1 сағаттан 3 пән	6	204
18.	Физика				
19.	Химия				
20.	Биология				
21.	Кәсіпкерлік және бизнес негіздері				
Инварианттық оқу жүктемесі		36	36	72	2448
Вариативтік компонент					
Таңдау бойынша пәндер		4	4	8	272
Эллективті курстар		6	6	12	408
Дене шынықтыру: спорттық ойындар		1	1	2	68
Вариативті оқу жүктемесі		11	11	22	748
Оқу жүктемесінің жоғарғы шекті көлемі		**47**	**47**	**94**	**3196**

2-қосымша

Қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы Абай мектептері желісіне оқуға қабылдауды ұйымдастыру бойынша әдістемелік нұсқаулықтар

1. Жалпы Ережелер

1. Қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы Абай мектептері желісіне оқуға қабылдау бойынша әдістемелік нұсқаулықтар 2007 жылғы 27 шілдедегі Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрілігінің 2018 жылғы 12 қазандағы №564 бұйрығымен бекітілген Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білімнің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгі қағидаларына және Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2018 жылғы 2 қарашадағы №612 бұйрығымен бекітілген Абай атындағы РММИ Жарғысына сәйкес әзірленді.

2. Қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын гуманитарлық бағыттағы Абай мектептері желісіне (бұдан әрі – «Абай мектептері») түсуге ниет білдіруші үміткерлер – Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалаларының және облыстарға қарасты жалпы білім беретін білім беру ұйымдарының білім алушылары (бұдан әрі – Үміткерлер) бола алады. Абай мектептері желісіне Үміткерлерді оқуға қабылдау жасы әр мектептің оқушы және сынып санына (контингент) байланысты.

2. Құжаттарды қабылдау тәртібі

3. Абай мектептері желісіне Үміткерлерді қабылдау конкурсын өткізу үшін Білім беру ұйымының бұйрығымен саны – 7 адам, мектеп әкімшілігі, мектеп педагогтеры мен мамандарынан тұратын қабылдау комиссиясы құрылады. Конкурстық комиссияның төрағасы Комиссия мүшелерінің арасынан сайланады.

4. Құжаттарды қабылдау рәсімі 2021 жылдың 1 наурызынан 1 сәуірге дейінгі аралықта онлайн түрде жүзеге асырылады. Үміткердің заңды өкілдері Білім беру ұйымы берген сілтеме бойынша онлайн-формада конкурсқа қатысу өтінішін толтырады. (Өтініш үлгісі *Қосымша 1* көрсетілген). Білім беру ұйымы директорының бұйрығымен құжаттарды қабылдау үшін жауапты тұлға тағайындалады. Білім беру ұйымы директорының бұйрығымен бекітілген жауапты тұлға конкурсқа қатысуға үміткерлердің электрондық базасын құруға жауапты болады.

5. Конкурсқа қатысу үшін үміткердің ата-анасы/заңды өкілі белгіленген мерзімде Білім беру ұйымы берген сілтеме бойынша тіркеуден өтеді және жауапты тұлғаға келесі құжаттарды ұсынады:

1) Үміткердің ата-аналарынан немесе өзге де заңды өкілдерінен өтініш (форма бойынша);

2) туу туралы куәлігінің көшірмесі, ЖСН (ИИН);

3) үміткердің электрондық мекен-жайын көрсете отырып, үміткердің оқу орнында оқитыны туралы ұйымның мөрімен расталған фотосуреті бар анықтамасы;

4) фотосурет 3х4 (4 дана);

5) 1-сыныптан бастап оқу үлгерімі бойынша табельдерінің көшірмесі (Ескерту: «3»-тік бағасы бар Үміткерлер конкурсқа қатыса алмайды);

6) бар болса, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы (бұдан әрі – «Дарын» орталығы), Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалаларының білім басқармалары өткізетін республикалық, облыстық, қалалық, аудандық олимпиадаларға, оқулар мен шығармашылық байқауларға қатысқаны туралы дипломның көшірмесі қоса беріледі.

Конкурс үшін құжаттардың түпнұсқалары талап етілмейді.

5.1. Конкурсқа қатысу туралы өтінішті белгіленген мерзімінен кеш беру немесе құжаттар топтамасын толық ұсынбау құжаттарды қабылдаудан бас тарту үшін негіз бола алады.

3. Конкурсты өткізу тәртібі

6. Абай мектептері желісіне оқуға қабылдау бойынша іріктеу жүргізу үшін конкурстық материалдарды білім беру ұйымы директорының бұйрығымен бекітілген жауапты тұлғалар Абай атындағы Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернаты ұсынған үлгіге сәйкес әзірлейді, Абай РММИ-мен келісіліп, бекітеді.

6.1. Барлық қағаз және электронды емтихан материалдары авторлық құқықпен қорғалып, тек емтиханда ғана пайдаланылады.

6.2. Конкурс бекітілген кестеге сәйкес 1-30 сәуір аралығында оффлайн режимінде өтеді.

6.3. Конкурс көшпелі комиссия арқылы (жатақханасы бар облыстық мектептер үшін) немесе білім беру ұйымының базасында өткізіледі.

6.4. Конкурсты өткізу кестесі білім беру ұйымының директорымен алдын ала бекітіледі. Іріктеуді өткізу кестесі Абай мектептері интернет-ресурстарында 15 наурыз бен 30 наурыз аралығында жарияланады.

6.5. Білім алушыларды қабылдаудың ашықтығын қамтамасыз ету үшін ғимаратқа, аудиторияға және конкурстық іріктеу алаңына енгізу үшін қолданылатын бейнебақылау және дыбыс жазу жүйесін орнатуды, конкурсты өткізу үшін техникалық жабдықтармен жарақтандыруды білім беру ұйымдарының басшылығы алдын ала ұйымдастырады.

7. Абай мектептері желісіне оқуға қабылдау бойынша конкурс 2 кезеңнен тұрады:

7.1. Конкурстың бірінші кезеңі. Бірінші кезеңде Үміткер ұсынылған бес тақырыптың бірін таңдап, эссе жазады.

7.2. Жазба жұмысты бағалау тәртібі:

1. Эссенің мазмұны, ой тереңдігі – 10 ұпай

2. Әдеби материалды пайдалану деңгейі – 10 ұпай

3. Эссенің жазылу стилі мен тілі – 10 ұпай

4. Тыныс белгілері (пунктуация) – 10 ұпай

5. Емле (орфография) – 10 ұпай

Жазба жұмыстан Үміткердің жинайтын ең жоғарғы ұпайы – 50 ұпай.

7.3. Жазба жұмысына – 180 минут беріледі.

7.4. Жазба жұмысының материалдарын тарату, жауап парағының қызметтік секторларын толтыру, аудиториядағы Үміткерге қойылатын тәртіп ережесін түсіндіруге кеткен уақыт жазба жұмысына берілген жалпы уақытқа кірмейді.

7.5. Үміткерге жазба жұмысының тақырыптары және білім беру ұйымының мөрі басылған таза/шимай парақтар беріледі.

7.6. Конкурстың бірінші кезең емтиханының қорытынды нәтижесін тексеруді комиссия мүшелері жүзеге асырады, бұл ретте нәтижелер үшін тек таза параққа жазылған жұмыс есепке алынады.

7.7. Конкурстың бірінші кезең тапсырмасын аяқтаған Үміткер екінші кезең тапсырмаларын орындауға көшеді.

8. Конкурстың екінші кезеңі. Қазақ тілі мен әдебиеті бойынша шығармашылық-логикалық тапсырмаларды жазбаша орындайды.

8.1. Конкурстың екінші кезеңіне бірінші кезеңге қатысқан барлық Үміткерлер жіберіледі.

Екінші кезең:

Екінші кезең қазақ тілі мен әдебиеті бойынша шығармашылық-логикалық 10 тапсырмадан тұрады.

8.2. Екінші кезеңнің тапсырма үлгілері мен бағалау критерийлері *Қосымша 2* көрсетілген.

Шығармашылық-логикалық тапсырмалар бойынша Үміткердің жинайтын ең жоғарғы ұпайы – 50 ұпай.

8.3. Екінші кезең тапсырмаларын орындауға берілетін уақыт – 60 минут.

8.4. Шығармашылық-логикалық тапсырма материалдарын тарату, жауап парағының қызметтік секторларын толтыру, аудиториядағы Үміткерге қойылатын тәртіп ережесін түсіндіруге кеткен уақыт тапсырма орындауға берілген жалпы уақытқа кірмейді.

8.5. Екінші кезең нәтижесін тексеруді комиссия мүшелері жүзеге асырады.

8.6. Құпиялықты сақтау мақсатында конкурстың екі кезеңінде пайдаланған шимай парақтары комиссия мүшелеріне өткізіледі. Үміткерге шимай парақтарын аудиторияның сыртына алып шығуға қатаң тыйым салынады.

8.7. Конкурстың жалпы нәтижелерін ата-аналар (немесе басқа заңды өкілдері) білім беру ұйымының интернет-ресурстарынан көре алады.

8.8. Конкурстық іріктеу нәтижелері бойынша аппеляция жүргізілмейді.

4. Конкурсты өткізу

9. Үміткерлер мен қызметкерлердің өмірі мен денсаулығын қорғау, қауіпсіз жағдай жасау жауапкершілігі Білім беру ұйымдарының басшыларына жүктеледі.

10. Конкурс басталғанға дейін Білім беру ұйымдарына ұсынылады:

– қабылдау комиссиясы туралы бұйрық шығару, емтихан өткізу кезіндегі педагогтердың кезекшілік кестесін жасау;

– қызметкерлердің жұмысқа шығу кестесін жасау;

– қауіпсіз жағдайларды қамтамасыз ету мақсатында келушілерді үнемі бақылау.

10.1. Ата-аналарға (немесе өзге заңды өкілдерге):

– сенімді ақпарат беру арқылы конкурсқа қатысу үшін үміткерді тіркеу;

– кез келген аурудың белгілері бар Үміткерді конкурсқа әкелмеу;

– Үміткерді конкурсқа алдын ала алып келу, оны конкурс аяқталғаннан кейін бірден алып кету.

5. Абай мектептері желісіне оқушы қабылдау тәртібі

11. Абай мектептері желісіне оқуға қабылдау конкурсқа қатысу нәтижелері бойынша жүзеге асырылады.

12. Конкурстық қорытынды іріктеуді өткізу уақытында екі Үміткердің ұпай сандары бірдей болған жағдайда төмендегі критерийлер бойынша мынадай санаттағы Үміткерлерге басымдылық беріледі:

- Халықаралық және «Дарын» РҒПО ұйымдастыруымен өткен облыстық, қалалық, аудандық олимпиадаларға, оқулар мен шығармашылық байқауларға қатысқаны туралы дипломның көшірмесі жеңімпаздары;
- Конкурстың екі кезеңінің қорытындысы бойынша ең жоғары ұпай жинаған оқушы.

13. Конкурс қорытындылары бойынша 5 мамырға дейін келесі оқу жылының 1 қыркүйегінде білім беру ұйымына қабылдау туралы бұйрық, резервтік тізімге қабылдау туралы бұйрық шығарылады.

14. Үміткерлердің резервтік тізімін конкурстық комиссия негізгі бос орындарға кірмеген конкурсқа үміткерлер қатарынан (10 үміткерден артық емес) жиналған балдардың сомасы бойынша кему тәртібімен қалыптастырады және білім беру ұйымының интернет-ресурсында орналастырылады.

15. Егер оқу жылында қабылданған Үміткер оқудан бас тартқан жағдайда, оның орнына резервтік тізімнен келесі тұрған Үміткер шақырылады.

16. Оқуға қабылдау туралы шешім педагогикалық кеңес хаттамасымен рәсімделеді және Білім беру ұйымы директорының бұйрығымен бекітіледі.

6. Қорытынды ереже

16. Осы Ережеде ескерілмеген, қарастырылмаған мәселелер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамалық құжаттары, ішкі құқықтық актілері мен Білім беру ұйымының Жарғысы бойынша шешіледі.

3/1-қосымша

«Негізгі орта, жалпы орта
білім беретін ұйымдар
арасында балалар
ауыстыру үшін
құжаттарды қабылдау»
мемлекеттік қызмет
көрсету стандартына
2-қосымша

____
Оқу орнының атауы
басшысына
____
Т.А.Ә. (болған жағдайда)

Өтініш

Менің ұлымды / қызымды (баланың Т. А. Ә. (болған жағдайда)
____
_____ сынып ____
(білім беру ұйымының толық атауы)
____мекенжайы бойынша тұратын
____
(елді мекеннің, ауданның, қаланың және облыстың атауы)
____
оқыту үшін

Ақпараттық жүйелерде қамтылған заңмен қорғалатын құпияны құрайтын мәліметтерді пайдалануға келісемін.

______________ «___» ________ 20__ жыл
(қолы)

3/2-қосымша

II кезең тапсырмаларының үлгісі және бағалау критерийлері

1. Қажетті тыныс белгісін қойыңыз.

Бағалау критерийі:

1. Емлеге сай ережелерді қолдана алады;
2. Қажетті тыныс белгілерін толық қояды.

Қанаттыға қақтырмай тұмсықтыға шоқтырмай бағып қаққанымды жақсы білесіңдер

2. Берілген сөздердің мағынасын ашыңыз.

Бағалау критерийі:

1. Барлық сөздің дұрыс мағынасын табады;
2. Ойын жүйелі, түсінікті етіп жаза алады;
3. Мысал келтіре алады.

Жасақ –
Әшкерелеу –
Айбалта –
Жасын –
Бәдірен –

3. Мәндес тұрақты тіркестерді жазып, мағынасын ашыңыз.

Үлгі: Ит арқасы қиянда – Ит өлген жер. Мағынасы: алыс

Бағалау критерийі:

1. Берілген фразеологизмге мәндес (синонимдес) тұрақты тіркесті жазады;
2. Тұрақты тіркестің мағынасын ашады.

1. Бармағын тістеу –
2. Азар да безер болу –
3. Ішкен асы бойына тарамау –
4. Күндіз күлкіден, түнде ұйқыдан айрылу –
5. Міз бақпау –

4. Көне салт-дәстүр, әдет-ғұрып атауы бар қатарды тауып, мағынасын ашыңыз.

Үлгі: А) Айдар қою – ұлдардың төбе шашын өсіру

Бағалау критерийі:

1. Салт-дәстүр, әдет-ғұрып атауы бар нұсқаны тауып, белгілейді;
2. Сол салт-дәстүрдің мағынасын өз түсінігі бойынша ашып, жаза алады.

А) Бүгін күн ерекше жарқырап тұр.
Ә) Өмір неткен ғажайып!
Б) Бүгінгі келіндер ат тергеуді ұмытқандай.
В) Балалық шақ – өмірдегі ең тәтті кезең.

5. Дұрыс жазылған сөздердің астын сызыңыз.

Бағалау критерийі:

1. Орфографиялық нормаға сай жазылған сөздерді таба алады;

2. Фонетика бойынша алған білімін пайдалана алады, дұрыс жауаптың астын сызады.

1. силық – сыйлық
2. лас – ылас
3. бойау – бояу
4. фактке – фактіге
5. Әуезовтің – Әуезовтың

6. Берілген сөзге морфологиялық талдау жасаңыз.

Бағалау критерийі:

1. Морфология бойынша алған білімдерін еске түсіреді;
2. Сөздің түбірін ажыратып, қай сөз табы екенін айқындайды;
3. Қосымша(лар)ны таба алады, қызметін анықтайды.

*Үлгі: **кітаптардың** – кітап – түбір, зат есім; тар – көптік жалғау; дың – ілік септігінің жалғауы.*

Сізге берілген сөз: **Отырғызды**

7. Өлең тармақтарының соңғы бунағы берілген. Осы сөздермен аяқталатын шумақ құрастырыңыз.

.... шалқыған көл,
.... балқыған көл.

.... құт қонған жер,
.... нұр тұнған жер.

Бағалау критерийі:

1. Әр тармақты берілген сөздермен аяқтай алады.
2. Өлең құрылысына қойылатын талаптарды сақтай біледі.

8. Қызғылықты сөз тізбегін құраңыз.

Бағалау критерийі:

1. Сөз тізбегінің әрбір сөзі бірдей дыбыстан басталады.
2. Сөз тізбегі өзіңіз құрастырған ақыл, нақыл, мақал сөз болып келуі тиіс.

----

9. Махамбет Өтемісұлының өмірі мен шығармашылығы туралы ақпарат жазыңыз.

Бағалау критерийі:

1. Өмірі туралы мәліметтер біледі.
2. Шығармашылығына қатысты нақты дәлелдер келтіреді.

10. Мысалды шешіңіз.

Төлептің төрт ұлы бар. Төрт ұлының адам басына бір әпке, бір қарындасы бар. Төлептің неше баласы бар?

4-қосымша

Дарынды балалармен жұмыс жөніндегі өңірлік ғылыми-практикалық орталықтардың тізімі

№	Ұйымның атауы
1.	Ақтөбе облысы білім басқармасының «Ақтөбе-Дарын» өңірлік ғылыми-тәжірибелік қосымша білім беру орталығы, КММ
2.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарын» Шығыс Қазақстан өңірлік ғылыми-практикалық орталығы» КМҚК
3.	Батыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарын» қосымша білім орталығы, КМҚК
4.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Сарыарқа дарыны» аймақтық ғылыми-практикалық орталығы», КМҚК
5.	Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының «Қостанай дарыны» өңірлік ғылыми-практикалық орталығы, КММ
6.	Маңғыстау облысының білім басқармасының «Дарын» облыстық қосымша білім беру орталығы, коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорын
7.	Павлодар облысы білім басқармасының «Ертіс дарыны» өңірлік қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» КММ
8.	Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің «Астана дарыны» дарындылықты дамыту және психологиялық сүйемелдеу орталығы» КММ
9.	Қызылорда облысының білім басқармасының «Дарын» облыстық қосымша білім беру орталығы» коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорыны
10.	Ақмола облысы білім басқармасының жанындағы «Өнерпаз дарынды балалармен жұмыс жүргізу жөніндегі облыстық оқу-әдістемелік орталығы» КММ
11.	Солтүстік Қазақстан облысы білім басқармасының «Білім саласындағы ақпараттық технологиялар мен әдістемелік жұмыстар орталығы» КММ
12.	Алматы облысы білім басқармасының «Жетісу дарыны» облыстық дарынды балалар мен жастарға қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» КММ
13.	Алматы қаласы Білім басқармасының «Алматы дарыны» дарынды балалар мен талантты жастарды анықтау және қолдау жөніндегі орталығы» КММ
14.	Шымкент қаласы білім басқармасының «Шымкент қаласының дарын орталығы» КММ
15.	Атырау облысы Білім беру басқармасының «Таланттарды анықтау және қолдау орталығы» КММ
16.	Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармсасының «Мектеп олимпиадаларын және мектептен тыс іс-шараларды өткізетін облыстық орталық» КММ

4-қосымша

Мамандандырылған білі м беру ұйымдарының желісі

№	№	Мектептің толық атауы
Ақмола облысы		
1.	1.	Ақмола облысы білім басқармасының «Көкшетау қаласы, Абай атындағы дарынды балаларға арналған № 3 облыстық мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
2.	2.	Ақмола облысы білім басқармасының «Нұр-Сұлтан қаласы, дарынды балаларға арналған № 2 облыстық мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
3.	3.	Ақмола облысы білім басқармасының «Көкшетау қаласы, дарынды балаларға арналған №1 облыстық мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицейі» мектеп-интернаты» КММ
4.	4.	Ақмола облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған №4 облыстық мамандандырылған «Болашақ» мектеп-интернаты» КММ, Степногорск қаласы
5.	5.	Ақмола облысы Көкшетау қаласы әкімдігінің «М. Ғабдуллин атындағы № 3 көптілде оқытатын мамандандырылған гимназиясы» КММ
Ақтөбе облысы		
6.	1.	«Ақтөбе облысының білім басқармасы» ММ «М. Құсайынов атындағы Ақтөбе облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
7.	2.	«Ақтөбе облысының білім басқармасы» ММ «Ақтөбе облыстық мамандандырылған физика-математика мектеп-интернаты» КММ
8.	3.	«Ақтөбе облысының білім басқармасы» ММ «Дарынды жасөспірімдерге арналған Ақтөбе облыстық мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
9.	4.	«Ақтөбе облысының білім басқармасы» ММ «Үш тілде оқытатын № 21 орта мектеп-гимназия» КММ
Алматы облысы		
10.	1.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ Талдықорған қаласындағы «Дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын №20 арнаулы лицейі» КММ
11.	2.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ Талдықорған қаласындағы «Дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын Мұхтар Арын атындағы № 24 «Экономика және бизнес» арнаулы лицейі» КММ
12.	3.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ Қарасай ауданындағы «Дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын Әл-Фараби атындағы арнаулы гимназиясы» КММ
13.	4.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ Жамбыл ауданындағы «Дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын Қарғалы № 2 арнаулы гимназиясы» КММ
14.	5.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ «Ш.Смағұлов атындағы Алматы облыстық мамандандырылған дарынды балаларға арналған физика-математика орта мектеп-интернаты» КММ
15.	6.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ «Талдықорған дарынды балаларға арналған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» мамандандырылған лицей-интернаты» КММ
		«Алматы облысы білім басқармасы» ММ «А. Мәлкеев атындағы Есік

16.	7.	мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
17.	8.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ «Абай атындағы мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернаты» КММ
18.	9.	«Алматы облысы білім басқармасы» ММ Талғар ауданындағы «Ю. Гагарин атындағы дарынды балаларға арналған үш тілде оқытатын №8 арнаулы гимназиясы» КММ
19.	10.	«Нұрсұлтан Назарбаевтың білім беру қоры» Қоғамдық қорының филиалы «Арыстан» мамандандырылған лицейі
Атырау облысы		
20.	1.	Атырау облысы білім басқармасының «Атырау облысы дарынды балалар мектеп-интернаты» ММ
21.	2.	Атырау облысы білім басқармасының «Н. Тілендиев атындағы Атырау облыстық кіші өнер академиясы дарынды балаларға арналған интернаттық мекемесі бар мамандандырылған мектеп» ММ
22.	3.	Атырау облысы білім басқармасының «Облыстық дарынды балаларға арналған интернаттық мекемесі бар ұлттық гимназиясы» ММ
23.	4.	Атырау облысы білім басқармасының «Ж. Досмұхамбетов атындағы дарынды балаларға арналған интернаттық мекемесі бар лицей» КММ
24.	5.	Атырау облысы білім басқармасының «Атырау облыстық дарынды балаларға арналған интернаттық мекемесі бар «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицейі-интернаты» КММ
25.	6.	Атырау облысы білім басқармасының «Атырау облысы дарынды балаларға арналған Жылыой лицей-интернаты» КММ
26.	7.	Атырау облысы білім басқармасының «Атырау облысы дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты» КММ
Шығыс Қазақстан облысы		
27.	1.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Облыстық мамандандырылған IT мектеп-лицейі» КММ
28.	2.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Облыстық математика, физика, информатика саласындағы дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-лицейі» КММ
29.	3.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған Жамбыл атындағы облыстық мамандандырылған мектеп-гимназия-интернаты» КММ
30.	4.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған облыстық мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты» КММ
31.	5.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған валеологиялық мамандандырылған мектеп-кешені» КММ
32.	6.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының "Дарынды балаларға арналған Ш.Уәлиханов атындағы "Жас Ұлан" арнайы ерлер мектеп-дицей-интернаты" КММ
33.	7.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Өскемен қаласындағы Шығыс Қазақстан облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицейі» КММ
34.	8.	Шығыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Семей қаласындағы Шығыс Қазақстан облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицейі» КММ

35.	9.	Шығыс Қазақстан облысы Абай ауданы Қараул ауылының «Абай атындағы мамандандырылған мектеп-лицейі» КММ,
36.	10.	Дене шынықтыру және спорт басқармасының «Спортта дарынды балаларға арналған Шығыс Қазақстан облыстық мектеп-интернаты» КММ
Жамбыл облысы		
37.	1.	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының «Үш тілде оқытатын дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектебі» КММ
38.	2.	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернаты» КММ
39.	3.	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының «Дарынды ер балаларға арналған мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» мектеп-интернаты» КММ
40.	4.	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының «Айша Биби атындағы дарынды қыз балаларға арналған мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» мектеп-интернаты» КММ
41.	5.	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған мамандандырылған IT лицей-интернаты» КММ
42.	6.	Жамбыл облысы әкімдігі білім басқармасының «Абай атындағы дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
Батыс Қазақстан облысы		
43.	1.	Батыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған мамандандырылған № 8 облыстық мектебі» КММ
44.	2.	Батыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған С. Сейфуллин атындағы № 11 облыстық мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
45.	3.	Батыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Батыс Қазақстан облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған ақпараттық технологиялар мектеп-лицей-интернаты» КММ
46.	4.	Батыс Қазақстан облысы білім басқармасының «Батыс Қазақстан облысының дарынды балаларға арналған мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» мектеп-лицей-интернаты» КММ
47.	5.	Батыс Қазақстан облысының білім басқармасының «Абай атындағы облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-гимназия-интернаты» КММ
Қарағанды облысы		
48.	1.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Мұрагер» мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
49.	2.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Н.Нұрмақов атындағы мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
50.	3.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Дарын» мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
51.	4.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Жамбыл атындағы мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
52.	5.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Мамандандырылған музыка мектеп-интернаты» КММ
53.	6.	Қарағанды облысы білім басқармасының «№ 1 «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
54.	7.	Қарағанды облысы білім басқармасының «№ 2 «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
		Қарағанды облысы білім басқармасының «№ 3 «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ»

55.	8.	лицей-интернаты» КММ, Жезқазған қаласы
56.	9.	Қарағанды облысы білім басқармасының Абай атындағы мамандандырылған мектеп-интернаты" КММ, Жезқазған қаласы
57.	10.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Ақпараттық технологиялар» мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты» КММ
58.	11.	Қарағанды облысы білім басқармасының мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты «Зияткер» КММ, Балқаш қаласы
59.	12.	Қарағанды облысы білім басқармасының «Озат» ақпараттық технологиялар мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ, Теміртау қаласы
Қостанай облысы		
60.	1.	Қостанай облысы білім басқармасының «Озат» мамандандырылған ақпараттық технологиялар мектеп-лицей-интернаты» КММ
61.	2.	Қостанай облысы білім басқармасының «Ы.Алтынсарин атындағы мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
62.	3.	Қостанай облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
63.	4.	Қостанай облысы Білім басқармасының «Абай Құнабаев атындағы № 6 мамандандырылған мектеп-гимназиясы» ММ
Қызылорда облысы		
64.	1.	Қызылорда облысы білім басқармасының «Е. Әуелбеков атындағы № 4 облыстық дарынды балаларға арналған мектеп-интернаты» КММ
65.	2.	Қызылорда қаласы білім бөлімінің «Абай атындағы үш тілде оқытатын дарынды балаларға арналған мамандандырылған сыныптары бар мектеп» КММ
66.	3.	Қызылорда облысы білім басқармасының «№ 9 дарынды балаларға арналған облыстық «Білім-инновация» лицей-интернаты» КММ
67.	4.	Қызылорда облысы білім басқармасының «№ 10 дарынды балаларға арналған облыстық «Білім-инновация» лицей-интернаты» КММ
68.	5.	Қызылорда облысы білім басқармасының «№2 облыстық дарынды балаларға арналған лицей-интернаты» КММ, Арал қаласы
Маңғыстау облысы		
69.	1.	Маңғыстау облысы білім басқармасының «Түрлі пәндерді тереңдетіп оқытатын дарынды балаларға арналған облыстық мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
70.	2.	Маңғыстау облысы білім басқармасының «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» мамандандырылған мектеп-лицей-интернаты» КММ
71.	3.	Маңғыстау облысы білім басқармасының «Жаңаөзен «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
72.	4.	Маңғыстау облысы білім басқармасының «Абай атындағы мамандандырылған гимназиясы» КММ
Павлодар облысы		
73.	1.	Павлодар облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған № 3 гимназия» ММ
74.	2.	Павлодар облысы білім басқармасының «Жас дарын» мамандандырылған мектебі» ММ
75.	3.	Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы білім басқармасының «Мемлекеттік тілде оқытатын дарынды балаларға арналған «Зерде» мамандандырылған жалпы білім беру мектебі» ММ, Екібастұз қаласы
76.	4.	Павлодар облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған № 8 лицей-мектебі» ММ
		Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы білім басқармасының "Дарынды

77.	5.	балаларға арналған Абай атындағы мамандандырылған гимназия" КММ
78.	6.	Павлодар облысы білім басқармасының «Ы.Алтынсарин атындағы дарынды балаларға арналған облыстық қазақ гимназия-интернаты» ММ
79.	7.	Павлодар облысы білім басқармасының «Екібастұз қаласының дарынды балаларға арналған мамандандырылған № 1 лицей-мектебі» ММ
80.	8.	Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы білім басқармасының «Облыстық мамандандырылған әскери мектеп-интернаты» КММ
81.	9.	Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған облыстық көпсалалы дарынды балаларға арналған лицей-интернаты» ММ
82.	10.	Павлодар облысы білім басқармасының «Музыкалық колледж-дарынды балаларға арналған музыкалық мектеп-интернаты» Кешені ММ
83.	11.	Павлодар облысы әкімдігі Павлодар олбыстық білім басқармасының «Дарынды ер балаларға арналған облыстық «БІЛІМ – ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
84.	12.	Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы білім басқармасының «Дарынды қыз балаларға арналған облыстық «БІЛІМ – ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
85.	13.	Павлодар облысы білім басқармасының «Ақсу қаласының дарынды балаларға арналған мамандандырылған гимназиясы» ММ
86.	14.	Павлодар облысы әкімдігі Павлодар облысы білім басқармасының «Облыстық көп салалы дарынды балаларға арналған көптілді лицей-интернаты» КММ
Солтүстік Қазақстан облысы		
87.	1.	«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» КММ «ЛОРД» дарынды балалар үшін мамандандырылған облыстық мектеп-лицей-интернаты» КММ
88.	2.	«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» КММ «Әбу Досмұхамбетов атындағы облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған гимназия-интернаты» КММ
89.	3.	«Солтүстік Қазақстан облысы Петропавл қаласы әкімдігінің білім бөлімі» КММ «Абай атындағы қазақ мектеп-гимназиясы» КММ
90.	4.	«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» КММ «Өнер колледжі-музыкалық-эстетикалық бейіндегі дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернат-кешені» КММ
91.	5.	«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің дене шынықтыру және спорт басқармасы» КММ Солтүстік Қазақстан облыстық олимпиада резервінің мамандандырылған мектеп-интернат-колледжі» КММ
92.	6.	«Солтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің білім басқармасы» КММ «Облыстық дарынды балаларға мамандандырылған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» лицей-интернаты» КММ
Түркістан облысы		
93.	1.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Түлкібас ауданының үш тілде оқытатын мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
94.	2.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Маржан Тасова атындағы үш тілде оқытатын № 12 мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
95.	3.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Нұртай Ондасынов атындағы Түркістан «Дарын» мектеп-интернаты» КММ
96.	4.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Қазығұрт ауданының мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернаты» КММ

97.	5.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Дарын» мектеп-интернаты» КММ, Кентау қаласы
98.	6.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Төлеби ауданының мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
99.	7.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Кентау қаласының № 3 «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» ер балалар лицей-интернаты» КММ
100.	8.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Шардара ауданының № 3 мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
101.	9.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Сарыағаш ауданының № 4 мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ
102.	10.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Жамбыл Қаппаров атындағы № 5 мамандандырылған физика-математикалық мектеп-интернаты» КММ, Қазығұрт ауданы
103.	11.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Жетісай ауданының мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернаты» КММ
104.	12.	Түркістан облысының адами әлеуетті дамыту басқармасының «Батырбек Өтеп атындағы мамандандырылған «Өнер» мектеп-интернаты» КММ
Шымкент қаласы		
105.	1.	Шымкент қаласы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған №1 мамандандырылған IT лицей-интернаты» КММ
106.	2.	Шымкент қаласы білім басқармасының «№ 2 мамандандырылған үш тілде оқытатын мектеп-интернаты» КММ, Шымкент қаласы
107.	3.	Шымкент қаласы білім басқармасының «Мұхамед Хайдар Дулати атындағы үш тілде оқытатын № 8 мамандандырылған гимназиясы» КММ
108.	4.	Шымкент қаласы білім басқармасының «№1 «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» ер балалар лицейі» КММ
109.	5.	Шымкент қаласы білім басқармасының «№2 «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» қыз балалар лицейі» КММ
110.	6.	Шымкент қаласы білім басқармасының «Абай атындағы №90 дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-гимназиясы» КММ
Алматы қаласы		
111.	1.	Алматы қаласы білім басқармасының «Дарынды балаларға арналған №165 мамандандырылған мектеп-лицейі» КММ
112.	2.	Алматы қаласы білім басқармасының Махатма Ганди атындағы «Дарынды балаларға арналған № 92 мамандандырылған мектеп-лицейі» КММ
113.	3.	Алматы қаласы білім басқармасының «№ 126 мамандандырылған лицей» КММ
114.	4.	Алматы қаласы білім басқармасының «Сұлтан-Ахмет Ходжиков атындағы № 39 мамандандырылған лицей» КММ
115.	5.	Алматы қаласы білім басқармасының «№ 90 мамандандырылған мектеп-лицей» КММ
116.	6.	Алматы қаласы білім басқармасының «Шоқан Уалиханов атындағы №12 мамандандырылған гимназия» КММ
117.	7.	Алматы қаласы білім басқармасының «№199 мамандандырылған гимназия» КММ
118.	8.	Алматы қаласы білім басқармасының «И.В. Панфилов атындағы №54 Қазақстан-Ресей мемлекеттік гимназиясы» КММ
		Алматы қаласы білім басқармасының «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ»

119.	9.	мамандандырылған лицей-интернаты» КММ
120.	10.	«Алматы қаласы «Қыздарға арналған «БІЛІМ-ИННОВАЦИЯ» Алматы лицейі» мемлекеттік емес білім беру мекемесі
121.	11.	Алматы қаласы білім басқармасының «№178 мамандандырылған лицейі» КММ
Нұр-Сұлтан қаласы		
122.	1.	Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің №9 «Зерде» мамандандырылған мектебі» КММ
123.	2.	Нұр-Сұлтан қаласы білім басқармасының «Дарынды қыз балаларға арналған «Білім-инновация» лицей-интернаты» ММ
124.	3.	Нұр-Сұлтан қаласы білім басқармасының «Дарынды ер балаларға арналған «Білім-инновация» лицей-интернаты» ММ
125.	4.	Нұр-Сұлтан қаласы білім басқармасының № 81 «Astana Englich School» мамандандырылған гимназиясы» КММ
126.	5.	Нұр-Сұлтан қаласы білім басқармасының «№ 82 «Дарын» мамандандырылған мектебі» КММ
127.	6.	Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің "Абай атындағы № 87 мектеп-гимназиясы" КММ
Интернаттық мекемелері бар республикалық мамандандырылған білім беру ұйымдары		
128.	1.	«Республикалық физика-математика мектебі» коммерциялық емес акционерлік қоғам, Алматы қаласы
129.	2.	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Абай атындағы республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернаты» РММ, Алматы қаласы
130.	3.	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Күләш Байсейітова атындағы дарынды балаларға арналған республикалық мамандандырылған музыка орта мектеп-интернаты» РММ, Алматы қаласы
131.	4.	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «А.Жұбанов атындағы дарынды балаларға арналған республикалық қазақ мамандандырылған музыка мектеп-интернаты» РММ, Алматы қаласы
132.	5.	«Қазақ ұлттық хореография академиясы» коммерциялық емес акционерлік қоғам, Нұр-Сұлтан қаласы
133.	6.	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Қазақ ұлттық өнер университеті» РММ «Дарынды балаларға арналған мамандандырылған мектеп-интернат», Нұр-Сұлтан қаласы
134.	7.	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Қ.Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы» мектеп-интернаты» РММ, Алматы қаласы

МАЗМҰНЫ

Кіріспе..3
1. Абай мектептері желісін дамытудың мақсаты мен міндеттері 7
2. Абай мектептері желісін дамытудың әдіснамалық негіздері 8
3. Абай мектептері желісін дамытудың бағыттары 33
4. Абай мектептері желісін дамытудан күтілетін нәтижелер 66
Қорытынды..70
Пайдаланылған әдебиет тізімі...72
Қосымша..74

«Абай мектептері желісін дамытудың тұжырымдамалық негіздері»
тұжырымдамалық негіздемесін әзірлеу

Тұжырымдамалық негіздеме.

Шығаруға қол қойылды 25.03.2021 ж. Формат 60×84 1/16.
Офистік қағаз. Офсеттік басып шығару
Шрифт Times New Roman. Шартты б.т. 5

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы
010000, Нұр-Сұлтан қ., Мәңгілік Ел, 8, «Алтын Орда» БО 15-қабат